

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 5,80 EUR

leto: XLIV | julij-avgust 2012 | številka: 7-8

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Spominjamo se jih

Listnica uredništva

Po Londonu Raubichi v Belorusiji

Ida Robnik

Čas olimpijskih iger, ko strastno navijamo za »svoje«, v pričakovanjih dobrih uspehov ustvarjamo vzdušje napetosti in čustvene vključenosti v dogodke, ki včasih zaidejo v skrajnost do občutkov, kot da smo zraven, navede na razmišljanje o trdem, vztrajnem, dolgoletnem delu, ki so ga opravili udeleženci iger, preden jih je pot pripeljala v London. Teden dni po tem, ko se bodo olimpijci vračali v svoje države, eni heroji z medaljami,

drugi manj zadovoljni, pa vendar, saj so bili tudi zraven, se bodo odpravili na pot za zmage najboljši gozdni delavci na svetovno prvenstvo v Raubichi v Belorusijo. Zanje ne bo tekmovalje nič manj resno, ko se bodo pomerili v veččinah dela z motorno žago. Tudi pripravam, ki temeljijo na izobraževanju in rednem delu v gozdu, so danes dodani resni treningi ter predtekmovanja na priložnostnih prireditvah in državnih prvenstvih. Slovensko ekipo, ki jo bodo sestavljali najboljši na lanskem državnem prvenstvu Robert Čuk, Ivan Gnus, Boštjan Kobe in Tadej Rupnik kot predstavnik »ta mladih«, bodo spremljali člani organizacijskega odbora iz Slovenije in navijači. Na pot gredo 21. avgusta in se vračajo konec meseca. Že zdaj se vsak po svoje pripravljajo na ta pomembni dogodek z upanjem in našo skupno željo, da bodo mojstri motorne žage osvojili nekaj najvišjih mest. Glede na to, kar sem videla na tekmi, ki se je odvijala v Mislinji ob občinskem prazniku, sem prepričana, da bodo naši fantje na svetovnem prvenstvu predstavljali hudo konkurenco! Mi bomo seveda dodali svoje z mislimi nanje, z mislim na »svoje ljudi« in jim morda tako na svoj način pomagali do visokih uvrstitev.

20. srečanje upokojenih koroških gozdarjev

Ida Robnik

Upokojeni koroški gozdarji so letos proslavili jubilejno dvajseto srečanje 29. junija v Mislinji. Ta dan je bil v okviru praznika Občine Mislinja tudi sicer namenjen gozdarjem. Aktivni, najbolj spretni so se pomerili v veččinah dela z motorno žago, zvečer pa so ugledni gozdarji skupaj z županom Občine Mislinja prižgali oglarsko kopo.

Dvajset let delovanja Kluba upokojenih koroških gozdarjev je predstavil njegov dolgoletni predsednik Jože Logar. Vsakoletna srečanja upokojenih gozdarjev so izredno dobro obiskana, udeležba presega 50 % vseh članov. Poleg srečanj pa so v programu dela Kluba prednovoletni obiski poverjenikov vseh članov. Teh so izredno veseli že ostareli in bolni člani, ki se srečanj ne morejo udeleževati. Predsednik Jože Logar je v svojem govoru obudil spomine na začetke dela v gozdarstvu po drugi svetovni vojni. Ravno v Mislinji, kjer je bilo srečanje, se je kalila prva generacija koroških gozdarjev, nabirala izkušnje in vgradila nove metode gospodarjenja z gozdom in s tem nadgradila gozdarsko

Francka Merkač izroča Jožetu Logarju zahvalo za dolgoletno vodenje kluba.

stroko. K nadaljnjemu razvoju stroke so prispevale nove generacije gozdarjev, ki so k znanju iz šolskih in univerzitetnih klopi dodale še izkušnje in dognanja starejših kolegov. Danes je v koroški krajini gozdarstvo kot stroka na visokem nivoju, zaostaja pa razvoj lesne predelave, kar pa si prizadeva Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec preseči z vlaganji, kljub trenutno neugodnim razmeram, v nove investicije.

Jože Logar je svoj govor zaključil z zahvalo za delo vsem bivšim in sedanjim odbornikom kluba ter Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec za sponzorske prispevke.

Ob vsakem jubileju je prav, da obudimo spomine na dosežene uspehe. Tako je v nadaljevanju Hubert Dolinšek predstavil zbir uspehov v razvoju gozdarske stroke od predvojnega, povojnega

obdobja pa do danes, Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, je predstavil sedanje poslovanje podjetja in trend razvoja gozdarstva ter primarne in lesnoindustrijske dejavnosti na Koroškem, spec. Milan Tretjak, vodja Zavoda za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec, pa je v svojem govoru poudaril pomen strokovnega dela gozdarjev v gozdu in sodelovanja med zavodom in podjetjem GG, ki ju nikoli ni delila politika, ampak ju veže skupni interes, dobro delo v gozdu za vse subjekte. Uradni del je zaključil Franc Šilak, župan Občine Mislinja, in spomnil še na uspehe gozdarjev na drugih področjih, kot je izgradnja infrastrukture na podeželju. Kulturni program je prispeval kvartet družine Miklavž. Prijetno druženje se je prevesilo v popoldanski čas, ko so si upokojeni gozdarji ogledali tekmovanje v gozdarskih veščinah. Pomerile so se štiri ekipe, med njimi državni prvaki, ki se bodo še ta mesec udeležili evropskega prvenstva v Belorusiji, najboljši posamezniki iz Slovenije, najboljši posamezniki iz GG ter ženska ekipa. V večernih urah so nekateri še prisostvovali prižigu oglarske kope, ki jo po tradiciji prižgejo Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj

Gostje, v ospredju levo Franc Šilak, župan Občine Mislinja, in Milan Tretjak, vodja ZGS OE Slovenj Gradec, in desno Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, Darko Sagmaister, direktor občinske uprave MOSG, ter Milan Breznik, predsednik Združenja za lesno biomaso

Gradec, spec. Milan Tretjak, vodja Zavoda za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec, in župan Občine Mislinja, tokrat Franc Šilak. Letos je to

častno nalogo opravil še gost Maks Sušek, nekdanji direktor radeljskega gozdarskega obrata in sedanji upravitelj Pahernikovih gozdov.

Brez tekmovanja gozdnih delavcev seveda ni šlo

Marijan Križaj

Foto: Ida Robnik

Posebej svečan dan ob letošnjem praznovanju Občine Mislinja je bil zadnji petek v mesecu juniju. Že ob 11. uri dopoldne so se na srečanju Kluba koroških gozdarjev trenutki druženja prepletali s pozdravnimi besedami Silva Pritrznika, direktorja GG Slovenj Gradec, in predstavitvijo Lokalnega energetskega koncepta. Pripravil ga je Milan Breznik.

Sonce je poskrbelo, da so bili gozdni delavci, ki so tekmovali v gozdarskih veščinah, ves čas pošteno ogreti. Pot z obrazov so si brisali tudi gledalci, ki so z glasnimi aplavzi nagrajevali spretnost, hitrost in varno izvajanje del z motorno žago. Letošnje tekmovanje je v Mislinjo ob predstavnikih ostalih ekip privabilo tudi trojico reprezentance Slovenije. Robert Čuk, Ivan Gnus in Boštjan Kobe, ki so se vanjo uvrstili na 8. državnem tekmovanju lanskega septembra v Slovenj Gradcu, nas bodo namreč zastopali na 30. svetovnem prvenstvu gozdnih delavcev, ki bo letos v

Belorusiji. Preizkušnja ob letošnjem praznovanju v Mislinji je bila zanje še kako koristna priprava. Seveda so upravičili pričakovanja, pohvaliti pa je treba še ostalih trinajst udeležencev, med katerimi so se izkazala tudi dekleta ekipe Savinčank. Vsi, ki so uspešno opravili naloge šestih tekmovalnih disciplin, so namreč zmagovalci tega posebnega športnega tekmovanja. Tudi zanje so v vetru zaplapolale zastave in je zagorela kopa. Ta simbol občinskega praznovanja so ob županu Francu Šilaku prižgali še direktor GG Slovenj Gradec, Silvo Pritrznik, vodja Območne enote Zavoda za gozdove Slovenj Gradec, Milan Tretjak in slavnostni govornik Maks Sušek, upokojenec, direktor radeljskega gozdarskega obrata. Ob pestrem dogajanju na igrišču so omenjene osebnosti imele res kaj povedati. Po prijetnih zvokih Babnikove godbe se je prijetno dogajanje tega dne še nadaljevalo pod šotorskim platnom.

Županja Črne na Koroškem mag. Romana Lesjak v družbi mislinjskega župana Franca Šilaka

Silvo Pritrznik prižiga kopo

Sproččen pogovor (z leve: Mirko Meh, predelovalec lesa z Završ, Maks Sušek, skrbnik Pahernikovih gozdov, Franc Šilak, župan Občine Mislinja, Silvo Pritrznik, direktor GG SG, in Milan Tretjak, vodja ZGS OE SG)

Obiskovalci prireditve so si z zanimanjem ogledali prižig kope.

Informativni gozdarski storži v juniju in juliju 2012

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Tudi na Koroškem smo preživeli dva zelo poletna in bolj sušna meseca. **Težav s pomanjkanjem pitne vode nismo imeli, za kar se lahko zahvalimo gozdu, saj je 68 odstotkov koroškega gozdnogospodarskega območja poraslega z gozdom.** So se pa pričeli pritoževati nad pomanjkanjem vlage v zemlji predvsem kmetje. Zaradi visokih temperatur smo delili zaskrbljenost z lastniki gozdov tudi gozdarji, **saj je veliko število dni s temperaturami nad 16 °C zelo ugodno vplivalo na razvoj prve generacije podlubnikov.**

Nekaj deževnih dni je bilo v prvi polovici junija. Dež se je pojavljal lokalno različno v obliki neviht in ploh večkrat ves dan ali polovico dneva in noči od 4. do 7., 11., 12. in 25. junija. Najnižje junijske dnevne temperature so bile med 9 in 19 °C, najvišje pa med 16 in 34 °C. Na Rogli so v šestem mesecu izmerili najnižje dnevne temperature med 5 in 18 °C, najvišje pa od 10 do 21 °C.

Korošci in Korošice so bili deležni kratkotrajnih lokalno različnih neviht in ploh ves julij, dalj časa je deževalo le 14. in 21. julija. Kratkotrajne lokalne plohe in nevihte so spremljale tudi močne strele. **Strele je 11. julija okoli 1. ure udarila v gospodarsko poslopje pri Balantu v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Ogenj ga je popolnoma uničil, zgorelo je 6 živali. Požrtvovalni gasilci so uspeli obvarovati pred ognjenimi zublji stanovanjsko hišo.** V popoldanskih urah (okoli 16. ure) se je 29. julija narava razbesnela tudi na radeljskem koncu, v Radljah ob Dravi so padala kot jajce debela zrna toče. V Ribnici na Pohorju je ta dan veter podrl posamezna drevesa. **Večjih poškodb zaradi vetra v juliju v območju ni bilo, so pa nalivi močno načeli zgornji ustroj gozdnih in drugih cest.** S točo se lahko pohvalijo v negativnem smislu tudi v drugih krajih koroške regije (3. julija med Podklancem in

Pri pregledu na zaključenem sečišču vetroloma v Mislinjski Dobravi so sodelovali (od leve) Tadej Kolar in Danilo Kolar (izvajalca del), Avgust Kunc (vodja KE Slovenj Slovenj Gradec), predstavnika solastnikov Jože Hartman in Jurij Sekavčnik, 24. 7. 2012.

Ravnami na Koroškem), ki pa ni povzročila večjih poškodb. Prva polovica sedmega meseca je bila zelo topla, zrak se je v tem obdobju segrel tudi do 34 °C. Najnižje julijske dnevne temperature so bile med 8 in 19 °C. Tudi v juliju je na Rogli sonce segrelo zrak na 20 in več °C.

Velike dnevne temperaturne razlike med najnižjo in najvišjo temperaturo stresno delujejo tudi na gozdne ekosisteme in njihove prebivalce.

Če smo se v preteklosti bali predvsem podlubnikov, nas mora vse bolj skrbeti vdor tujih škodljivih organizmov v gozdni prostor, ki je tudi sestavni del našega življenjskega prostora. Nenadne vremenske spremembe, sproščena trgovina z rastlinami med državami, večji ekonomsko usmerjeni pritiski na gozd in pomanjkanje denarja za vlaganje v gozdove vplivajo na številčno rast najrazličnejših škodljivih organizmov in abiotskih dejavnikov v gozdnem prostoru. **Kljub mnogim škodljivim organizmom pa ostajajo glavni »sovražniki« koroških gozdarjev in lastnikov gozdov lubadarji. V prvi polovici letošnjega leta smo gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec v območju evidentirali 151 žarišč (2258 m³), in sicer v zasebnih gozdvih 118 žarišč (1994 m³) in v državnih gozdvih 33 žarišč (764 m³). V enakem obdobju lani je bilo**

evidentiranih 183 živih žarišč lubadark (2613 m³, v zasebnih gozdvih 123 žarišč ali 1913 m³, v državnih gozdvih 60 žarišč ali 700 m³). Največ težav povzročajo podlubniki na dravski terasi in v bližini nje (Libeliče z okolico). Stres zaradi suše je na prodnatih tleh in za smreko neustreznih rastiščih večji kot na vlažnih, soncu manj

Na začetku Gozdne učne poti Navrški vrh so pričeli z izgradnjo novega dela Šolskega centra Ravne na Koroškem.

Nadaljevanje na str. 6

Vetrolomna površina v Mislinjski Dobravi, 24. 7. 2012

Vetrolom v Mislinjski Dobravi, 24. 5. 2012 (foto: Zdravko Krajnc)

izpostavljenih tleh. Največ žarišč je bilo v letošnjem obdobju prav na tem območju (letošnji podatki za KE Dravograd – skupaj v vseh gozdovih 67 žarišč ali 1596 m³).

V kolikor se bo toplo vreme nadaljevalo ves avgust, lahko pričakujemo nemoten razvoj druge generacije podlubnikov (lubadarjev). Zato bodite lastniki gozdov in izvajalci del v gozdovih pozorni na pojav obolelega in slabo vitalnega drevja (sprememba barve iglic in listov, sušenje posameznih vej in celih dreves), poškodovanih dreves. Pravočasni posek s podlubniki napadenih in sušičih se dreves in zelo dobro izvedeni gozdni red bodo zmanjšali razmnožitev in razširitev podlubnikov tudi v sosedov gozd oz. v druge gozdove.

V juliju so bili pravočasno in vzorno posekani, urejeni in sanirani po vetru (23. maja) poškodovani in polomljeni deli gozda v Mislinjski Dobravi. Zaradi vetra je bilo polomljeno, izruvano in drugače poškodovano čez 1200 m³.

Gozdarji že od leta 1985 (poškodovani gozdovi zaradi onesnaženega zraka) sistematično izvajamo popis gozdov v Sloveniji. Zadnji popis gozdov po Kjotskem sporazumu je bil izveden leta 2007. Tudi letos poteka na popisnih ploskvah KPP, izločenih na mreži 4 x 4 kilometre popis gozdov in gozdnih ekosistemov (izvajalec Zavod za gozdove Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije). Slovenija potrebuje podatke

o gozdovih iz leta 2012 za redna poročanja in končno poročanje za UNF CCC (Okvirna konvencija ZN o podnebnih spremembah) ter obvezno poročanje za Kjotski sporazum. 20. in 22. junija 2012 smo se Zdenka Jamnik, Avgust Kunc in avtor Storžev - letošnji popisovalci – udeležili seminarja in delavnice v Ljubljani in Celju (terenski del) o popisu gozdov. Pri popisu pomagajo revirni gozdarji.

V Črni na Koroškem je 28. junija 2012 v občinski sejni sobi potekala javna razgrnitev in javna obravnava Gozdnogospodarskega načrta Gozdnogospodarske enote Črna – Smrekovec. Lastniki gozdov in uporabniki gozdnega prostora na Ludranskem vrhu, v Bistri, v Koprivni in okolici Črne so lahko dali pripombe in pobude na izdelan gozdnogospodarski načrt za obdobje 2012–2021. Nosilka načrta je Ljudmila Medved.

Rezultati dobro načrtovanega in izvedenega dela v gozdu so opazni na dolgi rok, napake pa lahko občutimo že zelo hitro. V koroških gozdovih je delalo in si služilo denar za preživetje in udobje veliko gozdarskih strokovnjakov, gozdnih delavcev, merilcev, cestarjev in šoferjev. Številno aktivno zaposlenih v koroškem gozdarstvu se je skozi desetletja zelo zmanjšalo. Je pa vse več upokojenih delavk in delavcev. Ti se družijo v klubu koroških gozdarskih upokojencev. **Dvajsetletnico obstoja kluba so praznovali 29. junija 2012 na**

srečanju v Mislinji. S svojo prisotnostjo so popestrili gozdarski dan v okviru praznovanja občinskega praznika. Več kot 250 se jih je zbralo v družbi še aktivnih gozdarjev. Zanimivo jim je bilo prisluhniti, predvsem spominom iz preteklega dela gozdarjev in lesarjev. Nekdanji »holcarji« so z zanimanjem spremljali tekmovanje v sekaških disciplinah. Večer so Mislinjčani popestrili s prižigom oglarske kope. Kopo je prvi prižgal slavnostni govornik na uradni otvoritvi gozdarski strokovnjak Maks Sušek.

Mokra suša

V juniju in juliju je bilo v Radljah ob Dravi in v Pahernikovi gozdovih na Pohorju med gozdarji že zelo živahno. Pod vodstvom Maksa Suška, predsednika Pahernikove ustanove, prof. dr. Jurija Diacia, Toneta Lesnika, Jožeta Praha, Jerneje Čoderl in drugih gozdarskih strokovnjakov potekajo temeljite priprave na gozdarsko prireditve v obliki predavanj in delavnic o sonaravnem gospodarjenju z gozdom. **Gozdarskega strokovnega srečanja se bo 8. septembra 2012 udeležilo čez sto gozdarskih strokovnjakov in drugih ljubiteljev gozda in narave.**

Za osveščanje javnosti skrbijo tudi v drevesnici Omorika na Muti. Poleg vsakoletnega dneva odprtih vrat, imajo številna predavanja o gozdnih in okrasnih drevesnih vrstah, o urejanju našega okolja. Med njihove glavne dejavnosti spada poleg vzgoje okrasnih rastlin in urejanja zelenic, parkov, tudi pridobivanje semena in vzgoja drevesnih vrst za gozdno proizvodnjo. Drevesnica Omorika ima sklenjeno pogodbo z ZGS o zagotavljanju semena in sadik za umetno obnovo gozdov. **Razvoj gozda je zelo pomemben tudi od zdravstvenega stanja in kvalitete sadik.** Zato fitosanitarni preglednik in gozdarski inšpektor izvedeta dvakrat na leto zdravstveni pregled drevesnic.

V Omoriki sta bila 3. julija 2012 dr. Nikica Ogris (GIS) in gozdarski inšpektor Drago Križan. Na gozdarskih in hortikulturnih gredah nista opazila kakšnih posebnih bolezenskih znakov in škodljivcev. Pri ogledu je poleg direktorice Marije Herman Planinšek sodeloval še avtor Storžev.

Na Riflovemu vrhu pri Prevaljah kljub močnemu rojenju os zapredkaric konec aprila in v prvi polovici junija v juliju ni bilo zapredkov na vejah smrek. Gozdarji nadaljujemo z opazovanji, aktivni smo tudi pri projektu BASF. Na Fujsovemu travniku sredi gozdov Riflovega vrha smo že pred dvema mesecema postavili Trinet mreže – novi izdelek tovarne BASF, ki naj bi zamenjala škatlasto pasto za kontrolo naleta in lovljenje podlubnikov. Mreža, pripeta na trojno stojalo, je impregnirana s kontaktnim strupom, v sredino mreže obesimo feromon, ki privablja podlubnike. S pomočjo šotora za lovljenje letečih žuželk in pasti – okno – strokovnjaka za žuželke Maarten de Groot in Tine Hauptman (oba iz GIS) čez vse poletje ugotavljata prisotnost vseh žuželk, ki letajo na ti lovni nastavi. Cilj raziskav na projektu je ugotavljanje morebitnih škodljivih vplivov tega izdelka na okolje. Zanimive bodo primerjave raziskav z ostalih raziskovalnih ploskev v Sloveniji. Dogajanja med šotori budno

Med zdravstvenim pregledom sadik v drevesnici Omorika na Muti (od leve) Marija Herman Planinšek, Nikica Ogris in Drago Križan

spremljata tudi lastnika travnika, na katerem so postavljene pasti, Marija Orešnik in Jože Fujs. Že četrto leto nam poročata o dogajanjih na Riflovemu vrhu v zvezi z osami zapredkaricami. Med zadnjim srečanjem pa sta dejala, da naj namesto os zapredkaric in drugih žuželk lovimo rajši miši. Pri njih so se miši specializirale tudi na bio olje. Sledi mišjih zob so bile opazne celo na verigi motorne žage!

Junjski in julijski informativni gozdarski storži so zopet bolj gojitveno in naravovarstveno zabeljeni. Morda bi strokovna zabela mojih sodelavcev s področja gozdne tehnike, načrtovanja, prstoživečih živali in lovstva, informatike in sodelavcev s terena naredila Storže še bolj zanimive. Kar nekaj je projektov, v katerih sodelujejo nekateri med njimi z Zavodom Republike Slovenije za varstvo okolja tudi v Območni enoti Slovenj Gradec. Ali pa bi bili preobširni? Če pa bodo njihovi prispevki v obliki bolj »tovstih grupov« ali strokovno zapečenih kosov mesa na drugih straneh Viharnika, pa tudi ne bo nič narobe!

Na divje odloženi odpadki v gozdnem prostoru na Hartenštajnu poleg KOCEROD-a, 12. 7. 2012

Iz moje popotne torbe

Lions klub Slovenj Gradec v Pahernikovich gozdovih

Hubert Dolinšek

Spominska plošča in doprsni kip Franju Paherniku umetnika Jiřija Kočice

Skupina članov Lions kluba Slovenj Gradec je pod vodstvom Maksa Suška obiskala gozdove Pahernikove ustanove, ki se razprostirajo na severnih pobočjih Pohorja na območju Hudega Kota. To so gozdovi, ki jih je pred drugo svetovno vojno imela v lasti družina Pahernik iz Vuhreda.

Hčerka inženirja Franja Pahernika Vida Marija Ribnikar je bila zadnja dedinja 550 hektarjev velike gozdne posesti v Hudem Kotu in je na pobudo Maksa Suška ustanovila Pahernikovo ustanovo, ki je sedaj lastnica teh gozdov. Z njimi upravlja petčlanski upravni odbor v sodelovanju z

Biotehniško fakulteto v Ljubljani, Oddelkom za gozdarstvo. Gozdovi so vzorno urejeni in služijo za raziskovalno dejavnost in za prikaz sonaravnega gospodarjenja, katerega začetnik je bil že pred več kot sto leti prav Franjo Pahernik. Skupina Lions kluba Slovenj Gradec si je ogledala del omenjenih gozdov. Pri tem nam je Maks na poljuden in strokovno utemeljen način predstavil bistvene značilnosti Pahernikovich gozdov. Videli smo še tri »pahernikove smreke« velikanke, ki so zaščitene pred posegi. Ogledali smo si tudi Pahernikov doprsni kip s spominsko ploščo in tri skulpture v čast Pahernikovim. Kipi so izdelani iz pohorskega belega marmorja in so delo mariborskega umetnika akademskega kiparja Jiřija Kočice.

Maks Sušek ob veličastni »pahernikovi smreki«

Maksu Sušku in Pahernikovi ustanovi člani Lions kluba Slovenj Gradec želimo še veliko uspehov pri uveljavljanju in širjenju sonaravnega gospodarjenja z našimi bogatimi gozdovi. Za povabilo na obisk, za strokovno vodenje in za pogostitev pa se udeleženci srečanja lepo zahvaljujemo kolegu in prijatelju Maksu Sušku.

Študijski kolegi XI. generacije študentov gozdarstva

Hubert Dolinšek

Tradicija vsakoletnega srečanja študijskih kolegov se nadaljuje. Pod vodstvom našega kolega Nenada Bartola smo se tokrat zbrali v Slovenski Bistrici, od tam pa smo se podali na južno Pohorje.

Obiskali smo vas Inje in si ogledali staro znamenito cerkev. Tam nas je lokalni vodič seznanil z zgodovino kraja od keltskih in rimskih časov do danes.

Nato smo obiskali vas Trije Kralji, kjer so nam pokazali znamenito cerkev z ilovnatimi tlemi. Čeprav so stopnišča in okolica cerkve tlakovani s pohorskim granitom, so tla v cerkvi ohranili ilovnata. Ogledali smo si še Osankarico, od tam pa odšli do visokogorskega šotnega Črnega jezera. V idiličnem okolju je obdano s pohorsko smreko, ki se čarobno zrcali v temni gladini jezera. Pot nas je vodila naprej v ohranjen kapitalni hrastov gozd na ravninskem področju Cigonca.

Ob zaključku našega srečanja smo si ogledali še ženski samostan v

Janko Potočnik ob mogočnem hrastu v Cigoncah

Pozorno smo prisluhnili nazorni predstavitvi Pahernikovich gozdov Maksa Suška.

Studenicah. Tu so najprej bivale benediktinke, nato pa sestre magdalenke. Legenda pravi, da so bile povezane z moškimi samostanom kartuzijancev v Žičah, s katerimi so vzdrževale prijateljske stike. Udeležence srečanja so navdušile lepote in znamenitosti južnega Pohorja, Cigonce in Studenic.

Zahvaljujemo se kolegoma Damijanu Mlakarju in Nenadu Bartolu za uspešno organizacijo ter poglobljeno strokovno vodstvo.

Veselimo se srečanja prihodnje leto na Primorskem.

Damjan Mlakar ob Črnem jezeru

Staro bo zamenjalo novo.

Ksandi Založnik in Zvonko Poklič pri obnovi poti

Obnova brunčanih poti na Lovrenških jezerih

Marta Krejan

O projektu obnove lesenih oz. brunčanih poti na območju Pohorja (Lovrenška jezera, Ribniško jezero, Črno jezero) in obnovi razglednega stolpa na Lovrenških jezerih smo pisali v junijski številki, v tokratni pa si lahko ogledate par fotografij z dela.

- Material za izdelavo lesenih poti je evropski macesen (*Larix decidua* L.).
- Osnovni elementi so dimenzij 4,00 m x 0,18 m X 0,09 m.
- Elementi se vežejo s pomočjo žičnikov.
- Les je iz zimske sečnje in neimpregniran.
- Pot se izvede v širini 80 cm.
- Čas izvajanja: od 1. 7. 2012 do 15. 12. 2012.

Lokvanj v jezeru na Pohorju ni avtohtona rastlina.

Naročnik projekta je Zavod RS za varstvo narave, izdelovalec Zavod RS za varstvo narave – OE Maribor. Nosilec naloge dr. Jurij Gulič, univ. dipl. inž. gozd., s sodelavcem Sebastjanom Štrucem, univ. dipl. inž. gozd., izvajalec pa GG Slovenj Gradec, d. d., Jure Čas, univ. dipl. inž. gozd., in Ernest Ruter, univ. dipl. inž. gozd. Eden od partnerjev je tudi ZGS OE Slovenj Gradec, Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd., in Matjaž Konečnik, inž. gozd.

Zvonko Poklič je pri delu natančen.

Mnogi ljudje ne upoštevajo opozorila, to pa se lahko konča zelo slabo.

Drevesa v javnih nasadih

Tanja Planinšek, inž. vrt.
(Omorika, d. o. o., Muta)

Foto: Marija Herman Planinšek

Že vrsto let opazujem, kako se mora narava – in s tem drevesa – umikati gradbenim elementom.

V mnogih krajih v Sloveniji se zadnje čase dogaja, da se morajo drevesa umikati novo zgrajeni stavbi, cesti, pločniku, parkiriščem ... Pa mora biti vedno tako?

Sem mnenja, da bi se prej morala kakšna zgradba umakniti drevesu in ne obratno, saj imamo lahko od drevesa več koristi. Pomembno je tudi, da se odstranjena (stara) drevesa nadomesti z novimi. V mestnih okoljih (mestna središča) drevesa dajejo senco in s tem ohlajajo ozračje ter posledično tudi asfaltirana področja, čistijo zrak, umirjajo veter, zadržujejo veliko prašnih delcev, omilijo hrup in še bi lahko naštevala dobre lastnosti dreves. Obstajajo tudi primeri, kjer se drevesa sadijo, ampak so lahko napačno izbrana – napačna vrsta in sorta. Potem so tukaj tudi primeri napačne saditve, kjer je sadilna jama premajhna ali

napačno pripravljena in je drevo že v začetku obsojeno na hiranje. Da ne bo pomote, pohvalno je, da se v mesta vnašajo drevesa in vedno več je tudi vnosov dreves, ki so strokovno utemeljena in smiselno vnesena v prostor. Poleg tega je vedno več gradbincev prisiljenih upoštevati nasvete stroke (tj. izkop in velikost sadilne jame), saj jih k temu prisili investitor.

Spomnim se, da smo se že v osnovni šoli (v tretjem razredu) učili o dobrih lastnostih gozda in s tem posledično tudi dreves. Zadnje čase opažam, da učiteljice biologije in narave spet dajejo vedno večji pomen učenju o drevesih (rastlinah). Sem mnenja, da je že pri otrocih treba začeti spodbujati zavest o naravi in rastlinju ter o njihovih dobrih lastnostih, saj »Na mladih svet stoji!«. Pomembno je, da že otroci vedo, da imajo drevesa veliko dobrih lastnosti, saj se jih bodo s tem naučili spoštovati in jih bodo kasneje, ko odrastejo, gledali z drugačnimi očmi – s spoštovanjem.

Pred leti sem srečala nekega dedka, ki je s ponosom povedal, da je za vsakega od svojih vnukov v vrtu posadil drevo. Ko so otroci bili dovolj veliki, jim je pokazal njihovo drevo, in od takrat morajo sami skrbeti, da le-to uspeva. Tudi na takšen način lahko otroka

spodbudimo, da bo spoštoval naravo. Morda sem malce zašla, ampak namen tega članka je spodbuda k večji (in premišljeni) uporabi dreves v javnih nasadih. Zakaj sem se odločila za javne nasade? Ker se s širjenjem mest zelene površine umikajo. Vendar so ljudje vedno bolj ozaveščeni in si vedno bolj želijo zelenih površin v samem mestu. Na teh mestih se lahko sprostijo in uživajo v delčku narave (pa čeprav umetno ustvarjene). Drevesa in s tem tudi zelene površine imajo v mestih vedno večji pomen tudi glede na podnebne spremembe, saj blažijo učinke visokih temperatur, dolgotrajnih suš in močnih nalivov. Drevesne krošnje blažijo tudi vplive povečane stopnje škodljivega UV-B sevanja in količine ozona. Drevesa izboljšujejo tudi rabo odprtega prostora v mestu (npr. za kolesarjenje, sprehode ...).

Funkcije drevja v javnih nasadih

Drevesa imajo v mestih več dobrih funkcij. Ena izmed pomembnejših je tudi ekološka funkcija, saj drevesa v mestih blažijo učinke podnebnih sprememb, izboljšujejo kakovost zraka, shranjujejo zalogo vode in predstavljajo življenjsko okolje za različne živalske vrste.

Drevesa v mestnem okolju vplivajo tudi na temperaturo in zračno vlago. S tem

Drevesa okoli trga (Nitra, Slovaška)

Drevesa ob sprehajalni poti nudijo prijetno senco (Schwerin, Nemčija).

ohlajajo ozračje in naredijo okolico prijetnejšo. Drevesa lahko v svoji neposredni bližini znižajo temperaturo od 5 do 15 °C.

Drevesa lahko v svojih krošnjah zadržijo 30 % padavin, ki jih prestrežejo, še dodatnih 30 % pa zadržijo s koreninami. Voda, ki postopno izhlapeva iz dreves v zrak, pa v poletnih mesecih pripomore k boljšemu počutju ljudi v mestih. Drevje v mestih vpliva tudi na hitrost in smeri vetra. Na mestih, kjer so posajena drevesa, se lahko hitrost vetra zmanjša do 50 %. Če želimo uspešno omiliti hitrost vetra, je pomembno, da upoštevamo gostoto listja na drevesih in da so ta smiselno razporejena. Hitrost vetra lahko omilimo tudi s slojevito zasaditvijo – od tal do krošenj dreves (trajnice, grmovnice, drevesa). Z drevesi lahko omilimo tudi hrup. Kako uspešno bomo omilili hrup, je odvisno od listov, predvsem od njihove velikosti in same pozicije lista glede na vir zvoka. Pri izbiri dreves (s katerimi želimo omiliti hrup) moramo biti pozorni na čim večjo listno površino, ki ima trdno strukturo in je dlakava. Zelo pomembno je, da so krošnje dreves goste tudi v notranjosti in da drevesa ostanejo dalj časa olistana. Drevesa v mestnem okolju pomagajo zniževati onesnaženost zraka. S svojimi listi za potrebe rasti iz zraka absorbirajo ogljikov dioksid (CO₂), hkrati pa iz njega absorbirajo tudi onesnaževalce – ozon, ogljikov monoksid (CO) in žveplov

dioksid (SO₂), v zrak pa oddajajo kisik. Drevo zrak tudi filtrira, saj odstranjuje lebdeče mikroprašne delce. Ti se usedejo na listno površino, z listja pa se sperejo s pomočjo dežja ali pa se odstranijo z odpadanjem listja. Pri iglavcih se prašni delci lovijo na robovih iglic, pri listavcih pa se najbolje obnesejo drevesa, ki imajo grobo in dlakavo površino.

Ob zgoraj naštetem ne morem mimo omembe napačnega obrezovanja – obglavljanja – dreves, ki je opravljeno nestrokovno. S tem ko se obreže (obglavi) neko odraslo drevo, se odstrani velik del krošnje. Takšno drevo ne more zagotoviti dovolj sence, omiliti hrupa, zmanjševati onesnaženja zraka in zadrževati dovolj prašnih delcev. Ne le da se zmanjšajo vse prej naštete funkcije drevesa, zmanjša se tudi njegova moč obrambnega mehanizma, zdravstveno stanje in skrajša se mu življenjska doba. Ob tem bi morali razmisliti, kdo sme obrezovati drevesa na javnih površinah, saj se z napačnim in nestrokovnim obrezovanjem povzročata velika škoda. Tako obrezana drevesa so v veliki večini obsojena na propad in s tem se povzročata tudi nevarnost – velike rane se ne morejo zaceliti in ta mesta so vstopne točke za razne škodljivce in bolezni. Takšne poškodbe potem pripeljejo do trohnenja in posledica je lomljivost

drevesa. Temu sledi odstranitev drevesa, ki se največkrat ne nadomesti z novim.

Drevesa v mestih imajo tudi estetsko funkcijo, saj prispevajo k zagotovitvi zasebnosti, lahko poudarijo ali zakrijejo poglede, poudarijo in dopolnijo arhitekturne detajle.

Poleg vseh omenjenih ekoloških in estetskih funkcij v mestih imajo drevesa tudi družbeno funkcijo, saj neposredno in posredno vplivajo na dobro počutje ljudi – prebivalcev in obiskovalcev. Drevje, ki je smiselno umeščeno v mestno okolje, bo ljudi spodbujalo k druženju na odprtem prostoru v mestu. Drevesa nas pomirjajo, pospešujejo hitrost okrevanja v bolnišnicah, imajo pozitivne učinke na koncentracijo in izobraževanje. Poleg vseh naštetih dejavnikov pa pomembno vplivajo tudi na ceno nepremičnin.

Viri:

1. Šiftar A., Maljevac T., Simoneti M., Bavcon J. (2011). Mestno drevje. Botanični vrt Univerze v Ljubljani.
2. Šiftar A. (2001). Izbor in uporaba drevnine za javne nasade. Zavod za tehnično izobraževanje, Ljubljana.

Parkirišče v Walesu, Velika Britanija

Z drevesi lahko poudarimo ali dopolnimo zgradbo ali arhitekturni detajl (Wales, Velika Britanija).

Projekt optimizacije žagarskih kapacitet s pripravo lesa (P2)

Spec. **Drago Pogorevc**, dipl. inž. str.

V mesecu juniju smo zaključili razvojni projekt, ki smo ga izvajali v Razvojnem centru koroškega gospodarstva, RACE-KOGO, d. o. o. Cilji razvojnega projekta so bili, da pripravimo študijo modernizacije žagarskih kapacitet s pripravo lesa na lokaciji sedanje predelave, ki jo izvaja član konzorcija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Cilj predelati 100.000 m³ lesa na tej lokaciji je bil naše vodilo in zaveza in vse študije ter tehnična dokumentacija v raziskovalni nalogi so bili podrejeni temu. Projekt je sofinanciralo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

K projektu smo pristopili po sodobnih metodah načrtovanja projektnega vodenja priprave in izvedbe projekta. Najprej smo izdelali analizo obstoječega stanja, nato študijo posodobitve, sodelovali smo z dobaviteljem opreme, da bo vnesel v sestavo strojev naše inovativne predloge, pripravili investicijski terminski načrt izvedbe ter metode za izvajanje celotnega inženiringa izvedbe, ko se bo investitor odločil za zagon investicije.

Aktivnosti dela na projektu:

- projektno vodenje izvedbe projekta,
- izdelava študije notranje logistike na lokaciji CLS-Žaga,
- izdelava študije modernizacije tehnološke priprave surovine (les) in racionalnega razreza za nadaljnjo obdelavo,

- izbira potrebne tehnološke opreme za posodobitev (študija),
- izdelava investicijskega projekta rekonstrukcije in posodobitve opreme,
- izdelava investicijske, tehnološke in projektne dokumentacije,
- razvojni inženiring za investicijska dela montaže opreme,
- izvedba postopkov za poskusno obratovanje nove opreme, monitoring, meritve,
- uspešna predaja razvojnega projekta,
- uspešna izvedba promocije novih proizvodov in storitev.

K projektu smo pristopili po naslednji metodologiji: strukturo projekta smo načrtovali neposredno po definiranju ciljev projekta in s tem omogočili detajlno razčlenitev posameznih projektnih faz in aktivnosti. Aktivnosti v

projektu predstavljajo zaporedna in vzporedna opravila, ki imajo tehnično, časovno, kadrovsko in finančno komponento. Delijo se na posamezne naloge (task). Načrt strukture projekta ponazarja aktivnosti, naloge in njim podrejene procese, ki jih je bilo treba izvajati tekom projekta. Prikazujemo jih v hierarhični drevesni strukturi.

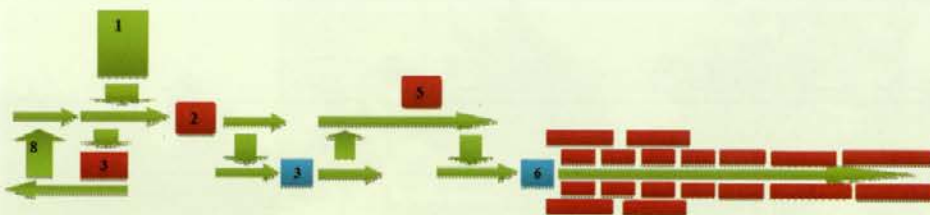
Rezultati razvojnega projekta:

- študija modernizacije tehnološke priprave oblega lesa,
- študija povečanja kapacitet razreza lesa,
- študija notranje logistike v procesu priprave,
- organizacija izvedbe investicijskih del in kontrola,
- meritve in monitoring po investiciji za 1. fazo projekta – lupilnik,
- investicijski projekt za razvojni del projekta.

Vgrajen nov lupilni stroj (poz. 2) v shemi predlagane posodobitve priprave lesa – varianta 2

Diagram poteka posodobljene proizvodnje - varianta 2

Legenda:

1. doziranje - dozirna miza, 2. lupljenje - lupilni stroj,
3. skobljanje - koreničnik, 4. merjenje - merilna naprava, 5. čeljenje in krojenje,
6. zaznavanje kovin - detektor kovin, 7. sortiranje, 8. povratni transport s transporterji

Z razvojnimi projektom je naročnik in bodoči investitor pridobil vse potrebne podatke (študije in tudi tehnično dokumentacijo), da lahko pristopi k realizaciji izvedbe modernizacije lesne predelave.

Vodja projekta P2: **Sandi Vrečar**, inž. str.

Logistika v lesnem gospodarstvu

Tina Cvahte in izr. prof. dr. Bojan Rosi,
Laboratorij za promet in logistiko sistemov,
Fakulteta za logistiko, Univerza v Mariboru

Kaj je logistika?

Logistika je beseda, ki se v poslovni sferi vse večkrat pojavlja. Gre za vedo ali način, kako najbolj uspešno upravljati oskrbovalne verige in procese znotraj njih, torej tokove blaga, informacij, denarja ... med dobavitelji in kupci. V lesni industriji dobro urejena logistika pomeni optimalno upravljanje toka lesa in vseh spremljajočih tokov, ki se začne s podiranjem dreves, nadaljuje s sušenjem, sortiranjem, transportom, razrezom, predelavo v lesne produkte in se konča pri širokem spektru porabnikov.

Lesarska panoga v Sloveniji

V Sloveniji lesno gospodarstvo predstavlja velik delež primarnega sektorja, hkrati pa predstavlja velik zaposlitveni in prihodkovni delež v regijah, ki so bogate z lesom. Po podatkih Statističnega urada Slovenije se proizvodnja gospodarske dejavnosti lesarstva v Sloveniji iz leta v leto povečuje, s približno 137 milijonov evrov v letu 2000 je vrednostno celotna lesarska proizvodnja v Sloveniji leta 2010 narasla že na 269 milijonov. Prav tako je v zadnjih petih letih opaziti trend višanja trgovinske bilance med uvozom in izvozom okroglega lesa, ki je iz negativne vrednosti med letoma 1999 in 2004 prešla v pozitivne vrednosti od leta 2006 naprej, kar kaže na večanje izvoza in s tem tudi na uspešen razvoj lesarstva v slovenskem in tudi mednarodnem okolju. Kljub rasti sektorja pa lesarstvo kot panoga še vedno deluje z izgubo, po podatkih Združenja lesne in pohištvene industrije Slovenije so družbe iz te panoge zaključile poslovno leto 2010 z neto čisto izgubo v znesku 29,5 milijonov evrov, kar je nadaljnje povečevanje izgube primerjavi z letom 2009, ko je znašala čista izguba 24,4 milijonov evrov. Vidimo lahko, da je treba v poslovanje lesarskih podjetij začeti vlagati trud tudi v smeri zmanjševanja stroškov, ne samo v smeri povečevanja prihodkov, saj lahko le tako zagotovimo dolgoročno rast panoge, na katero nakazujejo podatki o rasti prodaje in izvoza. Zavedati se je namreč treba, da slovenska lesarska industrija v mednarodnem prostoru kljub visoki kakovosti lesa še vedno ni

dovolj konkurenčna, predvsem zaradi zastarelih organizacijskih in poslovnih modelov, kar žal zavira rast in uspešnost panoge.

Kako lahko logistika pripomore k uspešnosti lesarskih podjetij?

Mednarodne izkušnje lesarstva kažejo na velike priložnosti in možnosti za optimizacijo poslovanja s pomočjo ureditve logističnih operacij. Takšna optimizacija ne prinese samo manjših finančnih stroškov, kar omogoča boljše poslovanje, temveč tudi manjšo porabo časa, manj potreb po prevozu in podobno. Center pozornosti pri tem mora vedno biti kupec oziroma odjemalec, ki mu moramo zagotoviti pravo in ustrezno blago (les) ob pravem času v pravi količini. To naj bo osnovno vodilo pri poslovanju lesarskih podjetij. Raziskava v podjetjih, ki se ukvarjajo s pridobivanjem in predelavo lesa, je pokazala na več težav v procesu nabave hlodovine, ki jih lahko z bolj uspešnim logističnim upravljanjem razrešimo ali vsaj omilimo. Predvsem gre za ozka grla pri pretoku informacij, slabo koordinacijo sodelujočih v procesih podjetij, težave z neustreznimi ali pomanjkljivimi zalogami, pomanjkanje kvalitativnih norm. Ocenjeno je, da lahko preko aktivnosti, ki težijo k izboljšanju logističnih procesov, zmanjšamo napake pri nabavi hlodovine do kar 60 %. Podobne učinke lahko pričakujemo tudi na drugih področjih dejavnosti lesarskih podjetij, kjer bi uvedli principe uspešnega upravljanja logističnih vidikov. Podobne raziskave z drugih področij logistike, kot so upravljanje zalog, načrtovanje proizvodnje in podobno, kažejo na velike uspehe pri uvajanju sledljivosti, celostnega upravljanja zalog in naročil tudi pri manjših lesarskih podjetjih, na primer preko uvedbe in celostne izrabe ustreznih informacijskih sistemov za podporo logističnim procesom. S tem dosežemo skrajšanje proizvodnih procesov, delno ali popolno avtomatizacijo vodenja zalog in naročil in zmanjšanje časovnih in finančnih stroškov. Eden izmed trendov, ki se vedno bolj kažejo kot izjemno učinkoviti pri optimizaciji poslovanja in zmanjšanju stroškov, je vertikalna integracija med posameznimi lesarskimi podjetji. S povezovanjem lesarskih podjetij v združbe, kjer se na državni ravni usklajujejo potrebe podjetij, dosežemo bolj usklajeno delovanje celotne panoge; delno je tej zahtevi že zadoščeno z Združenjem za gozdarstvo. Nadalje lahko preko horizontalne integracije, torej med

dobavitelji in odjemalci znotraj oskrbovalne verige, zagotovimo večjo sledljivost proizvodov ter boljše usklajevanje potrošnje in proizvodnje. Zavedati se je namreč treba, da se lesna industrija srečuje z več preprekami, ki niso značilne za ostale vrste industrije, kot so na primer odvisnost od velikih strank, vpliv letnih časov na povpraševanje in na možnosti opravljanja primarnega dela, naravovarstvene omejitve ... Preko uspešnega povezovanja lahko te težave omejimo ali pa jih vsaj vnaprej pričakujemo in se nanje pripravimo, predvsem da zagotovimo celoletno poslovanje brez izgub.

Sklep

V članku smo na kratko osvetlili, kako lahko z optimizacijo in uvajanjem logističnega mišljenja pripomoremo k boljšemu poslovanju lesarskih podjetij. Zavedati se je treba, da lahko še tako mala sprememba v poslovanju prinese prihranke, ki lesarskim podjetjem omogočajo preživetje na vedno bolj konkurenčnem trgu. Vprašajmo se, kako lahko uspešno upravljanje procesov v podjetju v kombinaciji s sodelovanjem po celotni oskrbovalni verigi pomaga našemu podjetju, da zniža stroške, optimizira časovni potek operacij in zagotovi najboljše možno kakovost glede na zahteve kupca. Prepričani smo, da odgovor leži v logistiki.

Viri:

1. Statistični urad Republike Slovenije. (2012a). Vrednosti in indeksi temeljnih agregatov ekonomskih računov za gozdarstvo, Slovenija, letno. URL: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1622701S&ti=&path=../Database/Okolje/16_gozdarstvo_lov/01_16227_gozd_racun_i&lang=2
2. Statistični urad Republike Slovenije. (2012b). Izvoz in uvoz okroglega lesa (m3), Slovenija, letno. URL: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1625901S&ti=&path=../Database/Okolje/16_gozdarstvo_lov/07_16259_izvoz_uvoz_lesa_i&lang=2
3. Gospodarska zbornica Slovenije. (2009). Združenje lesne in pohištvene industrije – Predstavitev panoge. URL: http://www.gzs.si/slo/panoge/zdruzenje_lesne_in_pohistvene_industrije/predstavitev_panoge
4. Uršej, R. (2011). Predlog preoblikovanja procesa nabave hlodovine v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d. [diplomsko delo]. Celje: Fakulteta za logistiko UM.
5. Andrejašič, P. (2009). Prenova informacijske podpore proizvodnemu procesu v manjšem lesnoindustrijskem podjetju [diplomsko delo]. Ljubljana: Biotehniška fakulteta.
6. Perko, B. (2011). Prenova in informatizacija poslovanja v lesnem podjetju [diplomsko delo]. Ljubljana: Biotehniška fakulteta.

Na Norčevi kmetiji

Martina Cigler

Na tem mestu je nastala kmetija že kar nekaj stoletij nazaj, rod Norčevih v Libeličah pa se je pričel z nakupom te kmetije. Po besedah gospodarice Melite je posestvo verjetno kupil njen pradedek. Njihovi predniki so se, tako kot Norčevi danes, ukvarjali z živinorejo in poljedelstvom, furmani pa po Melitinih besedah niso bili. Kmetijo je leta 1980 prevzel gospodaričin oče, ki je žal že umrl, na prošnjo mame pa jo je leta 2004 prevzela najstarejša hči Melita z možem Bogdanom. Drugače so bila v zakonu Melitinih staršev rojena tri dekleta. Leta 1994 se je Melita poročila z Bogdanom, ki ni kmečki fant, ampak prihaja iz mesta. Bogdan poleg kmetovanja hodi še v službo, in sicer dela na Ravnah na Koroškem na policiji. Mlada gospodarica Melita se je po 20 letih dela v slovenjgraški bolnišnici, delala je v kuhinji, odločila ostati doma, tako da zdaj skrbi za gospodinjstvo in hlev ter vzgaja mlajšo hčerko Niko, ki je stara 15 let in je letos končala devetletko in se vpisala v srednjo zdravstveno šolo. Veseli jo poklic reševalca. Starejša hči Tjaša je stara 22 let, živi že na svojem in prihaja na kmetijo pomagat.

Družina Fink danes obdeluje 10 hektarjev svoje zemlje, 1 hektar ima najet, lasti pa si še 8 hektarjev gozda. Kot že rečeno, se ukvarjajo z živinorejo; v hlevu imajo 20 glav govedi s telicami vred, glavna dejavnost na kmetiji pa je pridelava mleka oz. mlečna proizvodnja. Na dan ga namolzejo 80 litrov. Včasih so imeli tudi prašičjo farmo s od 60 do 80 prašiči, danes jih imajo 30. Od tega jih potrebujejo 10 za lastno uporabo, ostale pa prodajo. Imajo še kokoši in račke. Od poljščin

gojijo koruzo, ječmen in pšenico. Včasih so krompir pridelovali na enem hektarju, danes ga sadijo le za domače potrebe in za živali. Vso krmo za živino pridelajo doma z minimalno uporabo umetnega gnoja in minimalno uporabo škropiv. Gospodarica Melita je včlanjena v društvo kmečkih žena, v okviru katerega gre rada na izlete in na kakšna predavanja, ni pa preveč optimistična v zvezi s kmetijsko politiko. Leta 2003 jim je zaradi samovžiga zgorel hlev, na njegovem mestu pa že stoji nov. Tudi naslednico kmetije že imajo, mlado Niko, ki jo kmetovanje veseli in je pri delu s stroji spretna kot kakšen fant, tako da je mamu včasih že pošteno strah. Ob urejeni hiši in gospodarskih poslopih se vidi, da družina skrbno gospodari.

Vsak je lahko vrtnar

Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. gr.

Foto: Ida Robnik

»Vrt ni nikoli dokončan, vredno se je potruditi, da so rastline srečne, in uživati v njihovi lepoti.«
(Jelena De Belder)

Vrt je rezultat človekovega razmišljanja o naravi. Nekateri si želijo naravo bolj podrediti in jo ukrotiti, drugi pa dovolijo, da jih narava navdihuje in sama pokaže, kako jo je mogoče oblikovati. Iz obeh načinov izhajajo na eni strani strogo geometrijsko urejeni francoski vrtovi, na drugi strani pa romantični angleški vrtovi s svojimi zavitim stezicami.

Zame osebno je vrt majhen zelen kvadrat, ograjen z lesenim plotom in razdeljen s stezico iz starih opek. To je kraj, kjer uživamo v pokrajini, v rastlinah, ki jih posadimo, in v zdravi hrani, ki jo pridelamo. Obisk vrta pa ni samo pridelava rastlin, temveč tudi zdrava telesna aktivnost. Vsak vrt je svet zase, lahko je polno osončen ali v globoki senci, lahko je na samem med zelenjem ali oaza sredi betonskega mesta. Poleg značilnosti, ki jo določa njegova naravna lega, ima vsak vrt neko svojo osebno noto in mu jo lastnik vrta doda kot svoj podpis na listu papirja. Pomembno je, da sami razmišljamo pri delu kot vrtnarji in ne samo sledimo receptom in modnim smernicam drugih. V zadnjem času je tudi vrtnarjenje vedno bolj povezano s problemi sodobnega časa, kot so podnebne spremembe, onesnaževanje okolja in pretnja gensko spremenjenih organizmov. Dejstvo je, da sodobni vrt izžareva odnos vrtnarja do narave. Namesto da smo ravnodušni nemočni potrošniki, lahko v svojem vrtu stvari dobesedno vzamemo v »svoje roke«. Tradicionalno je vrt predstavljal prostor, kjer so skupaj uspevale različne vrste zelenjave, cvetja, začimbnic in sadja. To načelo se vedno bolj vrača, saj z mešanjem različnih vrst rastlin spodbujamo naravno pestrost in v vrt privabljamo koristne ptice in žuželke. Pri razmišljanju o vrtu se najprej spomnimo na rastline, ki jih želimo posaditi. Takoj pomislimo na

Tatjanin vrt se zlije z okolico.

gredice, prepolne cvetja, in na pobrano svežo in zdravo zelenjavo. Na gredah bi se morala skoraj obvezno pojaviti kakšna kapucinka ali vrtni ognjič, cinija, astra, kozmeja, bazilika, blitva, jagode, vsekakor tudi kakšna bučka ... Prepogosto se pozablja, da se je treba v vrtu ozreti še niže od površine tal, kjer se skriva ključ do uspeha v pridelavi rastlin. V tleh »nevidna tovarna« tvori hrano in daje oporo rastlinam okoli nas. Zdrava in rodovitna prst ima v sebi deževnike, gliste, polže, različne koristne žuželke in ličinke ter veliko mikroorganizmov. Vsi skupaj so odgovorni za predelavo oz. razgradnjo organskih snovi do hranilnih, ki so znova lahko na voljo rastlinam. V naravi odpadlo listje prekriva tla in počasi trohni, se spremeni v naravni kompost in s tem zagotavlja hranilne snovi naslednjemu rodu rastlin. Naravno gnitje rastlinskih ostankov v zelenjavnem vrtu je za vrtnarja prepočasen ukrep, zato vrtnarji s kompostiranjem spreminjamo odpadke z vrta in tudi nekatere iz kuhinje v koristno gnojilo. Kompost seveda ni samo kopičenje odpadkov na vrtu, zato je potrebno, da je kompostnik uporaben in da služi kot okras vrta, ne pa neugledno smetišče. V naravi tudi nikjer ne najdete golih tal. V rastni dobi je vse prekrito z rastlinjem, s tem je onemogočeno, da bi močni sončni žarki uničili življenje na površini tal, rastline pa si na tak način ohranjajo vlogo. Vrtnarji z zastirko posnemamo takšno delo narave, zemlja pod njo je tako rahla in prhka. Edini predpogoj je, da si pridobimo ustrezen material za zastiranje, najboljša je slama, lahko je delno

posušena trava, lahko so lesni ostanki ...

Če so tla v vrtu slaba in bi predolgo trajalo, da jih izboljšamo, se je primerno odločiti za izdelavo dvignjenih gred. Dvignjene grede so, kot že ime samo pove, višje od ostalih gred v vrtu, lahko celo do višine, kjer se nam pri opravljenih ni potrebno sklanjati. Minimalna višina grede je globina korenja, to pomeni med 20 do 30 cm. Dvignjene grede so zelo primerne za zgodnjo pridelavo zelenjave, saj se zemlja v njih hitreje ogreje. Njihov videz pa je zelo odvisen od uporabljenega materiala, to so lahko lesene deske opeka, ali različne veje.

Izbor rastlin je pri vrtnarjih na žalost vse prepogosto odvisen od mode in je zato tudi v naših vrtovih mogoče najti številne eksotične rastline. Pravi srčni vrtnarji, ki spoštujejo naravo, izbirajo med rastlinami, ki so usklajene s pokrajino, tudi s setvijo v naravi nabranega semena samoniklih rastlin bo vrt deloval skladnejši in še lepši. Vsakokrat, ko obiščete oddelek zelenjave in sadja v trgovskih centrih, se znajdete pred podobo obilja, bogastva in pestrega izbora vrst z vseh koncev sveta. Lepo zapakirani plodovi vas s svojim brezhibnim videzom vabijo k nakupu. Vse je poceni in dostopno skoraj vse leto; ne samo sezonsko sadje in zelenjava. Zelenjava, ki je od mesta pridelave do vaše mize morala opraviti dolgo pot s tovornjaki, ladjo ali celo letali, tudi v najboljših pogojih skladiščenja ne more ohraniti vseh vitaminov, arome, vode in sladkorja, ki jih je imela, ko so jo nabrali. Pri tem smo popolnoma

Nadaljevanje na str. 16

Romantika ...

zanemarili še vsa sredstva, ki jih je v tehnologiji pridelave morebiti uporabil proizvajalec zelenjave. Zares sveža zelenjava je danes samo privilegij tistih, ki jo pridelujejo sami, na lastnem vrtu. Veseli me, da je slednjih vedno več, da je vedno več pogovorov o vrtnarjenju, vedno več zamenjav različnih sadik med ljudmi. Ljudje si zopet širijo površine vrtov, hvala bogu, da so za nami časi, ko se nič ni izplačalo pridelovati. Prav lepo je videti, kako ljudje v tej avgustovski vročini že v ranih jutranjih urah skrbno zalivajo svoje žejne paradižnike. In prav nič ni težko čakati v vrsti za nakup kruha, kjer si prodajalka in kupec morata še mimogrede nujno izmenjati izkušnje pri letošnji pridelavi stročjega fižola, pravzaprav je to zame celo romantično.

Naj zaključim s citatom iz knjige Kornelije Benyovsky Šoštaric z naslovom Zeleni Kvadrati, ki je nastala po gradivu iz niza hrvaških televizijskih oddaj o organskem vrtnarstvu *Vrtlarica*. »Moj ideal so vrtnarji sveta, ki bodo nekega dne prevzeli odgovornost za to, da si bo naš planet opomogel, in ki bodo postali, vsak na svojem zelenem kvadratu, tiha zelena vojska, ki je nihče ne bo mogel ustaviti.«

Uživajte v vrtnarjenju!

Smernice za varstvo rastlin v ekološki pridelavi

Martina Cigler

Poletje nas vsakič znova preseneča, v zadnjih letih tudi zaradi silovitih neurij s točo. In prav toča že tako poškodovane rastline izpostavi najrazličnejšim boleznim, kot so plesni, sneti in rja, tako poškodovane kot zdrave rastline pa zaradi zmanjšanja naravnih sovražnikov napadajo še najrazličnejši insekti.

Ponekod v Pomurju je zemlja že zelo onesnažena zaradi pretirane uporabe škropiv, z vedno večjim poudarjanjem pomena ekološkega kmetijstva pa so se kmetje pričeli zavedati pomena ohranjanja zdravega okolja in

pridelovanja zdrave hrane. Tako kmetje kot vrtnarji se lahko odločijo za okolju prijazna fitofarmacevtska sredstva, ki so pridobljena iz naravnih snovi, npr.:

- proizvodi iz drevesa nim
- čebelji vosek
- naravni piretrin (iz dalmatinske rastline bolhač)
- rastlinska olja
- lecitin ipd.

V rastlinjakih vse bolj uporabljajo naravne sovražnike oz. predatorje in mikroorganizme, kot je npr. bakterija *Bacillus thuringiensis*. Da zadeva s predatorji res deluje, in verjemite, da je gojitev naravnih sovražnikov škodljivcev v tujini donosen posel, sem se pred nekaj leti z udeležbo na ekskurziji po Italiji prepričala trudi sama. Nekoliko bolj bi morali ceniti pikapolonice, ki zaradi strupov vedno bolj izginjajo.

Veliko pripravkov za zaščito rastlin si lahko pridobite iz kataloga Smernice za ekološko kmetijstvo I. 2009.

Pa obilo zdravih pridelkov vam želim!

Vir: Dovoljena sredstva za ekološko kmetovanje, Bavec 2009.

Ekološki dan v Mežici

Štefan Erjavc

Foto: Martina Cigler

V ponedeljek, 25. junija 2012, je Društvo AJDA Koroška v sodelovanju s skupnostjo vrtničarjev Mežice organiziralo Ekološki dan pred ND Mežica. Prireditev s kratkim kulturnim programom je bila v času vse bolj znanih in obiskanih prireditev Mežiškega poletja. Mežiško poletje je niz dogodkov s programom skozi ves mesec junij. Žal nam je prireditev, na kateri je sodelovalo devet ekološko usmerjenih kmetij, pošteno popestrilo neurje; upam, da je s tem zalilo sadiko dolgotrajno načrtanega dogodka.

Pri nas na Koroškem in tudi drugje manjka ponudbe ekološko pridelane hrane, čeprav je videti nekaj vzpodbudnih premikov, ki kažejo nek delni uspeh. V letu 2011 je bilo v Sloveniji 2.376 kontroliranih kmetij, kar je zelo malo glede na možnosti, ki so pri nas, saj se lahko pohvalimo s čistim okoljem, zdravim vodo in čistim zrakom, kar je pogoj za pridelavo zdrave hrane. Novim ekološko naravnanim kmetom manjka prava vzpodbuda, porabnikom pa vedenje, da je ekološko res ekološko pridelano, in možnost, da se kupec osebno prepriča, da je kupil pridelek iz kontrolirane pridelave. Škoda je, da sadje iz visokodebelnih in travniških sadovnjakov, kjer nihče ne uporablja fitofarmacevtskih sredstev, konča predvsem kot sadni mošt in žganje,

Štefan Erjavc z gostjo iz Avstrije

Martina v družbi Borisa Frasa, predsednika ZZEKS - Zveza Biodar

Drugi tradicionalni Biopraznik v Pliberku

Martina Cigler

10. junija 2012 se je pri naših sosedih v Pliberku zgodil že drugi Biopraznik. Predstavili so se kmetje iz Avstrije pa tudi Slovenije, vzdušje je bilo veselo, obisk kar velik in ponudba ekološke hrane pestra. Želim si, da bi se ljudje zavedali pomena ekološko pridelane hrane in da bi ti prazniki postali tradicija tudi pri nas na Koroškem. Prvi t. i. Ekodan se je 25. junija že zgodil v Mežici, o tem pa je nekaj že napisal moj prijatelj ekolog Štefan Erjavc, ki se mu zahvaljujem za prejeto pomoč, prav tako pa županu Dušanu Kreblu.

Dobrote ekološke kmetije Šmalčič

prehranska vrednost sadja pa je predvsem v osnovni obliki, z vsemi encimi, vitamini, kvalitetnimi sladkorji in drugimi snovmi, ki jih potrebuje naše telo. V pridelavi in predelavi sadja je še veliko možnosti. Zdrav sadež z domačega drevesa je prava hrana in zdravilo!

Ekološka pridelava postavlja rodni zemlji pravo vrednost. Že na tridesetih kvadratnih metrih vrta se da pridelati vso zelenjavo za štiričlansko družino. Kdor beleži izdatke za nakup zelenjave, ve, da ti na mesec znesejo zavidanja vredno vsoto, ki na leto naraste v višino ene srednje pokojnine. Če k temu privarčevanemu znesku prištejemo še delo v vrtu kot veselje, osvojimo novo znanje, stik z naravo in pridobljeno zdravje zaradi bolj zdrave prehrane, vrednost »navadnega gartlna« zavidljivo naraste. V kolikor je vrt z zdravo zemljo dobrina v trajni lasti, ki prehaja iz roda v rod, ekološko pridelano zmaguje in tudi mora zmagati! Kar preveč je resnih opozoril, da s strupi pridelka ni dobro reševati, posledica je kemično onesnažena zemlja in podtalnica. Želim živeti v okolju, kjer se v vsakem času lahko dotaknem sadežev, listov zelenjave in rož, ne da bi si moral potem takoj iti umiti roke! Da ni potrebno pogledati na koledar, če je potekla karenca ...

Mamljivo

Podrta jablana pri Ulšek na Navrškem vrhu

Gorazd Mlinšek

V neposredni bližini Raven na Koroškem je nad naseljem Čečovje na Navrškem vrhu manjša kmetija, kjer so se pred več kot 40 leti naselili Petriči. Po agrarni reformi so dobili v last kmetijo Ulšek, ki je bila pred 2. svetovno vojno v lasti grofa Thurna. Ulšekovo posest in večino drugih v 1. svetovni krizi obubožanih kmetij na Navrškem vrhu je grof Thurn kupil in si pridobil v last po letu 1910. Po končani narodnoosvobodilni vojni so bili ti gozdovi in kmetijske površine nacionalizirani. Na Ulšekovi kmetiji, kjer danes živi z možem Brankom in hčerjo Petro še zadnja kmetica, po domače imenovana Ulšekova Štefka, so vrsto let pridno kmetovali.

Na kmetovanje na Ulšekovi kmetiji nas spominja star sadovnjak pod nekdanjo bivalno hišo, ki so jo pred leti porušili in v neposredni bližini zgradili novo.

V njej je preživela še zadnja leta svojega življenja Štefkina mama Marija. Na robu sadovnjaka je rasla debela jablana *grafenštajnerca*. Njena košata krošnja je dajala senco in dobre sadeže številčni Ulšekovi družini.

Če bi poznali govorico drevesa, bi lahko izvedeli veliko zanimivega iz življenja na Navrškem vrhu.

V neposredni bližini je bila včasih speljana kolovozna pot kot glavna prevozna pot iz Guštajna (danes Ravne

Lastnica podrte stare jablane Štefka Sekavčnik – Ulšekova Štefka

na Koroškem) do kmetij Rebernik in Navršnik in naprej proti Nadlerju, Perovju in Žerjavlju. Tudi pri Ulšek su se ustavljali številni furmani, ki so spravljali hlovino z Navrškega vrha v dolino. Morda jim je prijal prav mošt te stare jablane. Lahko pa bi nam povedala sadna starka kakšno prigodo iz življenja grofov Thurnov. Ali pa bi se razgovorila o težavah, ki jih je povzročal prebivalcem spodnje Mežiške doline po železarniškem dimu onesnažen zrak. Zanimivo bi ji bilo prisluhniti!

A danes to ni več možno! Že vrsto let ni bila sama, zaradi starosti se je pričela sušiti, v njo so se naselile glive in mravlje. Postala je votla, začele so ji trohneti korenine. Ni zmogla več kljubovati močnemu vetru. V letošnjem juniju jo podrli močan sunek vetra. Skoraj sto let je zbirala energijo iz zemlje in zraka, to energijo pa bo dajala Ulšekom v obliki drv to kurilno sezono. Ulšeki bodo po vsej verjetnosti namesto podrte jablane posadili drugo staro sorto jablane.

Ulšekova podrta jablana

Hildegardini nasveti

Ozkolistni trpotec – *Plantago lanceolata*

Martina Cigler

Poletje je in v vročih toplih dnevih ljudje moramo pomisliti tudi na zimo, vsaj v smislu, kako pozimi prijajo sveži zeliščni čaji, trpotčev sirup proti kašlju in sirup iz smrekovih vršičkov, ki si jih mnogi naberemo, kot tudi najrazličnejša zelišča. Da za vsako bolezen rož'ca raste, je vedela že sv. Hildegarda, ta velika duhovna žena, mistikinja in zdravilka, o trpotcu pa pove, da lajša tudi tegobe putike. Takole svetuje:

»Vzemi trpotec in iz njega stisni sok, precedi ga in zmešaj z vinom ali medom in ga pij, če te muči putika, in bolečine se bodo umaknile.«
Prav tako svetuje uporabo trpotca proti bolečinam. Pri zbadanju ali bolečinah kjer koli v telesu položimo na boleče dele še tople kuhane liste trpotca in bolečine bodo brez drugih zdravil izginile.

Trpotec nas obvaruje tudi pred nadležnim mrčesom. »Če te kateri piči, utrgaj svež list trpotca in ga zmečkaj ter položi na pičeno mesto, oteklina bo skoraj v trenutku izginila.« To priporoča tudi ljudem, ki so alergični. Da pa se obvarujemo pikov, Hildegarda svetuje uživanje soka ozkolistnega trpotca. 2- do 3-krat dnevno naj zaužijemo 10 kapljic soka in imeli bomo mir pa tudi alergije na pike se bodo zmanjšale. Tako nekaj besed o trpotcu, kaj naj še drugega napišem kot to, da lahko združite prijetno s koristim in si s sprehodi v naravo naberete še kvalitetnih zelišč.

Vir: Sveta Hildegarda: Almanah letnih časov. Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1998.

Svetovni teden dojenja 1.–7. avgust

»Razumevanje preteklosti je naložba v načrtovanje prihodnosti.«

Branka Božank, univ. dipl. soc. del.,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Understanding the Past -
Planning the Future:
Celebrating 10 years of
WHO/UNICEF's Global Strategy
for Infant and Young Child Feeding

Letošnji teden dojenja namenja posebno pozornost oziranju v preteklost z namenom, da bi lažje razumeli sedanost in dobro načrtovali prihodnost. Svetovna zveza za dojenje (World Alliance for Breastfeeding Action) je pred dvajsetimi leti prvič obeležila svetovni teden dojenja in tedaj izbrala temo »Pobuda za novorojenčkom prijazne porodnišnice«. V teh letih se je področju dojenja posvečalo veliko pozornosti, zato je zdaj čas za obeležitev obletnice. Ob tem se moramo vprašati, kaj še lahko naredimo za podporo mladim materam za spodbujanje dojenja in v skrbi za njihove dojenčke in majhne otroke.

Na Inštitutu za varovanje zdravja so pod vodstvom Vide Fajdiga Turk pripravili gradivo o sodobnem znanju o prehrani dojenčkov, ki je še kako pomembno zaradi zdravja dojenčkov in otrok, ki je tesno povezano z njihovim dobrim prehranskim statusom. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je izredno pomembna že zdrava prehrana med nosečnostjo, ko poteka prenos hranil od matere k plodu, nekatere raziskave pa tudi kažejo, da se že v maternici razvija otrokov okus. Rezultati študij kažejo, da ima prehrana pred rojstvom (torej v času nosečnosti) ter v najzgodnejšem obdobju otrokovega življenja pomembne dolgoročne učinke na

otrokov razvoj in zdravje v odrasli dobi. Tako je potrebno že nosečnice in njihove partnerje seznaniti s koristnostmi dojenja. Bodočim staršem naj bi zdravstveni strokovnjaki v šolah za starše spregovorili o vrednotah dojenja in jih ustrezno informirali in opolnomočili pri pripravi na dojenje. Čas nosečnosti je pomemben za sprejemanje odločitev posameznice za dojenje, pri tem pa je izredno pomembna tudi podpora njenega partnerja. Matere, ki so se odločile za dojenje, po porodu pri dojenju potrebujejo tudi spodbudo in pomoč zdravstvenih strokovnjakov. Več na: <http://img.ivz.si/janez/2057-5511.pdf>

Podatki za Koroško

Po podatkih Oddelka za ginekologijo in porodništvo SB Slovenj Gradec je bilo v letu 2011 skupno rojenih 982 otrok. Iz statističnih podatkov je opaziti, da se je nekoliko zmanjšal odstotek izključno dojenih otrok (804/81,87 %), odstotek delno dojenih otrok se je povečal za slabih 5 % (160/16,29 %), zabeležili pa so padec odstotka nedojenih otrok (18/1,83 %), s čimer so v porodnišnici zelo zadovoljni. V te odstotke so zajeti primeri, ko je bilo dojenje kontraindicirano, odkloni dojenja pri otročnicah, takojšnje premestitve novorojenčka v Ljubljano in smrti novorojenčka. Tudi v letu 2011 se kot najpogostejše težave pri dojenju pojavljajo razpokane in poškodovane bradavice, napete dojke in premajhna količina mleka. Večino težav so rešili že med hospitalizacijo. Matere so tudi podučili o pravilnem ravnanju doma. Spremljali so podatke o zdravljenju bolezni dojk otročnic (mastitis, absces) na ginekološkem oddelku in ugotovili, da so v letu 2011 zdravili šest otročnic s temi težavami, ki so jih uspešno odpravili.

V Splošni bolnišnici Slovenj Gradec zaključujejo, da so v letu 2011 za promocijo in izboljšanje dojenja v njihovi porodnišnici naredili veliko. Poudarjajo pomen pravilnega pristavljanja, zato se uspešno odpravljajo tudi težave pri dojenju.

Viri:

1. <http://worldbreastfeedingweek.org/>.
2. Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
3. Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, Oddelek za ginekologijo in porodništvo.

Naredimo nekaj za svoje zdravje

Mag. Jože Marhl

V organizaciji Zdravstvenega doma Radlje ob Dravi in s sodelovanjem Občine Podvelka je v Podvelki potekala delavnica »Naredimo nekaj za svoje zdravje«. Vodila jo je Petra Pažek, dipl. med. sestra.

Zbrane sta na začetku srečanj pozdravila župan Anton Kovše in podžupanja Slavica Pečovnik Urh, kulturni program so pripravili učenci OŠ Brezno-Podvelka, povezovala pa ga je Tjaša Pečovnik. Številni občani z območja celotne občine so aktivno sodelovali na petih srečanjih. Vsebina srečanj je bila strokovno izbrana in aktualna. Zajemala je določanje krvnega sladkorja in holesterola v krvi, merjenje krvnega tlaka, merjenje telesne višine, tehtanje ter izračun indeksa telesne mase (ITM). Udeleženci so poslušali predavanja Dejavniki tveganja (Metka Horvat, dr. med.), Presejalni testi – zgodnje odkrivanje raka (Ivica Podrzavnik, dr. med.), Telesna dejavnost za zdravje (Vladimir Kralj, viš. fizioterapevt), Pomen ustne higijene za zdravje pri odraslem človeku (Ljubica Grögl, med. sestra), Zdrava prehrana (Danica Ledinek, viš. med. sestra), na zaključku srečanj pa so udeleženci opravili še test hoje. Članice Društva podeželskih žena, ki ga vodi Alojzija Hribernik, so po vsakem srečanju poskrbele za zdravo okrepčilo.

Odvzem krvi za laboratorijski pregled

Poletje v čebelnjaku

Janez Bauer

Vroči dnevi julija so izsušili naravo. Nikjer ne cveti več nobena rožica in čebele lenarijo okrog panja in čakajo na boljše dni.

Letošnja letina je bila res bolj taka. Začelo se je z velikonočno pozebo, nato pa smo imeli mokre in hladne dni skozi cel april, maj in polovico junija. Zemlja je bila sicer potrebna dežja, saj od avgusta lani ni pošteno deževalo. Toda zakaj ravno sedaj, ko so bili panji polni čebel, ki so komaj čakale, da satovje napolnijo s sladkim medom? Pa so morale vedriti pod napuščem čebelnjaka, le redki dnevi so bili, ko so v panj prinesle kaj sladkega. Zato je v panju zavlada lakota. Čebele so za vzrejo zalege porabile še zadnje skrite zaloge medu, kaj več pa ga ni bilo. Zunaj pa sam dež. Matica je tako omejila zaleganje in čebel je bilo vsak dan manj. Na koncu, ob pričetku lepega vremena konec junija, so bili panji marsikje prazni in čebele lačne. Tako slabega vremena in tako krutih pogojev za čebelarjenje res ni bilo že vsaj 50 let. Kronike in zgodovina nam

pripovedujejo o tem. Noben čebelar, ki mu je kaj mar za svoje majhne ljubljenske, ni čakal na takšen razvoj dogodkov. Kakor hitro zavlada v panju lakota, je potrebno čebele krmili. Pa so skočili nekateri v zrak: »Kaj bomo pa krmili sedaj sredi pašne sezone!? V maju in juniju pa se ja ne krmi, bo prišel sladkor v med!« Tako razmišljajo, pa nič ne razmislijo. Kdor ima panj na tehtnici, je opazil, da se tehtnica na dan zniža tudi do 0,8 kg. Toliko medu torej čebelja družina dnevno porabi za svoj obstoj. V takih časih je potrebno čebele hraniti z vsaj 0,5 l sladkorne raztopine dnevno. Na ta način jim dodamo 0,25 kg sladkorja, saj se raztopina meša z vodo v razmerju 1 : 1. Teh 25 dag sladkorja čebele takoj porabijo zase, kje pa, da bi ga skladiščile in da bi prišel v med. Na ta način pomagamo čebelam, da se prebijejo skozi hude čase in da preživijo. Kdaj je paša, dober čebelar ugotovi že po obnašanju čebel, vsi ostali pa si moramo pomagati s tehtnico pod panjem. V času paše

dodajanje hrane seveda ni potrebno. Šele v drugi polovici junija se je vreme toliko ustalilo, da so čebele prinesle tudi kaj v panj. Zamedili so pohorski gozdovi in medišča napolnili z žlahtnim pohorskim gozdnim medom. Bilo ga je za eno dobro točenje, kar pa je vseeno trikrat manj kot v preteklih letih. Smo pa čebelarji močno odvisni od vremena in ravno tu se spremembe naravnega okolja najprej vidijo. Je pa seveda treba čebele pripraviti za zimo. Že v avgustu moramo dokrmili vsako čebeljo družino, da bo imela najmanj 15 kg zaloge za zimo. Na ta način izkoristimo brezdelne poletne čebele in prihranimo predelavo sladkorne raztopine zimskim čebelam. Vse družine moramo seveda ozdraviti varoje po navodilih veterinarja, potem pa je naše delo poleti v glavnem končano. Dober čebelar se bo na ta način že pripravil na novo čebelarstvo leto, ko bo medilo kar naprej.

Čebelji pridelki slovenskega porekla v posebni embalaži

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Slovenija je dežela čebelarstva in lahko se pohvalimo z dolgo čebelarstvo tradicijo, z visoko kakovostjo in pestrostjo okusov različnih vrst medu in drugih čebeljih pridelkov in izdelkov. Čebelje pridelke in izdelke slovenski čebelarji polnimo v posebno embalažo, ki kupcu že na prvi pogled pove, da gre za pridelek slovenskega čebelarja in da se za tem skriva pridno delo čebel, ki so oprasile sadno drevje in druge pridelke na naših njivah. Na trgu se je kot prvi pojavil 720 ml kozarec, kasneje pa sta mu sledila še 370 ml in 212 ml

kozarček, ki so že dobro poznani pri slovenskem potrošniku in v katere čebelarji lahko polnijo samo čebelje pridelke slovenskega porekla. **Ker je bilo vse več povpraševanja tudi po manjših kozarčkih, se bo dozdajšnjim trem velikostim, predvidoma v jesenskem času, na policah pridružil še manjši 110 ml kozarček.** Prepričani smo, da bomo s tem dopolnili izbiro predvsem darilne embalaže za čebelje pridelke, ki bo namenjena turistom in drugim obiskovalcem naše Slovenije, za nakup skromnega darilca in pozornost, kar bo dodatno pripomoglo k večji prepoznavnosti Slovenije kot dežele čebelarjev.

Kozarčkom pa se bo prav tako v jesenskem času pridružila še posebna steklenica za visokokakovostne medene pijače slovenskega izvora, in sicer najprej za medeni liker in medeno žganje. Glede na to, da gre za

visokokakovostne izdelke, namenjene za posebne priložnosti, smo prepričani, da bomo na ta način pripomogli k še boljši prepoznavnosti medenih pijač, s tem pa bomo poudarili njihovo vrednost, tako da bodo postale dobro prepoznavne tudi v tujini. Prepričani smo, da bo steklenica v lični darilni embalaži odlično darilo za vsako priložnost. In zapomnite si še nekaj: pri izbira darila so pomembni izvirnost in domišljija ter dober namen! S čebeljim pridelkom pa podarite košček zdravja!

Mišja mrzlica

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Glodavci lahko prenašajo povzročitelje različnih nalezljivih boleznih, v okolico pa jih izločajo z urinom ali iztrebki. Mišja mrzlica ali strokovno poimenovana hemoragična mrzlica z renalnim sindromom (HMRS) je zoonoza, torej bolezen, ki se z živali lahko prenese na človeka, s človeka na človeka pa ne.

Bolezen povzročajo virusi (hantavirusi), glodavci so rezervoar (nosilec), ljudje pa naključni gostitelji. Večinoma se pojavlja v poletnih in jesenskih mesecih, ko se ljudje več zadržujejo v naravi oziroma delajo na polju in v gozdu. Ne smemo je enačiti z leptospirozo, ki je bakterijska bolezen s podobno klinično sliko.

Letos smo doživeli razmah mišje mrzlice že v spomladanskem času, prvič pa se je pojavila tudi na Koroškem. Vzroke pripisujejo blagi zimi, obilici hrane in posledično povečanemu razmnoževanju miši. Največ primerov so ugotovili konec maja in v juniju, sedaj pa se je stanje umirilo, vendar previdnost še vedno ni odveč. Po podatkih IVZ (Inštitut za varovanje zdravja) so do 20. julija 2012 laboratorijsko potrdili 143 primerov okužb.

Človek se z virusom lahko okuži neposredno s slino, največkrat pa ob vdihavanju prahu, v katerem so posušeni izločki (urin, iztrebki) glodavcev (miši, podgane, voluharji). Do okužbe pride zlasti ob dvigovanju prahu pri pospravljanju v kletih, shrambah, zidanicah, skladiščih in tudi pri delu v naravi, pri izkopavanju pridelkov, spravlilu lesa, na taborjenjih, piknikih, na divjih kopališčih itd. Redko pride do okužbe ob neposrednem stiku z okuženo živaljo.

Inkubacijska doba boleznih je dva do štiri tedne, bolezen pa lahko poteka v več fazah, odvisno tudi od vrste virusa, ki je okužbo povzročil. Na začetku se pojavijo predvsem visoka vročina z mrzlico, močan glavobol, hude bolečine po telesu, predvsem v ledvenem predelu in trebuhu, bolečine za očmi, motnje vida, pordelost obraza in vek, lahko tudi bruhanje. V primerih

hude boleznih se po nekaj dneh visoke vročine pojavijo krvavitve po koži in sluznicah ter znaki odpovedi ledvic, kar pomeni, da je močno zmanjšano izločanje urina in da so v njem prisotne beljakovine in kri. Bolniki potrebujejo zdravljenje v bolnišnici, pogosto tudi dializo. Bolezen je lahko smrtna. Uspešnega cepiva, ki bi odpravilo bolezen, za zdaj še niso odkrili, zato je edina preventiva zatiranje glodavcev, kjer se čezmerno namnožijo.

Pomembna je predvsem splošna in osebna higiena, pomemben ukrep pa je tudi preprečevanje boleznih. Okužbo lahko sami preprečimo tako, da preprečimo dostop glodavcem v bivališča, da hrano ter živila za ljudi shranjujemo tako, da jim niso dostopna, pridelke z vrta obvezno dobro operemo. Izogibamo se predelom, kjer so miši oz. njihovi iztrebki, pri pospravljanju in čiščenju kleti, skladišč ipd. prostor najprej dobro prezračimo, si nataknemo zaščitno masko in rokavice in ničesar ne prijemamo z golimi rokami. Razkuževanje lahko naročimo tudi pri izvajalcih DDD storitev (dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija).

VP Slovenj Gradec je z odločbama ministrstva za zdravje in MKPG pridobila dovoljenje za opravljanje DDD dejavnosti na področju Republike Slovenije. V podjetjih z vzpostavljenim sistemom HACCP opravljamo DDD storitve z zahtevami tega standarda. Pri ostalih naročnikih zagotavljamo minimalni strokovni standard in tako preprečujemo nastanek gospodarske škode in širjenje boleznih, ki jih prenašajo glodavci.

Viri:
www.delo.si, www.ivz.si

Kmalu bodo šli na nove domove

Vančy

Pot me je vodila po Legnu proti Grajski vasi, ko je moja pozornost pritegnila živahna aljaška malamutka s petimi igrajočimi mladički, ki so se neutrudno prekopicavali po lepo urejeni trati pred hišo Petra Rotovnika na Legnu 118. Ko sva z njegovim lastnikom Petrom malo poklepetala, mi je zaupal, da je psica stara sedem let in da so jo sparili s čistokrvnim samcem. Mladički so se živahno igrali okoli naju, mamica psica pa me je kar malo nezaupljivo ogledovala. Da nisem morda eden od tistih, ki bodo vsak čas pričeli prihajati po njene mladičke ... In res, Peter mi je zaupal: »Naslednji teden imamo dogovorjeno, da jih oddamo pričakujočim novim lastnikom.« Smeje je še pristavil: »Prepričan sem, da bodo našli dobra nova domovanja!«

Kar stežka sem se poslovil, tako so me mladički očarali s svojo igrivostjo.

S kulturo v vesolje

Vesoljsko plovilo v Vitanju?

Polonca Jakob Krejan

Medtem ko Nasa s svojim vozilom »Curiosity« raziskuje Mars, Slovenci Dragan Živadinov, Miha Turšič in Dunja Zupančič razmišljajo in načrtujejo, kdaj bo v vesolje poletela prva »primabalerina« Mateja Rebolj (več v naslednji številki, po otvoritvi KSEVT-a).

Noordung, priimek, pod katerim se je Herman Potočnik podpisal v svojo prvo in edino knjigo »Problem vožnje po vesolju – raketni motor« ni le priimek, temveč pomeni mnogo več. Kot so zapisali na spletni strani KSEVT-a, Noordung lahko pomeni »Vesolje kot prostor brez reda, kot ga poznamo na Zemlji«.

Pionir vesoljskih poletov in raketne tehnike Herman Potočnik se je rodil 22. decembra 1892 v Pulju v Istri (Pula). Po očetovi strani izvira rod z Zgornjega Razborja pri Slovenj Gradcu, mati Minka (Marie Kokoschinegg) pa je izvorno bila iz Vitanja, kjer je Herman Potočnik preživel nekaj svojih otroških let. V Mariboru je Potočnik obiskoval osnovno šolo. Kasneje je odšel v vojaški šoli v Fischau in v Hranice (na Moravskem). Od leta 1910 do 1913 je študiral na vojaški tehniški akademiji v Mödlingu pri Dunaju in postal inženirski poročnik. Kot strokovnjak za mostovne in železniške gradnje je deloval po celotnem vojnem ozemlju tedanje prve svetovne vojne. Zaradi bolezni se je upokojil in začel študirati strojništvo in elektrotehniko ter postal inženir – specialist za raketno tehniko. Konec leta 1928 je v Berlinu v nemščini izšla njegova knjiga »Das Problem der Befahrung des Weltraums – der Raketen motor«. Poznali so jo najpomembnejši raketni strokovnjaki po svetu. Dr. Wernher von Braun, ki je leta 1958 vodil izstrelitev prvega ameriškega umetnega satelita, je o njej zapisal, da je bila »učbenik graditeljem vesoljskih vozil«, Hermana Potočnika pa je uvrstil »med pionirje, ki so prispevali levji delež k realizaciji vesoljskega programa«, ter dodal, da »je bila njegova knjiga zgodovinska prelomnica v svetovni

Pristanek vesoljskega objekta v Vitanju (arhiv KSEVT)

vesoljski raketni tehniki«. (Povzeto po Herman Potočnik Nordung, 2011) 27. avgusta 1929 je pri 36 letih starosti Herman Potočnik umrl zaradi pljučnice. Pokopan je na Dunaju.

Herman Potočnik je torej postavil prvo celovito izhodišče sodobne astronautike in kozmonavtika. V njegov spomin so v Vitanju uredili Spominsko sobo, kjer je Herman Potočnik preživel otroška leta. Slednja je urejena v graščini, kjer je bil Potočnikov stari oče upravitelj vitanjskega gospostva. Spominsko sobo so doslej obiskali štirje astronauti, in sicer ruski Jurij Baturin, prvi švedski vesoljec Christer Fuglesang, ameriška astronautka indijsko-slovenskega rodu Sunita Williams in drugi ruski kozmonavt Jurij Malenčenko. Slednja se skupaj prav v teh dneh odpravljata na mednarodno vesoljsko postajo in računamo, da se bosta v času otvoritve KSEVT-a neposredno oglasila iz vesolja. Sicer spominsko sobo največ ljudi obišče poleti, letno pa okrog pet tisoč ljudi. Tukaj so nastale tudi idejne arhitekturne rešitve in projektni načrti za KSEVT, katerega pobudniki so bili Dragan Živadinov, Miha Turšič in Dunja Zupančič.

KSEVT – Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij

Kot je Jožica Grgič zapisala v članku v Delu (po besedah Srečka Fijavža), je bila umestitev arhitekture KSEVT-a, ki mora biti sodobna, v staro trško jedro Vitanja eden od večjih zalogajev celotnega projekta. Treba je bilo upoštevati stroge spomeniškovarstvene smernice, primernost objekta za izvajanje lokalnih potreb, upoštevanje Noordungove geostacionarne postaje ter tudi bodočo dejavnost Kulturnega središča evropskih vesoljskih tehnologij.

Dragan Živadinov je v enem izmed intervjujev omenil, da bo KSEVT posvečen kulturalizaciji vesolja ter združevanju znanosti in umetnosti. Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij pa bo najprej prostor spomina na Hermana Potočnika Noordunga.

Pobudniki, načrtovalci projekta in arhitekti so se torej zelo trudili, da bi obstoj in pojem objekta tako arhitekturno kot družbeno povezali z lokalnim okoljem in bo tako namenjen tamkajšnjim prebivalcem, udeležencem mednarodnih konferenc, raziskovalcem in umetnikom.

Gradnja KSEVT-a je stala 2,8 milijona evrov, od tega so porabili 1,7 milijona evropskih sredstev, 300.000 evrov je primaknila država, 800.000 evrov pa je prispevala Občina Vitanje. KSEVT je umeščen med nekdanji škofijski dvorec, neoklasicistično cerkev Matere Božje, gotško cerkev sv. Petra in Pavla in zeleno gričevje. Kletni del je namenjen vsem, tako lokalnim prebivalcem kot gostujočim umetnikom in znanstvenikom ter obiskovalcem. V pritličnem delu, imenovanem Dnevna soba Vitanja, ker je namenjen lokalnim prebivalcem, bo domovala vitanjska knjižnica. Tam je krožna dvorana s 300 sedeži za lokalne kulturne in ostale dogodke, za katere so občani prej uporabljali kulturni dom. Celotni prostor nad pritličjem je namenjen programu KSEVT-a. Tam so razstavni in večnamenski prostori, kjer bodo raziskovali in študirali mladi doktorandi z vsega sveta. Na strehi je terasa, v kateri se prepletata naklona obeh valjev. Ta prostor se lahko uporablja kot zunanji razstavni prostor ali letna čitalnica. Ne samo z namenom kulturalizacije vesolja, ampak tudi s političnim

namenom sta 16. avgusta 2011 Oto Luthar, direktor Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), in Jurij Baturin, direktor Inštituta za zgodovino znanosti in tehnologije Ruske akademije za znanost, podpisala dogovor o sodelovanju.

Takšne možnosti odpira tudi usmerjenost KSEVT-a k nekoliko širši okolici (Gradec, Pula, Zagreb, Trst), ki potencialno naslavlja okoli štiri milijone ljudi. Vitanje s temi mesti družijo umetniške iniciative v povezavi z vesoljem. Pula je, denimo, rojstni kraj Hermana Potočnika Noordunga, pa tudi mesto, kjer so gradili podmornice in hidroletala, z Gradcem KSEVT veže tehnična univerza, ki se ukvarja z razvijanjem satelitske tehnologije. Na planetarni ravni se KSEVT povezuje z različnimi institucijami, ki zadevajo povezovanje znanosti in umetnosti. V Rusiji je takšen Državni muzej v Sankt Peterburgu, v ZDA pa, denimo, Air and Space Museum. »Glede na nekoliko odmaknjeno postavitev celotnega objekta bo Vitanje ohranilo svojo obstoječo urbanistično identiteto. Grajena silhueta Vitanja, zaznavna iz glavnih dostopnih in razglednih točk, bo tako ohranila svojo integriteto in razpoznavnost, obenem pa pridobila opazno stično točko lokalnih, regionalnih in planetarnih dejavnosti, združenih v objektu KSEVT.« (KSEVT, 2012)

Vse, ki so sodelovali pri izgradnji objekta KSEVT ter omogočali izvajanje njegovih programov, bodo povabili na enkratno slavnostno srečanje »Orbitalna oscilacija 0.07«, ki bo 6. septembra 2012. Od 17. 8. 2012 do 31. 4. 2012 bodo v njem postavili stalno razstavo z naslovom Herman Potočnik Noordung: 100 monumentalnih vplivov, otvoritveni dogodki pa se bodo vrstili vse do 22. decembra, ko bodo zaznamovali 120-letnico rojstva slovenskega raketnega

Direktor KSEVT-a Miha Turšič pravi, da dokler bo on živ, stene ne bodo pobarvane. (arhiv KSEVT)

inženirja in pionirja vesoljskih poletov. **Omeniti pa je treba, da tudi mesto Slovenj Gradec ni obšlo imena Herman Potočnik, saj je tudi ono zaznamovano z njim.** V krožnem križišču Ronkove ulice in Pohorske ceste so v njegov spomin postavili skulpturo, ki kaže smeri planetov, kar odraža ideje Hermana Potočnika Noordunga. Izbran projekt iz leta 2008 v najboljši meri odraža vizionarski svet idej Hermana Potočnika Noordunga, čigar miselno obzorje se je gibalo v sferah zemeljske orbite, v tirnicah drugih planetov osončja in na popotovanju po nedoumljivih prostranstvih vesolja. Sodobna likovna rešitev omogoča slikovite krožne poglede, ki so uravnani skozi namišljene oči samega Noordunga, s čimer postane utopična vizija njegovega trenutnega razmišljanja jasna tudi običajnemu gledalcu. Skulpturo so donatorsko izdelali v podjetju Monter.

Prav tako so uporabili njegovo ime za Gospodarsko središče Noordung.

Projekt Noordung je zajet v Resoluciji Vlade Republike Slovenije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 kot eden izmed devetih potrjenih slovenskih gospodarskih središč nacionalnega pomena. Na osnovi predloga MO Slovenj Gradec Noordung združuje poslovne cone Slovenj Gradca, Dravograda, Radelj ob Dravi in Raven na Koroškem. Na območju Slovenj Gradca je razdeljen v pet podprojektov: Severnozahodna obvoznica in Poslovna cona Ozare, Visokošolsko središče, Podjetniški inkubator, Tehnološki park in Študentski kampus. Projekt je razvojno naravnani v skladu z že omenjeno resolucijo Vlade RS do leta 2023 v skupni vrednosti 29.000.000 EUR oziroma v obdobju 2008–2013 v vrednosti 11.665.050 EUR.

S spodbujanjem izgradnje in razvoja podjetniškega in inovativnega okolja bo ustvarjenih najmanj 1.000 novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Delovanje gospodarskega razvojnega središča bo razvilo čezmejne mreže gospodarskih odnosov med malimi in srednjimi podjetji in omogočilo povečanje vlaganj podjetij v raziskovalno razvojno dejavnost.

S tem se bo povečala stopnja izobrazbene strukture s sedanjih 9,7 % višje in visoko izobraženih prebivalcev na 15 % do leta 2020. Projekt bo prispeval k prestrukturiranju večjih industrijskih podjetij v regiji, izboljšal stopnjo inovativnosti in tehnološke zahtevnosti proizvodnih procesov in proizvodov ter pozitivno vplival na trajnostni razvoj regije.

»Noordung« je postal tudi motiv za gospodarski, podjetniški in trajnostni razvoj na Koroškem.

Viri:

1. Urlep Valentin, Nežmah Ana, Marković Aljoša. Herman Potočnik Noordung: raziskovalno področje fizika, astronomija: raziskovalna naloga. Maribor. OŠ Bojana Iliča, 2011. 31 str., ilustr.
2. <http://www.ksevt.eu/index.html>.
3. <http://www.delo.si/clanek/216219>.
4. http://www.slovenijajutri.gov.si/indexb9a6.html?id=178&no_cache=1&tx_uvireforme_pi1%Breforma%5D=27.
5. <http://www.delo.si/clanek/103502>.
6. http://www.siol.net/novice/lokalne_novice/savinjska/2012/07/vesoljski_center_vitanje.aspx.
7. http://www.kam.si/veliki_slovencl/herman_potocnik_noordung.html.
8. <http://www.dedi.si/virtualna-knjiga/17085>.
9. <http://www.slovenjgradec.si/gospodarstvo/gospodarskosrediscenoordung.aspx> (vse pridobljeno 7. 8. 2012).

Okolica hiše polna rož

Franc Areh

Pod Homcem v vasi Šmartno živita zakonca Jože in Slavka Uršej, ki obožujeta rože. Okoli hiše na vsakem koraku naletiš na cvetlice ali okrasno grmičevje. Oba sta najbolj ponosna na vrtnice plezalke, ki se vzpenjajo in ti padejo v oči, ko se pripelješ na dvorišče. Lahko bi rekli, da je to pravi raj pod romarsko cerkvijo Marije na Homcu, od koder je čudovit pogled na dobavrske gozdove in zeleno Pohorje. Njun konjiček pa niso samo lepo urejeni vrt in rože, pred hišo sta postavila tudi **staro prešo iz leta 1909** in jo restavrirala, tako da daje okolici njunega doma pravi čar. Moram reči, da je pogled na to prava paša za oči. Jože in Slavka, samo tako naprej!

Preša iz leta 1909 in Slavka in Jože z vrtnicami

Vrtnica – roža čudovita

Mali princ ni mogel prikriti svojega občudovanja: »Kako ste lepi!«
»Kajne?« je sladko dejala cvetlica.
»In rodila sem se tisti hip kot sonce ...« Mali princ je brž videl, da cvetica ni ravno skromna, toda kaj, ko pa je bila tako čudovita.
 (De Saint-Exupery, Mali princ)

Cvetka in Peter Pačnik

Foto: Hubert Dolinšek

Mali princ bi našel kaj lepega tudi v Sloveniji. Res je, da svetu nimamo pokazati tako razkošnih palač, mogočnih katedral in velemestnega blišča, imamo pa urejeno okolje in naravo, kjer je naravnih lepot v izobilju. Na slovenskem podeželju se je v zadnjih letih veliko spremenilo. Čutiš tisto pridno roko domačih in skrb za urejenost doma. Najbrž večje možnosti potovanj, mediji in razna društva vplivajo na to, da je naše okolje vedno lepše. Že nekaj časa v Sloveniji deluje Društvo ljubiteljev vrtnic. Junija letos smo na pobudo prizadevne Albine Sečnik z Raven na Koroškem ustanovili sekcijo Društva ljubiteljev vrtnic za Koroško. Ker je na Koroško prišel tudi strokovnjak za vrtnice in arboretuma Volčji potok Matjaž Mastnak, je bilo predavanje Ekološka nega vrtnic v gostišču Lečnikovih na Ravnah. Še prej sva svoj rožni vrt predstavila

Double de light

upokojena učiteljica Cvetka in Peter Pačnik iz Slovenj Gradca. Rožni vrt ali rozarij je nastal leta 2007 na površini okrog 700 m². V njem je čez 100 sort 300 vrtnic. Vsaka vrtnica ima svoje ime. Žlahtnitelji vrtnic so novim vrtnicam dajali imena ljubljenih oseb in znana imena iz politike, umetnosti in zgodovine. Tako je v delu rozarija zbranih nekaj vrtnic, ki imajo slavna imena: lepa egipčanska kraljica

Kleopatra, cesarica Marija Terezija, angleška kraljica Elizabeta, Mozart itd. Nekoč najbolj slavna vrtnica je bila posvečena bogu – Gloria Dei. Leta 1967 so se ljubitelji vrtnic odločili da bodo izbrali najlepšo vrtnico sveta, seveda je zmagala Gloria Dei. Od takrat naprej izbirajo nove lepote vsaka tri ali štiri leta. Zadnjih nekaj let tudi pri nas izbiramo najlepšo vrtnico, in to v Arboretumu Volčji potok. Leta 2009 je bila izbrana za najlepšo vrtnico v Sloveniji Double de light, ki je zrastle na Koroškem, v našem Pačnikovem rožnem vrtu. Cvet te ameriške vrtnice je res občudovanja vreden. Od sredine cveta si sledijo svetlo rumena, bela in živo rdeča barva. Vsak cvet je vreden pozornosti, saj težko najdeš dva čisto enaka na enem grmu. Druga velika odlika te sorte je močan in zelo prijeten vonj. Najbrž bi težko našli bolj dišečo vrtnico v Sloveniji.

Junij – rožnik – mesec vrtnic! Takrat se odpre na tisoče cvetov. Če je dalj časa lepo vreme in ne presuho, cvetovi kar žarijo, saj je vrtnica rastlina sonca.

Mi smo pa praznovali

Leopold Korat

Tradicija je, da v naši župniji sv. Urha v Podgorju ob priliki svete birme postavimo mlaje. Tako smo jih tudi letos na prvo nedeljo v mesecu juniju.

Birmo je prejelo petindvajset kandidatov. Od teh jih je bilo osem iz župnije Šmiklavž. Teden pred nedeljo svete birme so očetje naših birmancev pripeljali tri velike (dolge) smreke – mlaje. Najvišji je imel kar čez trideset metrov. Najprej so jih olupili, okrasili z venci in zastavami (državna, evropska,

vatikanska) ter postavili v že pripravljene luknje (dvometrske betonske cevi). Ko je bilo delo končano, se je zbralo tudi nekaj gledalcev in »navijačev«. Ob zvoku harmonike in basa je bilo veliko veselja do trde noči. Ob lepem vremenu, na nedeljo svete birme, smo bili vsi zadovoljni. Sklenili smo, da bo v Podgorju tradicija postavljanja mlajev ob birmi ostala.

Lepa nedelja na Razborju

Leopold Korat

Človek je bitje, ki rado potuje. Je romar od rojstva do smrti. Iz tega sledi tudi človekova želja po procesiji. Zato so »lepe nedelje« po naši Mislinjski dolini tako priljubljene in obiskane. Ljudje gredo radi tudi v druge župnije na take blagoslove.

Tako je bilo tudi na Razborju, kjer smo imeli praznovanje župnijskega zavetnika sv. Danijela. Čeprav je bila bolj hladna nedelja, smo imeli lepo procesijo, ki je trajala točno eno uro. Sledila je sveta maša in po njej srečanje na igrišču pred cerkvijo. Z lepo nedeljo je vaška skupnost tudi začela praznovati svoj praznik, ki traja od praznika sv. Danijela do srečanja godcev samoukov na Podvajski ravni. Po srečanju godcev je bila zabava s plesom. Cerkev sv. Danijela je bila za praznik lepe nedelje lepo okrašena. Venci in šopki so delo pridnih razborskih gospodinj in deklet. Tudi mlajši rod že z veseljem sodeluje. Može pa pripravijo okolico cerkve, nasadijo breze in poskrbijo, da v procesiji fantje nosijo bandera, sveče in nebo. Pri tem sta imela tokrat veliko dela naša ključavničarja Pavel in Ivo. Čeprav je bilo hladno vreme, je bila v

Procesija na Razborju

srcu zavest, da je bilo lepo. Danes, ko sodobni človek boleha za porušeni medčloveškimi odnosi, so take nedelje, ki družijo ljudi od blizu in daleč, še kako potrebne, zato, če ne prej, ob letu se spet vidimo na lepi nedelji na Razborju.

Tri tedne pred razborsko je bila lepa nedelja v Podgorju. Takrat je bilo vroče, pa vseeno lepo. Z nami je bila tudi godba na pihala iz Slovenj Gradca.

Ta je dala srečanju še poseben čar. Med polji in travniki smo s pesmijo, glasbo in molitvijo prosili za blagoslov, za dobro letino, za lepo vreme in za mir na svetu. Marsikdaj potarnamo za starimi časi. Prav v teh, najprej verskih srečanjih, pa tudi širše, lahko mlademu rodu izročimo dediščino, ki se ne plačuje in ne kupuje z denarjem. Zato naj še dolgo praznujemo lepe nedelje.

»Furmani po cest peljajo«

Primož Areh

Od konca 15. stoletja je bilo furmanstvo pomembna dejavnost kmečkega prebivalstva. Najbolj je cvetelo v 18. stoletju. Z izgradnjo železniških prog v 19. stoletju se je furmanstvo še bolj razvilo, zlasti za prevoz blaga in oseb do železniških postaj. Furmani se niso preživljali samo s prevozništvom, ampak so imeli furmanstvo predvsem kot dopolnilno dejavnost h kmetovanju. V določenem obdobju, okoli 1970/71, tik pred začetkom velikih sprememb (pred prihodom traktorjev in kmetijske mehanizacije) je bil zaslužek furmanov zelo dober. Starejši vaščani Podgorja pri Slovenj Gradcu se še vedno spominjajo romantičnih potovanj s konjsko vprego in težaškega dela »podgorskih furmanov«, ki so vozili les z Uršlje gore na železnico v Slovenj Gradec, moko v mline in prevažali različen tovor.

Prav zaradi bogate dediščine ima prireditelj »Furmani po cest peljajo« v Podgorju pri Slovenj Gradcu dolgo tradicijo. Pod okriljem domačega kulturnega društva je letos potekala že 21. tradicionalna prireditev. V sklopu vaškega praznika je pred gasilskim domom v Podgorju potekalo

Prireditveni prostor

tekmovanje gasilskih enot za prehodni pokal Tineta Pečnika. Tekmovanja se je udeležilo osem desetih iz Gasilske zveze Mislinjske doline. Prav tako so gasilci prevzeli odgovornost za red na prireditvi. Pri sami organizaciji dogodka so bili v veliko pomoč tudi člani Športnega društva Podgorje. Na stojnicah so bile predstavljene številne dejavnosti domače obrti, ki so nekoč cvetele oziroma še potekajo v vasi. Kovač je podkoval konje, kuharji so pripravljali jedačo, izdelovali so se leseni petelini in leseni pripomočki za vsakodnevno delo, krovci so cepili šikle. Predice so pokazale, kako se je včasih predla volnena nit ter predstavile izdelke iz ovčje volne, flincala se je koruza. Za spodbujanje teka so poskrbele dekleta in žene iz aktiva kmečkih žena Mislinjske doline s pokušino dobrot iz njihovih kuhinj, stregel se je domači jabolčni mošt.

Predstavila se je tudi klekljarica z idrijsko čipko. Člani Rdečega križa so merili krvni tlak, izdelovale so se »ekološke vrečke«. Za popestritev kulturnega programa so poskrbeli otroci VVZ Podgorje, ženska pevka skupina Postavkova dekleta in Folklorna skupina Pastirji iz Podgorja. Vrhunec prireditve pa je bil sprevod furmanov in konjenikov. Prisotni so bili konjeniki z Legna, iz Kotelj, Gaberk in Podgorja. Častni gost prireditve je bil župan Mestne občine Slovenj Gradec Andrej Čas s soprogo. Na mesto prireditve sta se pripeljala s kočijo, ki jo je upravljal izkušeni furman Franc Korošec, ki je tudi gonilna sila konjeniškega in furmanskega sprevoda. Seveda organizatorji niso pozabili na ples in zabavo. V zgodnje jutro so obiskovalci, stari in mladi, priplesali pod ritmi ansambla Donačka s prikupno pevko.

Župan, gasilci in furmani

S prireditvijo v nedeljo, 8. julija, na igrišču pred osnovno šolo so »Podgrčani« skušali prikazati bogato dediščino furmanskih in drugih dejavnosti. Po ocenah in mnenjih obiskovalcev, sodelujočih, pokroviteljev in soorganizatorjev je letošnji 21. furmanski praznik lepo uspel, privabil 1000 do 1500 obiskovalcev iz bližnje in daljne okolice ter prepričal v izvirnost dogodka vse nejeverne Tomaže. Člani Kulturnega društva Podgorje pa so obljubili, da bodo trmasto vztrajali in poskrbeli, da bo 22. prireditev še pestrejša, boljša in privlačnejša za obiskovalce. Tradicija dedov tako ne bo potonila v pozabo.

Spomini na mladost in lepa doživetja

Mirko Tovšak

V času, ko je obstajala še SFRJ, smo 25. maja, ko je praznoval svoj rojstni dan takratni predsednik države Josip Broz Tito, proslavljali tudi dan mladosti. Tega dne so po vsej Jugoslaviji potekale razne športne prireditve, proslave v šolah, na veliko se je praznovalo, prepevalo in recitalo. Vrhunec vseh teh praznovanj pa je zaznamovala štafeta mladosti.

Njo so mladi ponesli vsako leto iz drugega mesta in druge republike, prvič pa iz Kumrovca, kjer je bil rojen takratni predsednik. Štafetno pot so nato nadaljevali skozi vse jugoslovanske republike, zaključili pa 25. maja v Beogradu. Na stadionu JLA je bila vsakoletna veličastna prireditev, na kateri je sodelovalo več tisoč mladih iz vse Jugoslavije. Starejši ljudje, ki so bili v tistih časih še v cvetu svoje mladosti, se teh praznovanj radi spominjajo. Čeprav je za marsikoga lik predsednika takratne Jugoslavije Josipa Broza Tita sporen, pa so ti dogodki del naše zgodovine. Mnogim so ostali lepi spomini na njihova mladostna leta, ko so vzhičeno sodelovali na vseh teh manifestacijah, se družili z drugimi mladinci in tako tudi preživljali najlepša leta svojega življenja.

Nič čudnega torej, da ob obujanju vseh teh spominov marsikje po Sloveniji

pripravljajo srečanja, na katerih podoživljajo vse te dogodke. V Slovenj Gradcu že nekaj let za to skrbi gostilničar Vili, ki pred svojo restavracijo Marčič ob 25. maju pripravlja spominsko srečanje s simboličnim prihodom Titove štafete. Tudi letos je bilo tako. Kar prijetno je bilo podoživeti svoja mladostna leta in se ob koračnicah slovenjgraške godbe na pihala priključiti skupini, ki je pričakala letošnji prihod Titove štafete. Veselja udeležencev ni skazilo niti pisarjenje sedanjega ministra za šolstvo, ki je z dekretom na šolah strogo prepovedal kakršna koli dejanja, ki bi spominjala na te dogodke iz slovenske zgodovine. No, lepa reč, takšna naj bi bila torej dandanašnja demokracija ...

Nosilci Titove štafete in organizator letošnje prireditve

Prihod štafete ob spremstvu motorista Kremžarja

Dan mladosti 2012

Gvido Garbus

Mesec maj. Leto je naokrog, in ker smo se lani domenili, da bomo obudili dan mladosti – da bo to postala tradicija – in ker naša beseda nekaj velja, se je tudi zgodil: 2. dan mladosti 2012. Seveda pa velja omeniti, da smo zaradi ogromnega zanimanja ljudi na pomoč pri organizaciji povabili tudi Turistično društvo Ravne na Koroškem s predsednikom Damjanom Zihom. Scenarij celotne prireditve smo tako predstavili na dve lokaciji.

Zbrali smo se 25. maja 2012 zjutraj na Čečovju pred gostiščem Apoteka, ki velja za prijeten kraj druženja, še posebej ljudi dobre in prešerne volje. Zbrali smo se mladi in malce manj mladi, da pospremimo Titovo štafeto tja gor na Navrški vrh, kjer se je odvijala glavna »proslava«. Posebej bi se rad ob tem zahvalil »šefici« Veri, ki je darovala sodček piva, da niso ljudje zaradi velike vročine imeli zdravstvenih težav ali trpeli žeje. Na veliko smo poslušali tiste stare hite, ki se jih ljudje tako radi spominjajo, saj jih spomini ob poslušanju takšnih pesmi vedno

Tito (Avgust Kunc) daje intervju za KORTV

poneso v njihovo mladost, za katero pravijo, da je ne bi zamenjali za noben denar na svetu. Da pa so danes časi čisto drugačni, so mi prvo potožili upokojenci, ki se hudujejo nad vlado, da jim je kljub zelo majhnim pokojninam sedaj pobrala še rekreacijski dodatek in celo regres, pa mladi tudi niso preveč navdušeni nad to vlado, saj jim ne omogoča dela, ni

stanovanj za mlade družine, skratka ena sama velika žalost, da se mladi vedno bolj selijo tja gor k sosedom Avstrijcem. Tudi sami bi bili najbolj veseli, če bi imeli priliko doživeti takšne čase, ki so jih imeli njihovi starši pa dedje in babice. »Biti moraš najmanj tajkun ali pa prisan na državne jasli, da lahko normalno preživiš v tej naši Sloveniji,« so vsi v en glas zatrjevali in ravno zaradi takšnega st/r/anja, smo se prijatelji dogovorili, da bomo poskusili s pokrovitelji celotno prireditev speljati zastonj. Res nam je uspel podvig, kajti vseh 300 ljudi je imelo ves dan pijačo in jedačo zastonj. »To pa je že skoraj tako kot v Titovih časih,« so bili navdušeni ljudje, ki so se teh časov spomnili dobesedno s solzami v očeh.

Res hvala Dragu, Mirku pa Marjanu in vsem ostalim pokroviteljem tistega dneva mladosti, ki je vedno veljal za dan veselja, radosti. Uspelo nam je, da smo mladim prikazali čarobnost dni, kakršne smo mi preživljali v mladosti – prav očarani so bili, ko se je začel odvijati scenarij prireditve, potem ko so motorizirane enote pripeljale »mladince« s Titovo štafeto na prireditveni prostor na

Zbrani na »proslavi«

Navrškem vrhu. Seveda moramo povedati, da je bila tudi scena prireditve temu primerna, saj ni manjkalo ne zastav vseh držav sveta ne vojske s prapori in z vso ostalo primerno opremo.

Mladinca sta skozi drevored zastav pritekla do samega Josipa Broza - Tita, ki ga je fenomenalno interpretiral naš gozdar Gusti, in mu ob glasnem in huronskem navdušenju vseh prisotnih ljudi predala štafeto, ki jo je Tito, obkrožen s častno stražo s prapori, z velikim veseljem sprejel in pričel s svojim govorom, ki se je vsem prisotnim zelo vtisnil v spomin. Še dandanes je starejši generaciji žal za tistimi časi, so nam hiteli razlagat, potem ko se je »proslava« končala in je potekalo druženje ob pijači in jedači. Pravijo, da so oropani vsega lepega z dostojanstvom vred, da to ni država, za katero smo se leta 1991 borili gor na Holmcu, in da so nam jo v teh dvajsetih letih vso pokradli in s slovenskimi gozdovi vred prodali tujcem. Prav veliko jeze in žalosti je vrel iz pogovorov iz teh razočaranih ljudi. Menijo, da če bi bil Tito še danes živ, bi vse takšne falote lepo na tisti svoj znani otok zmetal in potem tudi mi Korošci ne bi imeli problemov z materialom za gradnjo tiste tretje razvojne osi, ki nam jo že desetletja obljublajo. Še veliko takšnih in podobnih štorij nam je tistega čarobnega dne tam gor na proslavi na Navrškem vrhu povedal sam Tito, pa tudi ljudje so bili prav »začarani« ob njegovem govoru in so vsi od prvega do zadnjega zatrjevali, da tako lepo se pa že res dolgo niso imeli. Gospa županja našega najbolj smučarskega kraja Črne na Koroškem ni mogla prehvaliti naših kuharjev. Zatrdila je, da smo imeli dnevni meni, ki se ga niti v najboljših hotelih ne bi sramovali. Res je, za to pa gre zahvala tako ravenskim ribičem in njihovemu mojstru tovarišu Leonu, ki je te ribiške specialitete pripravil, kakor tudi tovarišu Rihiju z Vernerce za tisto njegovo znano ovčjo specialiteto. Pa Dragu smo se lepo zahvalili za odojka, Turističnemu društvu za pasulj s slanino. Ja, greh bi bil, če bi na tovariša Jacka pozabili in na njegove čevapčiče in kure, ki jih je tako neumorno pripravljaval ves dan. Da tistega dne nismo bili žejni, se je lepo videlo zvečer, ko so bili vsi sodi piva prazni in se nas je gostiteljica Ančka usmiliła z

Pionirčka

V družbi organizatorjev prireditve (z leve): Gvido Garbus, Damjan Zih, Zlatko Halilovič, Toni Štrigl, Milan Ošep, Miran Kert

domačim moštom. Kot je dejal prijatelj Milan, ko sem ga vprašal, če smo zares vse pojedli in popili: »Vse in še malo več.«

Torej, lep dan, lepa »proslava«, zadovoljni ljudje – pa kaj bi vam nakladal o tem, pogledjte slike, na katerih se vse to vidi in zana. Skratka, vidimo se drugo leto, na isti

dan, kje bo vse to potekalo, pa bomo še videli.

Kot smo že na začetku omenili – stvar je postala tradicionalna in kot takšno jo bomo tudi v bodoče z veseljem praznovali, pa če je to vladi všeč ali ne.

Prvi piknik »Žabngrad«

Mateja Uršnik

Se sliši smešno, ampak prebivalci naše vasi ne poznamo drugega imena, s katerim bi bila poimenovana naša vas. Že od nekdaj se je drži ime »Žabngrad«. Menda ima to ime zaradi močvirja, ki je bilo pred davnimi časi v središču vasi. V tem močvirju je bilo veliko žabjih prebivalcev, ki so ponoči veselo kvakali in se jih je slišalo daleč naokoli.

Je pa naša vas poznana tudi po cerkvi sv. Urbana, za katero smo iz dneva v dan bolj zaskrbljeni. Ima namreč že zelo nagnjen zvonik. Tla pod njim se počasi pogrezajo in zato je le še vprašanje časa, kako dolgo bo ta naša cerkev še stala. Iz dneva v dan je namreč bolj podobna stolpu v italijanski Pisi in zato pritegne kar precej ljudi, ki se vozijo skozi našo vas, da se ustavijo in si pobliže ogledajo našo zanimivost.

Letos smo se vaščani končno odločili, da se en dan v letu zberemo na pikniku. Tempo današnjega časa je tak, da se mnogi sovaščani ne vidimo pogosto ali pa se samo bežno srečujemo, zato je bilo zelo lepo zbrati

Piknik »Žabngrad«

se in poklepetati, se zraven tudi poveseliti. Naša vas šteje deset hiš, od tega je polovica kmetij, torej štejemo okrog 50 prebivalcev. Na piknik so prišli tudi nekateri, ki so nekoč prebivali v »Žabngradu«. Imamo kar lepo populacijo, glede na to, da je bil najmlajši udeleženec piknika star eno leto, najstarejša udeleženka pa kar

enaindevetdeset let. Seveda pa je nekaj vaščanov upravičeno manjkalo zaradi drugih obveznosti, bodo prišli pa drugo leto, saj smo se odločili, da piknik vsako leto ponovimo.

Znameniti poševni
cerkveni zvonik

Srečanje krajanov Zelen Brega

Sabina Ranc

Prijetno sobotno popoldne, 23. junija 2012, je združilo krajanje Zelen Brega na kmetiji Trot na Zelen Bregu. Da se srečamo, kakšno rečemo, katero zapojemo in kozarček ali dva skupaj spijemo, je bil namen, ki smo ga zagotovo dosegli. Družili smo se v šaljivih igrah, odkrivali talente kraja – peli in muzicirali ter, da se grla niso posušila, popili kak kozarček.

Skupinska fotografija udeležencev 3. srečanja krajanov Zelen Brega

Druženje, letos tretje po vrsti, smo zaključili v poznih večernih urah z željo, da se organizirano, enkrat letno, srečujemo tudi v prihodnje.

Tekmovalci so se v družabnih igrah pomerili tudi v zbijanju *gajbic*.

Končuje se gradnja kanalizacije v Breznu

Mag. Jože Marhl

V skladu s programom izgradnje kanalizacijskih omrežij v občini Podvelka so v lanskem letu končali in predali namenu kanalizacijski sistem Brezno I in pričeli z gradnjo kanalizacijskega omrežja Brezno II. »Predračunska vrednost tega projekta je 1.074.147 EUR, dela pa bodo končana avgusta letos,« je povedal župan Anton Kovše. Čistilna naprava s kapaciteto 850 populacijskih enot je locirana tako, da se bodo nanjo priključili tudi uporabniki iz naselja Podvelka.

Montaža čistilne naprave v Breznu

Srečanje državnikov pod Najevsko lipo na Ludranskem vrhu

Gorazd Mlinšek

Pod Najevsko lipo na Ludranskem vrhu nad Črno na Koroškem so se že nekoč družili kmetje in drugi obiskovalci. Pod lipo so prepevali slovenske pesmi, razglabljali o vsakdanjih dogodkih, si izmenjevali nasvete za boljše gospodarjenje. V njeni notranjosti – lipo je v sredini votla – so za mizo igrali celo karte, pod njo balinali, v novejšem času so v bližnji okolici pekli na žaru.

Po mošt in črničevc (borovničevo žganje) pa so hodili kar k Najevnikom, lastnikom najdebelejšega drevesa v Sloveniji. Morda so pod lipovcem, zraslim s sedmimi vrhovi, bice pripovedovale vnukom zgodbe o Turkih, ki so pred 700 leti divjali čez naše ozemlje.

Danes obiskujejo Najevsko lipo in Najevnike številni domači in tuji turisti ter pohodniki. V obdobju samostojne Slovenije so se že enaindvajsetič zbrali pod košato krošnjo slovenski politiki. 30. junija 2012 pa je bila lipo razočarana – ali pa ne, saj se je letošnjega srečanja udeležilo bolj malo državnikov, pa tudi navadnih državljanov in državljanek je bilo bolj malo. Kljub temu je bilo druženje pod njo zelo prijetno. Domačini so se potrudili in tudi letos pripravili zanimiv kulturni program in druge zanimivosti.

Pod Najevsko lipo so prišli zdajšnji ter bivši župani in predsedniki.

V senci Najevske lipe

Zbranim pod lipo sta spregovorila županja Občine Črna na Koroškem Romana Lesjak in kralj Matjaž.

Počitek pri Najevski lipo

Pri Najevski lipo so imeli tudi tombolo.

Pod Najevsko lipo so klekljale klekljarice črnjanske sekcije Društva koroških klekljaric.

Gasilsko reševalna vaja Uršlja gora 2012

Franc Areh

Koroškim gasilcem se je uresničila dolgoletna želja, da pripeljejo vodo na Goro. To se je zgodilo 17. junija 2012. Vaja je bila strokovno načrtovana, saj je bil teren prej težaven kot lahek in bilo je potrebno premagati 1050 metrov nadmorske višine in položiti preko pet tisoč cevi.

Da bi se uresničil cilj, se je v akcijo podalo preko 250 gasilcev in gasilk iz koroške regije iz gasilskih zvez: I. sektor GZ Mežiške doline, II. sektor GZ Mislinjske doline, III. sektor GZ Dravograd, IV. sektor GZ Dravske doline in kot gostje so sodelovali gasilci iz St. Michaela iz sosednje Avstrije. Na vaji so še sodelovali Koroški gasilski zavod, Gorska reševalna služba Koroške, reševalna služba Koroške ter helikopter Slovenske vojske, ki je prikazal gašenje požara v naravi z zajemom vode iz jezera.

Ko je bila položena veriga od Ivarčkega jezera do vrha gore, so gasilci ob 10. uri začeli polniti verižni sistem z vodo. Ker je bil teren zelo težaven, so si morali gasilci pri prenosu črpalk pomagati s traktorji okoliških kmetov. Ob 11.06 so curki vode na vrhu naznanili, da je

koroškim gasilcem podvig v celoti uspel.

Na zaključku ob jezeru se je regijski poveljnik Benjamin Kotnik, ki je vajo zasnoval, zahvalil vsem svojim pomočnikom in pa seveda vsem gasilcem za ves vložen trud. Vajo si je

ogledalo veliko gostov, ki so jo nato tudi pokomentirali. Sledilo je družabno srečanje in gasilci so se vrnili v svoje enote z lepimi spomini na gasilsko nedeljo, ki so jo preživeli skupaj.

Hvala vam, koroški gasilci!

Požar skozi moje oči

Irma Marija Zajc

Pravkar sem na listek označila, da ne smem pozabiti na jutri, kajti moji starši bodo praznovali 41 let skupnega življenja. Sklenila sem, da se bom po službi zapeljala v Libeliče, jima voščila ter ju pocmokala.

Zazvonil je telefon. Klicala me je Selina, moja nečakinja: »Teta Irma, a si ti doma ali v Libeličah?« Odgovorila sem ji, da sem doma. »A veš, pri *bici* gori, cela štala je zgorela!« Nisem mogla verjeti, nisem vedela, kaj naj naredim, tekala sem iz sobe v sobo in se prepričevala, da to ne more biti res in se spraševala, kako je do tega sploh prišlo. Takoj sem

poklicala brata Damjana, ki mi je s strtim srcem potrdil, da je žal vse res, in me potolažil, da so vsi zdravi in živi. Obrazložil mi je vzrok, ki nenadoma ni več igral ključne vloge, saj je požar tako ali tako uničil vse.

Prejela sem sms, Selina je napisala: »Pa kočiji so umrli, pa Roni tudi ...« Da so v požaru trpele živali, groza, saj si vedno vse na živo predstavljam in doživljam. Solze so lile, v prsih me je dušilo, bolečina se je stopnjevala. »Uboga mama, Jože, Damjan, le kje je bila Nataša z otrokoma in kako je ona to doživljala?« sem se nenehno spraševala. Vedela sem, da bo najbolj prizadelo mamo.

Proti večeru smo se odpeljali na domačijo. Valil se je gost dim, bilo je vse polno ljudi, gasilcev, avtomobilov ... Ni bilo več objektov, le nekaj golih

zidov in ožganih tramov. Srečanje z najbližjimi je bilo boleče, obupno, vsaka beseda je bila odveč, objemi so povedali vse. Solze obupa so tekale, a moja predvidevanja so se uresničila. Mama ni mogla ne govoriti ne jokati, bila je v šoku.

Drvarnica je zgorela. Polna drvarnica drv, ki sta jo večidel napolnila mama in Jože s svojimi zgaranimi rokami in bolečinami v križih. Zgorela je garaža, kjer si lahko v razmetanem in urejenem neredu našel vse orodje za kmetijske stroje, kladiva, gume, žeblje, skratka, pripomočke za delo. Zgorel je mlin. Ne, to ne sme biti res, saj je zgorela tudi rž. Vsak mesec je Jože namlel rž in z mamo sva pekli domač, črn kruh, najboljši, kar jih poznam. Takega kruha ne bo več, mlin ne bo več ropotal in nikoli več ne bo dišalo po sveže namleti moki, da o

Nadaljevanje na str. 34

kruhapeki ne izgubljam besed. Požar nam je vzel še eno tradicionalno opravilo, ki sem ga že skoraj obvladovala. Pri pečenju kruha je namreč potekal poseben protokol, saj smo vsi sodelovali, posebej zahtevno delo je pa opravil Jože, saj je moral prav on *gr štekati mašin* za mešanje testa.

Zgorel je Roni, naš pes. Kako zelo je poznal naš avto, saj je že takoj, ko ga je zagledal, veselo lajal. Seveda smo vsi vedeli, kdaj se pripelje poštar, kdaj pa kar tako en avto.

Zgorel je *vetnek*, ki mi je nekoč pomenil olajšanje, saj je bilo *mašinarje* žita končano, najbolj osovraženo delo pri nas doma. Ko pa je enkrat zabrnal *vetnek*, je bilo dihanje na *gomni* že lažje, žito je napolnjevalo vreče, ki smo jih nosili v kaščo.

Zgorel je tudi del mojega dela in življenja na kmetiji. Zgoreli so spomini, takšni in drugačni.

Življenje se nadaljuje, predvsem s pomočjo dobrih ljudi, ki jih ni malo. Pomagajo, pridejo, dajo! Kaj bi človek v življenju brez takih dobrih ljudi? Kaj pa mama? Navdih ji dajeta oba vnuka, predvsem Blaž, kajti Lana je že prava mala gospodična. Ja, to je Blaž Maurel. Ali vas na koga spominja? Njegov prastric je bil prav tako Blaž Maurel, koroški bukovnik in samotar s pesniško žilico. Napisal je kar nekaj pesmic v Šopku s koroških bregov, camarske pesmi, zbirko *Gozd šumi* v meni, igro *Zimski večer* in še mnoge druge. Prav ponosna sem, da smo v *žlahti* ohranili ime na nekoga, ki se je trudil in pisal, kot, recimo, poskušam sama. Potem pa z mamo komentirava Blaževe pesmi, naš Blaž posluša in komentira seveda po svoje, z mamo se smeji in vsaj malo pozabiva na požar.

Gremo na Ojstrico

Drago Jurhar

Že nekaj časa nazaj je Jože Logar na enem od srečanj predlagal: »Gremo na Ojstrico!« In letos smo to tudi uresničili. Po kar nekaj terminih, ki smo jih določili in tudi odložili zaradi različnih zadržkov, smo se v sredo, 6. junija 2012, zbrali na sedežu Krajevne enote Zavoda za gozdove Dravograd.

Tu nas je sprejel vodja Vlado Petrič, zbrali pa smo se gozdarji dr. Franc Pečnik, Lojze Kalič, Rado Krpač, Stanko Mori in Drago Jurhar. Po jutranji kavi nam je Vlado predstavil svojo krajevno enoto ter uspehe in probleme pri gospodarjenju z gozdovi. Zanimalo nas je še marsikaj, kar se je spremenilo od takrat, ko smo mi odšli iz aktivne službe. Nato nam je dr. Franc Pečnik predstavil našo pohodno pot in točke, kjer smo se ustavili na našem dnevnem druženju. Prva postaja je bil Zdravstveni dom Dravograd, kjer smo se ob ojstriškem potoku seznanili z ostanki *kluž*, to so bile umetne pregrade za spravlanje lesa. Malo višje smo si ogledali ostanke rova, kjer so se zadrževali delavci pred dežjem, kadar so spravljali les. Zanimiva in pomembna zadeva. Nato nas je pot vodila na Vič in Goriški vrh, kjer smo se ustavili na ranču Rada Krpača. Tu ima na nekaj več kot tisoč metri nadmorske višine stalno bivališče, tu vzgaja konje, se ukvarja z vrtnarstvom, sadjarstvom, prideluje svoj zeliščni liker, je velik pridelovalec dobrega sadjevca, ukvarja pa se tudi s predelavo mesnih izdelkov in zaseke. Vse to smo z užitkom tudi poskusili.

Nadaljevali smo do Zajsnikove ravni, kjer smo si ogledali ostanke volčjih jam in prebrali zgodovinski zapis o tej temi. Med potjo nas je dr. Franc Pečnik seznanil z geološkimi podrobnostmi nastanka dravskih naplavin, teras in vodnih poti, ki jih je ubirala Drava. Vse to bo objavljeno v posebni brošuri. Ustavili smo se pri Stanku Moriju, kjer smo si ogledali oboro jelenjadi in škotskega goveda, pogostil nas pa je še z malico.

Pot nas je nato vodila na Pernice, kjer se nam je pridružil Kristi Valtl, novinar in domačin, nekoč zaposlen tudi na gozdarskem obratu Radlje. Na zanimiv

Uživali smo v gozdu ...

način nam je predstavil Pernice in Perničane, pa tudi sosede onkraj meje. Ustavili smo se na kmetiji Herman, ki je rojstna hiša dr. Franca Pečnika. Prijazni domači so nam predstavili kmetijo in za kosilo pripravili postrv iz njihovega domačega ribnika.

Srebrni jubilej Društva invalidov Brezno-Podvelka

Mag. Jože Marhl

Društvo invalidov Brezno-Podvelka je bilo ustanovljeno leta 1987. Njegov prvi predsednik Adolf Holzknech je Društvo vodil do leta 1992, nato pa je vodenje prevzel Anton Kunej, ki mu je predsedoval do leta 1995. Tega leta je bila za predsednico izvoljena Erika Jakičič, ki Društvo uspešno vodi še danes.

V okviru praznovanja srebrnega jubileja društva ter praznovanja letošnjega praznika Občine Podvelka so člani na rekreacijskem centru v Breznu organizirali državno prvenstvo v ruskem kegljanju. Tekmovalce je pozdravil tudi župan Občine Podvelka Anton Kovše, jim čestital za 25-letnico in jim skupaj s predsednico Eriko Jakičič vročil pokale za dosežena najvišja mesta ter priznanja za uspešno delo in sodelovanje.

... in na obisku.

Tekma v ruskem kegljanju

Med ženskimi ekipami je prvo mesto osvojila ekipa iz Kidričevega s 185 keglji, druga je bila domača ekipa s 161 keglji, tretje mesto pa je osvojila ekipa iz Konova s 160 keglji. V moški konkurenci je najvišjo stopničko dosegla ekipa iz Kidričevega s 176 keglji, drugo mesto je s 170 keglji

Ob koncu smo se ustavili na domu Franca Pečnika, kjer nas je sprejela njegova žena Anica, Franc pa nam je pokazal bogato zbirko kamenin in etnografskih zbirk, svoje umetniške stvaritve in zgodovinske zapise, vse, kar je zbral skozi življenje. Preživeli smo zelo lep in zanimiv dan in se poslovili z: »Na svidenje jeseni!«

osvojila domača ekipa, tretja pa je bila ekipa iz Konova s 167 keglji. V mešani sestavi je bila prva ekipa iz Konova s 169 keglji, drugo stopničko je osvojila ekipa iz Šoštanja s 157 keglji, tretjo pa ekipa iz Vuzenice s 151 keglji. V ženski konkurenci je bila najuspešnejša Franciška Kovačič z 51

Nadaljevanje na str. 36

keglji, v moški konkurenci pa sta bila najboljša Jože Kovačič in Iztok Majster, dosegla sta vsak po 49 kegljev. Posebno priznanje za deset let uspešnega dela v Društvu sta prejela Irena Florjančič in Miha Črešnik, za dvajset let Helena Robnik in Milan Bežan in za petindvajset let Erika Jakičič. Anica Holzknec je prejela posebno priznanje za uspešno vodenje športnih aktivnosti v društvu, Olga Rotovnik pa za vzorno vodenje blagajniškega poslovanja.

Ženska ekipa DI Brezno-Podvelka z županom Antonom Kovšetom

Strelsko tekmovanje za pokal Občine Podvelka

Mag. Jože Marhl

Tekmovanje v streljanju na glinaste golobe

Tudi letos je v okviru praznovanja praznika Občine Podvelka Lovska družina Kapla na Kozjaku organizirala tradicionalno strelsko tekmovanje za pokal Občine Podvelka, tokratno je bilo že trinajsto. Na tekmovanju je sodelovalo vseh pet LD, ki imajo svoja lovišča na ozemlju omenjene občine. Zbrane sta pozdravila starešina LD Kapla na Kozjaku Stane Petar in župan Občine Podvelka Anton Kovše, ki se je ob tej priložnosti tudi zahvalil lovcem za prispevek k obogatitvi programa praznovanja občinskega praznika.

Lovci so se pomerili v streljanju z malokalibrsko puško in v streljanju na glinaste golobe. Ekipno je prvo mesto osvojila LD Podvelka s 1.440 točkami in s tem tudi prehodni pokal, drugo LD Vurmat s 1.371 točkami, tretja pa je bila LD Remšnik s 1.300 točkami. Med posamezniki je v kombinaciji prvo mesto osvojil Uroš Hriberšek s 387 točkami, drugo Slavko Prah s 370 točkami in tretje mesto Damjan Štibernec s 360 točkami. Med posamezniki v streljanju z malokalibrsko puško je bil najuspešnejši Uroš Hriberšek s 187 točkami, drugi je bil Slavko Prah s 180 točkami, tretji pa Anton Hudernik s 176 točkami. V ženski konkurenci je prvo

mesto osvojila Sara Kreuh s 169 točkami, drugo mesto je dosegla Erika Volmajer s 144 točkami, tretja pa je bila Ida Kmetec tudi z doseženimi 144 točkami. Pri streljanju na glinaste golobe sta vseh dvajset golobov zadela Ivan Golob in Uroš Hriberšek. Po razstreljevanju je prvo mesto osvojil Uroš Hriberšek, drugo Ivan Golob, tretji je bil pa Slavko Prah, ki je zadel 19 golobov. Pokale najboljšim ekipam in strelcem sta podelila župan Anton Kovše in starešina Stane Petar, ki se je tudi zahvalil lovcem za udeležbo in jih povabil na strelsko tekmovanje v prihodnjem letu. Sledilo je prijetno tovariško druženje.

Prejemniki pokalov in medalj z županom Antonom Kovšetom (stoji v sredini) in starešino Stanetom Petarjem (stoji tretji z leve)

Tradicionalni pohod ob dnevu državnosti

Mag. Jože Marhl

Mirko Verčkovnik ob prejemu darila

Častniki občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica ter člani Združenja veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline so ob dnevu državnosti pripravili tradicionalni, že 18. pohod, ki je bil tokrat v občini Muta.

Start in cilj pohoda sta bila v naselju Sv. Primož nad Muto. Udeležence pohoda je na startu pozdravil sekretar Območnega združenja ZSČ Mirko

Pohodniki prihajajo na cilj.

Verčkovnik. Po končanem pohodu je bila tu osrednja slovesnost v počastitev praznika, slavnostni govornik pa je bil župan občine Muta Boris Kralj. Med številnimi gosti je bil tudi sekretar Zveze slovenskih častnikov Slovenije Janko Ljubič, ki je zbrane nagovoril in tudi podelil priznanja predsedstva Združenja slovenskih častnikov (ZSČ) Slovenije. Najvišje priznanje ZSČ Slovenije zlato plaketo sem prejel mag. Jože Marhl, častni znak ZSČ sta prejela

Adi Pečoler in Srečko Verdnik, pisno priznanje ZSČ pa sta prejeli Občina Podvelka in Občina Ribnica na Pohorju. Ob tej priliki je Mirko Verčkovnik za svoje dolgoletno in uspešno delo sekretarja Območnega združenja ZSČ od Združenja prejel spominsko darilo. Kulturni program so pripravili učenci OŠ Muta z mentorico Eriko Rejec in Kmečka godba s Pernic.

Po romarski poti

Leopold Korat

Že sedmo leto smo se Podgorčani kot romarji odpravili na pot na Goro. Zbrali smo se pri Breznikovi kapeli in se po stari romarski poti od znamenja do znamenja, od kapelice do križa podali na Uršljo goro.

Danes je veliko znanih in manj znanih poti po Evropi, marsikdaj pa pozabljamo na naše, domače, po katerih so hodili naši predniki. Zato je prav, da teh poti ne preraste mah in srobot in jih vsaj v spominu ohranimo našim znancem. Po štirih urah in pol smo bili na Gori. Po sveti maši, pri kateri so se nam pridružili še drugi obiskovalci Uršlje, smo se malo okrepčali in se podali še na Šmohorico.

Na Šmohorici

Te skalne gmote (kot nekakšen izrastek Gore) mnogi ne poznajo, mnogi pa se nanjo zaradi strahu ne podajo. Ob lepi naravi je bilo tam zelo lepo in imeli smo čudovit razgled (vse do Šmihela, Pliberka, Libuškega polja in na spodnjo Mežiško dolino). V lepoti neokrnjene narave, ob gorskem zraku in s prijatelji

je taka pot na Goro zelo lepa in da novih moči za sivi vsakdan. Ko vse drvi in hiti, je tako romanje, peš in z veliko dobre volje še kako prijetno in tudi zdravo. Se vidimo drugo leto na Gori, kot romarji k sveti Uršuli. Prošenj zanjo in k njej je vedno več!

Občinsko priznanje ob 30-letnici PD Mislinja

Mirko Tovšak

Planinsko društvo Mislinja letos praznuje pomemben jubilej. Natanko pred tridesetimi leti, 5. julija 1982, je bilo društvo ustanovljeno na ustanovnem občnem zboru v takratni dvorani Merx Mislinja.

Na ustanovnem občnem zboru, na katerem je sodelovalo vsega nekaj nad 20 planinskih zanesenjakov, so izvolili prvega predsednika in desetčlanski upravni odbor. Vodenje Društva sem prevzel Mirko Tovšak, vseskozi pa mi je pri začetkih delovanja pomagal sedaj že pokojni zdravnik dr. Stanko Stoporko. Od skromnih začetkov delovanja je Planinsko društvo preraslo v pomembno organizacijo, ki danes šteje preko 400 članov. Naše delovanje je usmerjeno pretežno v organizacijo in izvedbo organiziranih pohodov v gore, urejanje in vzdrževanje planinskih poti, posvečamo se vzgoji kadrov, pa tudi sicer so člani dejavni na vseh področjih javnega delovanja občine. Zaradi tega je občinski svet

Podelitev priznanja PD Mislinja ob 30-letnici

Občine Mislinja na svoji zadnji seji sklenil, da Društvu ob občinskem prazniku podeli bronasti znak Občine Mislinja. Svečana podelitev je bila ob zaključku občinskega praznika na slavnostni seji občinskega sveta v dvorani Lopan v Mislinji. Svoj jubilej bomo na svečan način proslavili na letošnjem tradicionalnem srečanju koroških planincev, ki bo 15. septembra pri koči na Naravskih

ledinah. To srečanje bo namreč posvečeno dvema takšnim jubilejema: poleg mislinjskega planinskega društva letos praznuje 60. letnico svojega delovanja PD Ravne na Koroškem.

Vse planince, ki so na Koroškem povezani v dvanajstih planinskih društvih, vabimo, da se letošnjega srečanja udeležijo v čim večjem številu.

kratkoblačniki

Na Kapli obisk iz Avstrije

Mateja Rihter

Učenci tretjih razredov iz Gimnazije Alpen-Adria v Velikovcu, ki se učijo slovenščine, so obiskali Kaplo na Kozjaku, kjer so jih prijazno sprejeli v tamkajšnji podružnični osnovni šoli in jim predstavili medgeneracijski projekt ter zaigrali Piko Nogavičko. Podali so se na Srčkovo pot po Kapli do Odomovega jezera ter z mladimi gasilci PGD Kapla sodelovali v vodnih igrah. Na poti nazaj so se ustavili še v

Splavarskem muzeju v Javniku, kjer so si z zanimanjem ogledali utrinke iz zgodovine splavarjenja.

Druženje slovenskih in avstrijskih učencev na Kapli

Drvar Franc Karničnik

Vančy

Ko se cesta vzpenja od Dobrave nad Dravogradom proti Črneški gori, sem na kraju, kjer se konča asfalt, pogosto opažal starejšega možaka, ki je napravljaval drva. Možakar se mi je zdel zanimiv, videl sem, da je že nekoliko starejši, skladovnica napravljenih drv ob cesti pa je bila vsak dan vidno večja. Tako sem se en dopoldan ustavil in sva malo pokramljala. Zaupal mi je, da se že bliža osemdesetim letom starosti. »Veste, vse življenje živim in delam z lesom. Čez štirideset let sem bil zaposlen na Žagi v Otiškem Vrhu, pred šestnajstimi leti sem se upokojil. Rad pa še vedno delam drva, tako si priskrbimo kurjavo za zimo in tako še mladim malo pomagam premostiti stroške. Ker penzija je žal bolj skromna. Prej sem dobival okoli štiristo evrov, zdaj so mi pa še ukinili ta varstveni dodatek in jih dobivam le okoli tristo petdeset. Hvala Bogu, doslej je še kar šlo. Rad sem priskočil sosedom na pomoč pri raznih kmečkih opravilih, najraje sem pa vedno delal z lesom oz.

v gozdu.« In se je prešerno nasmejal. »Ja, saj to je pa tako spet isto – les je les! No, kljub skromni plači, ki sem jo prejemal na Žagi, sva si z ženo Marico postavila lep domek tukaj,« z roko pokaže na bližnjo domačijo, ki se ji že na oko vidi skrbno gospodarstvo, seveda zdaj tu že gospodari njegov sin. »Pri Karničniku nam pravijo tukaj,« pove, sicer skromno, pa vendar ne čisto brez ponosa. Povem mu, da bi ga poslikal bo za Viharnik. »Ja, tistega pa še vedno rad prelistam,« mi pove. »Pa še zapišite, da me včasih boli, ko gledam, kako zamira lesna industrija, ki je bila včasih tako napredna na naših z gozdom tako bogatih področjih.« Nato me je poklical njegov sosed, sicer tudi moj znanec Jelenov Ivan, ki je videl, da se slikava okoli drv. Naročil mi je, naj ne pozabim zapisati, kako je gospod Franc bil vedno v veliko pomoč sosedom pri delu. Predvsem pa je veliki mojster izdelave lesenih kmečkih orodij. Skoraj je ni domačije tod okoli, da bi ne imela njegove lestve, seveda še lesene, ki pa so jih sedaj izpodrinile aluminijaste. Pa grablje in razna toporišča. Veliko je tudi cepil sadno drevje, ki se je rado prijelo. Moral sem nadaljevati svojo pot. Malo sva še pokramljala, Franc pa si je že strokovno ogledoval naslednje

Franc Karničnik pripravlja drva za zimo

poleno, kje bi kazalo zastaviti *kelo*, da bo šlo najlepše narazen. Zaželel sem mu še veliko klenega zdravja in da bi vedno obdržal svoje pristno veselje in odnos do lesa, pa da bi še kakega mladega navdušil za delo z lesom. Skladovnica cepancev pa da bi bila čim prej gotova.

Pod zelenim klobukom

Moj očka lovec

Lana Katavić

V slovenjgraškem vrtcu sem med prvimi nalogami morala narisati svojega očeta. Moj oče je vedno rad hodil v naravo in s seboj je jemal naju z bratcem. Dokaj hitro je njegova ljubezen do narave, živali in gozda okužila tudi naju. Prevzeta nad njegovim odnosom do narave, tovarštva in spoštovanja življenja, sem ga narisala kot lovca.

Z bratcem naju je podučil, kaj lahko naravi vzamemo in česa ne smemo, da ji ne povzročimo škode. Pokazal nama je, kje domačini na črno odlagajo svoje

smeti, a on in njegovi lovski prijatelji enkrat na leto organizirajo čistilno akcijo ter poskrbijo za odpad. Smeti se najpogosteje odlaga na klancih, po katerih teče voda, s čimer se zastruplja širša okolica. Ko sem odrasla, sem dojela, zakaj toliko ljudi zboli za rakom. Oče se je večkrat spominjal, da so v njegovi mladosti ljudje govorili, da je rak bolezen starih ljudi in ne otrok, a moj sošolec je zbolel za levkemijo in oče je rekel, da je to posledica nemarnega odlaganja odpadkov, ki v naravi delujejo kot strupi.

Nadaljevanje na str. 40

Ko so bile vremenske razmere zelo težke za prostoživeče živali, naju je prosil, da mu pomagava nesti hrano zanje, da bi lažje prebrodile zimo. Takrat smo v naravi srečali le lovce in morda kakšnega kmeta, a nikoli niti enega predstavnika društev za zaščito živali. Zgodaj zjutraj sva z njim odhajala na prežo čakati kakšno srno ali gamsa. Naučil naju je, kako prepoznati divjad s slabo telesno zgradbo in s slabimi možnostmi za preživetje. Ko smo ob drugi priložnosti na lovski opazovalnici oprezali za lepo in zdravo skupino srn, sem ga vprašala, zakaj ne ustrelji ene izmed živali. Odgovoril je, da morajo lovci v gozdu gospodariti kot kmetje v svojem hlevu. Dobro in zdravo divjad morajo čuvati za razplod, ne pa naravi delati škode. Zanimalo naju je, ali se vsi lovci držijo tega. Oče je pojasnil, da obstaja lovska zakonodaja, v kateri to piše, poleg tega je vsak lovec podpisnik lovskega kodeksa, ki ga obvezuje etičnega ravnanja.

Spomnim se, kako smo včasih iz Mislinje v smeri Slovenj Gradca pogosto vozili »slalom«, da ne bi povozili kakšnega zajca ali fazana. Pred kratkim sam očeta vprašala, če dandanes še vedno to počne. Odvrnil je, da pravzaprav na tej poti že več let ni srečal zajca ali fazana, saj se je spremenil način kmetovanja, ki je »razredčil« določene živalske vrste. Zaradi novih naprav za obdelovanje zemlje, ki lahko živali resno poškodujejo ali ubijejo, je danes vse manj divjadi. Če bi Društvo za zaščito živali pokazalo več zanimanja, bi lahko skupaj z njimi veliko bolje osvestili kmete in ljudi nasploh.

Če smo ljudje do danes skoraj iztrebili zajca in fazana, bomo jutri uničili sami sebe. Zato oče, ki si lovec, prosim, ne dovoli, da želja po zaslužku uniči naravo. Tebi in tvojimi tovarišem dajem vso podporo. Verjamem, da niste ubijalci, kot vas želijo mnogi prikazati, ampak ste dobro organizirani v društva, ki se trudijo preprečevati, da bi z naravo manipulirali zaslužkarji.

Lovčevi nasveti

Preprečevanje mišje mrzlice

Dino Katavič, prosvetar LD Slovenj Gradec

Čas piknikov na odprtem je v polnem zamahu in izposoja zložljivih miz in klopi je gotovo vsakodnevna. Najpogosteje so lastniki klopi in miz gasilske in lovske družine, ki skladiščijo pripomočke za piknik v kakšnih utah, kjer so dostopni mišim in voluharjem, le-ti pa so glavni prenašalci mišje mrzlice.

Zaradi tega priporočamo, da temeljito umijete mize in klopi ter jih dezinficirate s klorovim preparatom (lahko tudi z razredčeno varikino). Najbolje se je v lekarni pozanimati, kaj uporabiti kot razkužilo. Bodite pozorni na predmete, na katerih opazite mišje iztrebke. Te predmete umijte pod tekočo vodo, bodite pozorni, da si

enako dobro umijete roke z milom, obleko pa operete v pralnem stroju. Pogosto vidimo, da ljudje na prostem odprejo pločevinko piva ali soka, ne da bi predhodno umili del, ki pride v stik z usti. V skladišču je veliko voluharjev, podgan in miši, ki se jih ni mogoče znebiti, in te živali puščajo svoje iztrebke na pločevinkah, s tem pa okužijo predmet, ki pride v neposredni stik z ustno votlino. Na ta način se širijo kužne bolezni, ki so lahko pogubne za človeka. Pozabljamo na razlog, zakaj je človek začel hrano temperaturno obdelovati. To se je zgodilo primarno zato, da preprečimo boleznim in si prihranimo iskanje zdravil, ko že zbolimo. Bolezni, ki se prenašajo z živali na človeka (zoonoze), pogosto pustijo nepopravljivo škodo na organih bolnika (srcu, ledvicah itd.). V času čiščenja zaprtih prostorov, kjer najdemo suhe iztrebke miši, se priporoča uporaba zaščitne maske z namenom preprečitve infekcija dihal. Ni še prepozno, da opozorimo, kako se zaščititi in preprečiti bolezen.

Zahvala starotrškemu župniku

Dino Katavič, prosvetar LD Slovenj Gradec

Lovci v skladu z Zakonom o upravljanju lovišč, Ustavo in na osnovi koncesijske pogodbe z državo upravljamo z divjadjo, ki je po naši ustavi državna lastnina in stvar splošnega družbenega pomena.

Tako Lovska družina Slovenj Gradec upravlja z varstvom in gojitvijo divjadi na področju Gmajne, Vrh, Sel, Starega trga, Raduš in Kope pod Uršljo goro. Tega pa seveda lovci sami nismo

sposobni, ampak moramo pri svojih aktivnostih tesno sodelovati z vsemi drugimi uporabniki prostora, kot so kmetje, gozdarji, naravovarstveniki in ostali zainteresirani za ta prostor. Čeprav nam smernice varstva in gojitve divjadi predpisuje država, je sodelovanje predvsem s kmeti in gozdarji nujno, saj prav na njihovih površinah divjad zadovoljuje svoje osnovne življenjske potrebe. Po demokratičnih spremembah v devetdesetih letih je starotrška župnija pridobila nazaj zemljišča, kmetijske in gozdne površine, ki so bila v njeni lasti do druge svetovne vojne in zajemajo večino naših lovišč v revirju Kopa, prav tako pa je tudi največji posestnik v naši lovski družini. Župnija je gospodarjenje s temi površinami prevzela z veliko resnostjo

ob strokovnem vodstvu Zavoda za gozdove OE Slovenj Gradec. Za lovce Lovske družine Slovenj Gradec, ki smo te površine koristili od druge svetovne vojne, se s tem praktično ni nič spremenilo. Za to gre zahvala Župniji Stari trg, njenemu gospodarskemu svetu ter predvsem njenemu upravitelju gospodu župniku Gabrijelu Knezu, ki zna čutiti naravo in ves njen življ. Lahko celo zatrdim, da je to sodelovanje posledično povečalo in izboljšalo naše sodelovanje z ostalimi lastniki lovnih površin naše lovske družine. Gospod župnik Gabrijel Knez in njegov gospodarski svet sta vedno imela posluš za naše želje in planirane aktivnosti. Pri tem imam v mislih predvsem postavitev različnih lovsko-gojitvenih objektov na teh površinah, pridobitev lesa za te objekte, izdelavo in vzdrževanje lovskih stez, ki so pomembne pri gospodarjenju z gozdom in divjadjo, lovci pa smo z veseljem skrbeli tudi za nezaraščanje Logarjevega travnika, kar preprečujemo z vsakoletno košnjo in čiščenjem grmovja ter s tem ohranjamo te površine v kmetijski rabi in kot pasišča za divjad v visokogorju, kakor so jih naši predniki v preteklosti.

Glede na to zavidljivo raven našega sodelovanja z gospodom župnikom, nam je izredno žal, da se to v tem trenutku na nek način končuje, čeprav to razumemo. Boljšega razumevanja in sodelovanja, kot je bilo z njim, skoraj ne moremo pričakovati.

V znak naše hvaležnosti smo se našemu župniku in njegovim sodelavcem oddolžili s skromnimi priznanji naše lovske družine. *Gospod Knez, želimo vam, da bi se vedno spominjali Vrh, Gmajne, Raduš, Starega trga, Meškovih Sel in seveda veličastne Uršlje gore z najvišje ležečo romarsko cerkvijo v Sloveniji, predvsem pa želimo, da bi ostali v vašem spominu mi, ljudje z vsemi dobrimi in slabimi navadami, vendar z neko robato koroško milino v srcu. Predvsem pa želimo, da se spominjate tudi nas lovcev, ki ste nas spremljali pri naših vsakdanjih aktivnostih v lovišču predvsem na področju Uršlje gore in pri številnih lovskih pogrebi, pri katerih smo se, skupaj z vami, na naš svojstven in običajen način poslavljali od naših lovskih tovarišev. V novem kraju in okolju vam želimo veliko dobrega počutja, uspehov, predvsem pa zdravlja ter da bi se radi vračali med nas lovce Lovske družine Slovenj Gradec.*

Podelitev zlate plakete LD SG Gabrijel Knezu

Lovska družina Slovenj Gradec je za dolgoletno sodelovanje starotrškemu župniku Gabrijelu Knezu podelila zlato plaketo, srebrno plaketo pa Adolfu Logarju in Vladu Smrekarju. Pri podelitvi plaket v imenu LDSG sta

prisostvovala tajnik LD SG Matej Horvat in predsednik disciplinske komisije Rok Jančar. Poslovilni lovski golaž za starotrške župljane v imenu LD SG so kuhali in postregli Miran Sušec, Aleksander Kristan in Rudolf Rogolšek.

Zelene strani

Slovenj Gradec – mesto s čistim zrakom

Slovenjgradčani in obiskovalci, kakšen se vam zdi zrak v našem mestu in okolici?

Anja Durai, Ekološko društvo Slovenj Gradec

Kot mnogi drugi slovenski kraji leži tudi Slovenj Gradec med gozdovi v čudoviti naravi, a mnogi opažamo, da je zrak posebno v hladnejših letnih časih in še posebej v strnjenih naseljih tu pogosto onesnažen. Za enostavni monitoring je dovolj že naš nos in to, da si ogledamo krpo, s katero smo obrisali vrv, na katero

zunaj obešamo perilo, o tem, kakšno je strokovno mnenje, pa nam veliko pove dejstvo, da Sloveniji grozijo sankcije EU zaradi močno preseženih še veljavnih vrednosti onesnaženja zraka samo kar se tiče prašnih delcev, če ne omenjamo ostalega.

Posebno v naseljih z individualnimi hišami je pozimi prava umetnost ujeti čas, ko je zrak toliko čist, da lahko dobro prezračimo stanovanja, spanje v sveže prezračenih spalnicah pa takrat praktično ni možno, saj ravno zvečer največ dimnikov puha v zrak vse mogoče. Tudi sušenje perila na svežem zraku je pozimi že skoraj znanstvena fantastika, naši vrtovi in hrana, ki jo na njih pridelujemo, pa so sploh na milost in nemilost prepuščeni onesnaženemu zraku in padavinam. Če se komu zdi, da pretiravamo, posebno zdaj sredi poletja, ko je zrak neprimerno čistejši, naj prične zavestno opazovati in stvari mu bodo kmalu jasne. Dejstvo je, da smo si ljudje z »napredkom« življenje na mnogih področjih temeljito zakomplicirali, zato ni presenetljivo, da narašča število zdravstvenih težav od

Nadaljevanje na str. 42

alergij in problemov z dihali do hormonskih motenj in najtežjih boleznih celo že pri dojenčkih. Po navadi za tovrstne probleme krivimo industrijo in »druge«, a ključ do izboljšanja je v veliki meri in na srečo v naših rokah.

Kaj lahko storimo?

1. Prvi korak je lahko ta, da razmislimo, kakšno škodo nam povzroča onesnažen zrak in kakšne koristi bomo imeli mi, naši otroci in naši vnuki od bolj zdravega okolja.

2. Naslednji je seveda, da ugotovimo, kako bi lahko ogrevali svoja stanovanja, poslovne prostore in vodo na čim bolj čist način ter v katerih primerih se lahko odpravimo od doma peš ali s kolesom in tako kar mimogrede poskrbimo tudi za rekreacijo in obenem zmanjšamo stroške za bencin.

3. Če uporabljamo trda goriva, je zagotovo pomembno, da se odločimo, da ne bomo (več) sežigali nobenih umetnih materialov oz. odpadkov. Ti so resda poceni in hitro zagorijo, a skoraj v trenutku zasmradijo in onesnažijo okolico, namesto z denarjem pa bomo takšno ogrevanje plačevali z najdragocenejšim kar imamo – z zdravjem. Poleg tega tako ogrevanje v resnici sploh ni tako poceni, kot se nam

zdi, saj plastika in podobni materiali neprimerno hitreje umažejo ali zamašijo ogrevalna naprave in dimnike ter povečajo stroške vzdrževanja.

4. Pomembno je, da se zavemo, da večine kemije, ki zaseda vedno več polic v veleblagovnicah (od najrazličnejših čistil in kozmetike do pesticidov oz. škropiv za »varstvo« rastlin, med katerimi se navadni smrtnik že dolgo ne znajde več najbolje) sploh ne potrebujemo, saj obstajajo enostavnejše in neškodljive alternative.

5. Ne nazadnje se znebimo pogoste miselnosti: »Sam lahko naredim tako malo.« Pogovarjajmo se o tem s prijatelji, sosedi, sodelavci, nadrejenimi v naših službah in (lokalnimi) politikami. Najbrž bomo presenečeni ugotovili, kako veliko lahko naredimo vsak zase in vsi skupaj.

Eden mojih najlepših spominov je, kako blaženo sem kot otrok zaspala med sveže oprano po naravi opojno dišečo posteljnino ... tudi pozimi. Podobne čarobne trenutke in trdno zdravje si z nekaj spremembami, takimi in drugačnimi, lahko znova pridobimo. In sčasoma lahko naše mesto v tem postane vzgled tudi drugim.

Potopisi

Popotovati po Rusiji tako in drugače

Pot od tu do tam ... (4. del)

Boštjan Jurič

Na železniški postaji v Volgogradu sva najprej kupila karto do naslednjega mesta, Saratov, kar sicer ni potekalo brez težav, vendar sva jo na koncu vseeno dobila. Nato sva se odpravila iskat stanovanje najinega naslednjega gostitelja – Sergeja. Možakar srednjih let naju je sprejel v prostornem stanovanju in naju nakrmil s posebno rižoto, pripravljeno menda na tadžikistanski način, ki jo je bojda čmaril pet ur, v njej pa je bila nepreštevena količina celih glav česna. Vendar neverjetno okusno; sploh ko naletiš na cel česen, ga razdreš in iz posameznih strokov posešaš vsebino. Nasploh se je Sergej izkazal za izrednega gostitelja. S svojo makino naju je odpeljal na ekskurzijo v mesto, v svoje najljubše muzeje in k reki Volgi, ki naju je v nadaljevanju potovanja ves čas spremljala. Popoldan je dejal: »Jaz ob prostih večerih po navadi pijem pivo. Če želite, se mi lahko danes pridružita.« Seveda naju ni bilo treba dolgo prepričevati. Ob lokalnem nepasteriziranem, svežem pivu, zraven katerega smo prigrizovali (ravno tako domače) sušene ribe, so potekale zanimive diskusije. Sergej je namreč razgledan in zanimiv sogovornik, bojda bivši uspešni biznismen, ki se je odločil zapustiti poslovni svet. Ko po nekaj popitega piva v roke vzame kitaro, nama gredo po koži mravljinca. Srčno zapoje rokofske pesmi, ob kozaški pesmi Črni vran pa mi solze privrejo prav do kotičkov oči. Kot nama pove kasneje, je bil v sedemdesetih ali osemdesetih letih pevec relativno znane rokofske skupine. Midva pa sva njegov "koncert" poslušala na dveh metrih razdalje!

Bo to perilo dišalo?

Pri Sergeju

V Saratov prispeva zjutraj, ravno nama uspe še ujeti najino naslednjo gostiteljico Jeleno, preden odide v službo. Ko naju spusti v stanovanje, se ji že nekoliko mudi, zato se le na hitro predstavimo, Jelena nama da ključe, reče, naj uporabljava stanovanje in odide. Popolni tujci, poznamo se manj kot pet minut, pa nama zaupa svoje stanovanje! Ravno zaradi tega mi postane *CouchSurfing* tako všeč; večina ljudi, ki ga uporablja, je tako odprtih in brez predsodkov. Vedo, da s tem ko dajo ali pomagajo, pravzaprav največ pridobijo ravno sami ...

Z Jeleno se odlično ujamemo. Poznamo se le en dan, pa imamo občutek, kot da smo prijatelji že vrsto let. Drugi dan je prosta in nama razkaže mesto. Saratov je prijetno »mestece« z 800 tisoč prebivalci. Z »mestom – satelitom«, Engelsom, ki leži na drugi strani Volge, ga povezuje 2800 metrov dolg most. Skupaj z Engelsom premoreta preko milijon ljudi. Na Jelenin predlog obiščeva lokalni muzej, kjer naju zaposlene tetke zelo lepo sprejmejo, ko izvedo, da sva turista. Če je Volgograd ves posvečen 2. svetovni vojni, Saratov ves diha z astronomi. Tukaj se je namreč šolal in učil pilotirati junak kozmosa – Jurij Gagarin. In prav v tem rajonu je tudi pristal po zgodovinskem poletu v vesolje. Preden se posloviva, si z Jeleno privoščimo še obed v njeni najljubši suši restavraciji (ki jih v Rusiji kar mrgoli!) in odpraviva se – zopet s težkim srcem – novim dogodivščinam naproti.

Veliki kip matere domovine.
Ob njegovem podstavku so vidni
»pritlikavi« ljudje.

Naslednji dan sva se odpravila raziskovat še turistične znamenitosti. In tudi tukaj to raztegnjeno »obvolško« mesto (v dolžino se namreč razteza kar 60 km ob obali Volge, pri čemer šteje milijon prebivalcev) ni razočaralo. Bivši Stalingrad je ves posvečen vojni slavi, socialistično obarvan, vendar res mesto velikega formata! Tukaj je potekala slavna bitka za Stalingrad, čemur je posvečen celoten hribček, imenovan Mamajev kurgan, ki obvladuje mesto. Na njem stoji res gigaaaantski kip – Mati domovina kliče, ki je bil za časa svoje gradnje v šestdesetih letih najvišji kip na svetu. Samo sablja, ki jo »mati«

drži v roki, meri preko 30 metrov in tehta 14 ton. V centru mesta se nahaja okrogli panoramski muzej, ki v merilu 1 : 3 prikazuje boj za Stalingrad, bojni prizori so naslikani na 120 metrih neprekinjenega platna, in muzej ti da občutek, kot da se dejansko nahajaš sredi vojne vihre. Sam sem bil navdušen tudi nad bogato zbirko socialističnih propagandnih plakatov.

Volgograd sva zapustila z obilico prijetnih vtisov, in če ne bi že kupila kart za naprej, bi pri Sergeju gotovo ostala še kakšno noč. Vendar, pot je pot, in včasih je treba naprej ravno takrat, ko je najlepše.

Most, ki povezuje Saratov in Engels.

90 let Ane Šumah

Končeva bica iz Spodnjega Razborja

Sonja Kavnik

Knjiga življenja se je za Ano pričela pisati 7. julija 1922 v Zavodnjah pri Tincu, kot se je reklo po domače. Rodila se je mami Katarini in očetu Vinku, kot prvi izmed dveh otrok. Čez dve leti je dobila še brata Ludvika. Življenje v mladosti ji ni bilo postlano z rožicami, saj ji je umrla mati, ko ji ni bilo še niti štiri leta.

Oče se je kaj kmalu znova poročil in z mačeho imel še šest otrok. Ana pa je še ne kot desetletna deklica odšla služiti k bližnjim kmetom. Za svoj kos kruha v mladosti je vseskozi morala skrbeti sama, saj so starši v času vojske odšli v Avstrijo, od koder pa se niso več vrnili. S sabo so vzeli le najmlajše, polbrat Johan, ki še edini živi v Avstriji, je takrat imel šele dobra dva meseca.

Ana je nekaj časa služila pri Potočnikovih, nato pa pri Pirnatovih v Topolšici. Ko ji je bilo dobrih enaindvajset let, je tudi sama odšla v Avstrijo služiti kmetom. Tam je ostala slabih sedem mesecev, nato pa se je vrnila nazaj na Tinčevo domačijo v Zavodnju, kjer je sama pričela gospodariti z eno kravo in prašičem, ki ga je redila. Še vedno se spominja

nekega nedeljskega popoldneva, ko so mimo domačije prišli Nemci in jo požgali. Spet je ostala brez vsega. Vrnila se je nazaj k Pirnatovim v Topolšico, kjer je ostala vse do leta 1945, ko jo je zasnubil Ludvik Šumah in jo pripeljal na strmo Končevo domačijo. Še isto leto sta se poročila. V zakonu se jima je rodilo devet otrok. A tudi zakon ji ni prinesel poti, posute z rožami, saj jo je v njenem življenju kar naprej postavljali na rob obupa. Leta 1982 ji je septembrsko popoldne v neurju, gromu in blisku iz družinske sreče iztrgalo moža, ki ga je ubila strela. Kot da še ni prestala dovolj hudega, ji je leta 1993 umrla hči Ivica, nato še leta 2001 sin Jože in lani novembra je v prometni nesreči izgubila še sina Tonča, gospodarja Končeve domačije. Velika praznina je zazevala v njenem srcu, a v pomoč in uteho so ji sedaj še naprej snaha Ivica in vnuk Tonček z Natašo, za kar smo jim prav vsi iz srca hvaležni. Pravnukinja Anja pa ji bo krajšala jesen življenja.

Kljub mnogim tegobam, ki jo spremljajo v življenju, je Ana 7. julija v krogu svojih otrok Franca, Ludvika, Janeza, Marjane, Tončke, Anice, enaindvajsetih vnukov in šestindvajsetih pravnukov ter polbrata Johana praznovala svoj visok življenjski jubilej: devetdeset let. Vsi skupaj ji želimo še mnoga srečna in zdrava leta, naj jo bog ohrani še vrsto let med nami.

Ana s svojimi šestimi otroki in polbratom Johanom

Zlata poroka družin Naveršnik-Podričnik

Marjan Čuješ

»Ali ne bi kar v Viharniku objavili spominov na čase izpred petdesetih let, namesto da tu, na zlati poroki, razpravljate, kako je bilo takrat, ko ste peljali naše starše na Brezje k sklenitvi zakona, ki še vedno traja? Ali je bilo res tako lepo, da se o tem dogodku pogovarjate še danes tako, kot da bi se vse dogajalo šele včeraj?«

S temi besedami me je ogovoril mladi gospodar Janez Naveršnik - Merdavs, ko je videl, kako ognjevito razpravljamo o minulih časih. Na slavlje sem bil namreč povabljen kot nekdanja poročna priča obeh parov. Čeprav je v obeh družinah med mladimi, ki so za svoje starše tako sijajno organizirali to prireditev, veliko mnogo bolj sposobnih za taka poročanja, sem izziv vseeno sprejel. Z obema družinama sem pravzaprav že dolgo povezan, zato mi obujanje spominov na skupna doživetja ne bo delalo težav. Če pa ta zapis ne bo takšen, kot bi pričakovali, naj mi bralci tega ne zamerijo, mene pač spomini na kraje, po katerih hodim, in doživetja iz otroštva nenehno spremljajo, zato jih rad omenjam. Poročno slavlje se je začelo v cerkvi v Šentanelu in nadaljevalo do drugega dne na kmetiji Ploder. O Šentanelu imam nekakšne mešane občutke.

Mama je odraščala v tej lepi vasi in v otroških letih sem hodil z njo na dan mrtvih ves premražen in poln tesnobe h grobu babice. Tesnoba pa se je še povečala, ko so ob koncu druge svetovne vojne tja položili tudi strica Maksa, ki je padel v Šentanelu kot partizan. Če že grem kam na kmečki turizem, potem je to gotovo kmetija Ploder. Nekakšna nevsiljiva umirjenost veje v teh ljudeh. Medtem ko sva z bivšim gospodarjem Ivanom kar nekaj let skupaj igrala pri pihalnem orkestru na Prevaljah, sva si z njegovim bratom Karlijem delila vajeniško dobo pri istih mojstrih. In tu na tej kmetiji smo se imeli nadvse lepo tudi ob zlati poroki zgoraj omenjenih družin. Ampak ti družini bi lahko proslavljali kjerkoli, ko pa imajo vse s seboj. Izvrstno pojejo,

Tončka in Ivan Naveršnik ter Frida in Rudi Podričnik pred zlatoporočnim oltarjem

igrajo, recitirajo. Ko starejši bratje Naveršnik sestavijo ansambel in igrajo za ples, se za njimi z različnimi instrumenti takoj zvrstijo tudi drugi. Vse tja do najmlajših deklet, ki ob igranju na harmoniko tudi prelepo pojejo. Ob taki predstavi mora biti ganjen vsak, ki ljubi glasbo in otroke. Tega tudi nismo skrivali. Ob polni mizi dobrot iz domače kuhinje je človeku lahko le žal, da takega vzdušja ne doživlja večkrat in da so zlate poroke le vsakih petdeset let. Sicer pa je vse to dokaj preprosto doseči – dovolj mlad se moraš poročiti in nato brez ločitve

tudi dovolj dolgo živeti, pa gre! Sedaj pa še nekaj o družini Naveršnik in moji povezavi z njo. Ivan Naveršnik - Vanč je rojen pri Merdavs v Jazbini, jaz pa dve leti za njim na njihovi žagi, kjer je moj oče že pred drugo svetovno vojno opravljal razrez lesa za veleposestnika Veržuna iz Dravograda. Moja družina se je na začetku vojne preselila na Prevalje oziroma v tisti znameniti leški graben, ki ga bralci Viharnika že poznajo, medtem ko je Naveršnikova družina to storila šele po končani vojni leta 1948. Vančev oče Merdavs si je vedno želel kmetijo, na

kateri bi lahko prideloval tudi žito za kruh, kjer bi bilo dosti sonca in lep razgled. Vse to je bilo z menjavo kmetij doseženo in še domače ime Merdavs se je sčasoma prijelo tudi tu na Poljani, tako da je prejšnje ime kmetije Marvov počasi potonilo.

Podričnikovega Rudija sem spoznal šele potem, ko sva postala sodelavca v prevaljski kmetijski zadrugi. Takrat je bil vodja skladišča, pozneje pa tudi uspešen vodja vseh trgovin. Spoznal sem ga kot človeka, na katerega se lahko vedno zaneseš, zato mi njegovo prijateljstvo še toliko več pomeni. Veliko lepega smo doživeli skupaj, nepozabni pa so ostali dnevi dopustov ob morju, dokler so hodili otroci še z nami. V spomin na te dogodke nas je Rudijeva hčerka Saša presenetila tudi s pevci dalmatinskih pesmi, da so s svojimi melodijami še bolj izpolnili že sicer pester zabavni program.

Tega pa je z igranjem in petjem v naše zadovoljstvo ves čas povezoval Blaž z Leš.

In še o poroki pred petdesetimi leti, ki je zanimala Vančevega sina Janeza! Ker je zaradi smrti babice v Naveršnikovi družini veliko poročno slavlje, ko bi se istega dne poročila brat in sestra, odpadlo, smo vse skupaj opravili bolj umirjeno. Civilna poroka dan prej, naslednji dan pa na Brezje. Obakrat sem bil poročna priča in voznik zaljubljenih parov z izposojenim »moskvičem«. Nekaj kilometrov za Trojanami je prvi postanek povzročila izpraznjena guma. »Zakrpal jo bom jaz, napumpajta jo pa vidva, ki se na te zadeve dobro spoznata!« Nevesti sta se ob tem samo sramežljivo smehljali. Do Brezja pa nismo prišli brez še enega postanka iz istega vzroka. Tokrat za krpanje ni bilo več časa, ampak sem moral namestiti rezervno gumo, ki pa je zaradi zvitega platišča med vožnjo vidno opletala. To je opazil tudi miličnik, ki nas je ustavil. Avto registriran za štiri, nas pa pet v njem!? Že prej smo se zmenili, da bo v primeru prepovedi nadaljevanja vožnje izstopil Rudi, jaz pa se bom po nekaj prevoženih kilometrih vrnil ponj, kajti priča sem lahko, ženin namesto njega pa ne, saj sem bil sam že dve leti srečno poročen. Miličniku sem pojasnil, da vem za opletanje gume in jo bom seveda zamenjal, pa me ni poslušal. Bolj sta ga zanimali lepi nevesti na zadnjih sedežih s poročnima šopkoma

Veseli svatje v Šentanelu. V prvi vrsti poleg zlatoporočencev stojijo: Katrca in Gusti Podričnik ter Janez in Majda z Nušo, najmlajšo »pridobitvijo« Naveršnikove družine.

Civilna poroka Rudija in Fride s pričama Gustijem in Marjanom leta 1962

v rokah in le srečno pot v novo življenje nam je voščil pa smo šli. Kdo ve, morda pa ni bil pravi miličnik in ko je ugotovil, da nas je v avtomobilu še več, kot je bilo videti, nas pač ni hotel več vznemirjati ...

Sledila je spoved pred mašo, ki sta jo oba para hitro opravila. Za Rudija je pater celo prehitro zaprl linico. Potolažil sem ga, da sta zato samo dva razloga: »Ali je pater ugotovil, da grehov nimaš, ali pa, da jih kot trgovec ne boš priznal!? Glihati se pa v spovednici ne da.« Vsaj v tistih časih se ni dalo. Na tak način pač tolažim svoje prijatelje, kadar so v stiski. Poroka pred Marijo v kapelici je potekala brez zapletov, le Rudijev glasen »ja« je izstopal, kar pa je najmanj motilo

nevesto Frido, ki je ob tem priznanju postala žena. Poročno kosilo smo imeli v Bohinju, nato pa smo se vrnili na Bled, kjer smo prespali. Medtem ko sta kolega odšla z ženama v sobe, sem se tudi jaz napotil k svoji, ki me je vsa mehka in okrogla čakala kar v prtljažniku – guma namreč. Tokrat sem jo *pumpal* sam. Že prej smo kupili razglednice in eno sem obdržal tudi jaz. Podpisal se je nanjo pa le Rudi, ker so se drugi že porazgubili v svoje prostore. Ko sem se spomnil, da bom sam prej doma kot razglednica, je nisem poslal ženi, ampak sem nanjo napisal le lepe pozdrave in Rudijev naslov, ter jo oddal. Čez nekaj dni pa me je prijatelj le vprašal: »Povej mi, ali sem bil na Bledu tako zaljubljen ali tako

pijan, da sem sam sebi pisal domov?«
»Verjetno obojega po malo, sem se šalil,« saj Rudi ni zamerljiv, drugače me ne bi več najemal za voznika z izposojenim avtom. Teh voženj je bilo pa še kar nekaj, preden smo prišli do svojih vozil.

Ker je Rudi odpeljal edino Naveršnikovo hčerko na svoj dom na Prevalje, je njen brat Vanč poskrbel za drugo moč pri hiši. Pri Spodnjem Kotniku v Razborju si je izbral Tončko. Dekle, vajeno kmečkega dela in bregov, je bilo prava izbira za marljivega gospodarja, ki je takrat prevzel kmetijo. Po njo sva šla z Vančem kar z džipom, kajti takrat je bilo zelo malo cest do posameznih kmetij. Pa še nekaj je bilo značilno za tiste čase. Dekleta so morala biti do poroke doma, četudi se je v zakon mudilo. Nezakonski otroci niso bili zaželeni, pa tudi na koruzi živeti je bil greh. Tega, kar je danes skoraj samoumevno, takrat ni bilo. Iz tega razloga bo tudi zlatih porok vedno manj, zato sem zelo vesel, da sem doživel to, o kateri pišem. Ko sta para korakala pred oltar, ko so zabučale orgle in se oglasili ubrani glasovi svatov, je moralo vsakogar stisniti pri srcu. Tudi kaka solzica se je pokazala. Lepega cerkvenega obreda in prav takega nagovora gospoda župnika ne bomo kmalu pozabili. Upam, da bo med temi prisrčnimi otroci obeh družin tudi nekaj takih, ki bodo posnemali svoje starše, še bolj pa dedije in bice, ter šli po njihovi poti in svojim sorodnikom tudi v bodoče pripravljali podobne svečane trenutke, katerih priča so bili sedaj sami.

Vsa leta vladajo med obema družinama pravi odnosi in usklajeno delujeta na vseh področjih, kar je dokazala tudi ta skupna zlata poroka. Najboljši dokaz te usklajenosti pa sta oba prvorojena otroka, Marjana in Rudi. Ob njunem rojstvu so bile le štiri ure razlike! To pa je že nekaj, a ne!? Ob tej ugotovitvi lahko vsem zaželimo le še veliko srečnih let in mnogo tako nepozabnih srečanj!

Naveršnikova (Merdavsova) domačija nad Poljano, kjer so nekoč potekali zadnji boji druge svetovne vojne.

Biserna poroka Veronike in Stanka Plevnika

Boža - Božena Lesjak

V soboto, 23. junija 2012, sta 60 let skupnega življenja obhajala Stanko in Veronika Plevnik iz Slovenj Gradca. V gradu Rotenthurn in v cerkvi svete Elizabete v Slovenj Gradcu sta njuno zakonsko zvezo ponovno združila Janez Komljanec in Peter Leskovar, ki sta jima tudi tokrat, kot pred desetimi leti, ko sta obhajala zlato poroko, zaželela še mnogo skupnih dni v razumevanju, sreči in zdravju.

Da sta svojo življenjsko pot tlakovala skupaj s srečo, piše njuno življenje. Stanko Plevnik se je rodil 4. novembra 1929. leta v Komisiji pod Roglo. Rad se spominja svojih otroških in razigranih dni, svoje prve službe v Mislinji na tamkajšnjem Gozdarskem obratu ter ljubezni svojega življenja, Veronike Založnik, rojene 13. januarja 1927, ravno tako v Komisiji pod Roglo. Pristna in prava ljubezen je obrodila sadove in leta 1949 sta že povila prvo hčerko Danico. Tri leta kasneje, še preden se jima je rodil drugi otrok Stane, sta se 22. junija 1952 odločila skleniti zakonsko zvezo v Šentilju pri Turjaku.

Ljubezen je cvetela, družina pa rasla, saj je bil leta 1953 na poti tretji otrok, hčerka Verica, zato sta se Stanko in Veronika odločila, da se preselita na svoje h Godcu pod Uršljo goro, ker je Stanko dobil službo na Gozdarskem obratu na Ravnah na Koroškem. Stanko je rad odhajal na delo zgodaj zjutraj in se pozno zvečer utrujen, pa vendar zadovoljen vračal domov k svoji družini, medtem ko je Veronika gospodinjila in skrbela za otroke. Še danes Stanku ob spominu na takratno delo pod mogočno Uršljo goro veje le sreča iz oči. Marsikaj človeku z leti uide iz spomina, a lepi spomini, ki jih obdaja še lepša pokrajina, topli in prijazni odnosi, zdrava družina, le-ti jima na čelu zarišejo črte, ki so kot stezice, ki njun obraz delajo prijaznejši in mehkejši na pogled. To niso le starostne gube, to so

Skupaj srečna že 60 let

gube srečno prehojene poti, ki so obrodile mlade sadike, ki jih je Stanko sadil in so naredile pobočja Uršlje gore še mogočnejša, tako kot je sčasoma postajala mogočna njuna družina. Včasih je pretekel cel teden, preden se je Stanko vrnil domov z dela in zagledal svoje male sončke: najstarejšo Danico, Staneta, Vero in kasneje še Ivico in Draga, ki se jima je rodil kot zadnji otrok leta 1963. Istega leta so se preselili v Slovenj Gradec, kjer je Stanko enajst let nadaljeval z delom na Gozdarskem obratu Slovenj Gradec kot sekač, nato pa se je po devetih letih službovanja kot hišnik na Gozdnem gospodarstvu zasluženo upokojil. Skozi življenje ju je spremljala glasba, saj je Stanko že od malih nog rad igral harmoniko, ustanovil tudi svoj ansambel Drvar ter izdal kaseto in kasneje CD-ja. Veronika ga je pri tem vselej podpirala, sama pa se je rada razdajala za družino, kuhala, šivala,

pletla in ničkolikokrat znova in znova pripovedovala pravljice otrokom, vnukom in pravnukom.

Danes jima je z obraza razbrati, da sta njuno družino vselej spremljali ljubezen in sreča, kar izkazuje njihovih pet otrok, deset vnukov in dvanajst pravnukov, trinajsti pa je že na poti. Vsem sta se ves čas z veseljem predajala in še vedno jim poklanjata vso svojo pozornost.

Kot prva vnučinja sem se jima ob zavidljivo visokem jubileju, 60. obletnici poroke, zahvalila za vse lepe trenutke, za vso ljubezen in potrpežljivost, za vse pametne nasvete, ki sta jih vedno in ob pravem času tako odkrito in ljubeznivo vnašala v naša življenja.

Skozi vseh 60 let zakona sta dokazala, da postati eno pomeni veliko več kot le telesno združitev. Pomeni, da dva človeka delita med seboj vse, kar imata, ne le materialne dobrine, ampak tudi svoje misli in občutke, radost in trpljenje, upe in strahove, uspehe in neuspehe.

Skozi vso prehojeno pot sta iz dneva v dan kazala, da zmoreta in hočeta biti srečna. In to je vrlina, ki bi danes morala biti vzor vsem tistim, ki nameravajo vstopiti v zakonsko zvezo.

*Draga oma in deda!
Bodita drug drugemu še naprej v oporo,
kot so vama ob 60-letnici poroke bile
lesene palice z biseri, ki vama jih je s
srcem izdelal in poklonil Zvonko Hren,
mojster domače in umetne obrti z
željami: »Naj vama dobro služijo vse do
diamantne poroke in ostanita nam
zdrava še na mnoga leta!«*

Direktorica Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge Slovenj Gradec Danica Ramšak je skupaj s svojimi sodelavci praznovala abrahama.

Sodelavci se ji zahvaljujemo za povabilo in ji želimo zdravja, sreče in še naprej uspešno vodenje Zadruge.

Kulinarični zaključek šolskega leta

Marta Krejan

Dijaki in dijakinje slovenjgraške Srednje gostinsko turistične in lesarske šole so ob zaključku šolanja letos ponovno pripravili pravo kulinarično dogodivščino. Kadar je jed primerno servirana in je tudi videti zelo lepo, radi rečemo, da so lačne oči, in tako je bilo tudi na prireditvi s pokušino, ki so jo pripravili mladi kuharji in kuharice. Zagotovim pa vam lahko, da se dobrotam tudi tisti, ki so prišli tja siti, niso mogli upreti!

Že za aperitivom so dijaki in dijakinje zadeli žebljico na glavico. Postregli so z dobro ohlajeno polsuho srebrno radgonsko penino, v kateri je »plaval« v sirupu kandiran hibiskusov cvet odličnega okusa.

Kot že rečeno pa so v hrani uživale tako naše brbončice kot oči. Kuhanje je res umetnost!

Kuharji umetniki

Beluši z vinaigret prelivom

Princeskini krofi

Prekmurska gibanica

Dimljen losos s kumarično peno

Hladna in topla predjed

Končalo se je še eno ustvarjalno šolsko leto

Ivan Škodnik, ravnatelj

V Srednji gostinsko turistični in lesarski šoli Slovenj Gradec se še kako zavedamo, da je les naraven, lep in vedno moderen material, in da zato vnaša leseno pohištvo posebno toplino in brezčasno lepoto v vsakdanje življenje. V naši lesarski delavnici med šolskim letom, še posebej pa v času zaključnega izpita in mature, dijaki različnih lesarskih programov zavzeto in z mnogo ustvarjalne domišljije izdelujejo vrhunske unikatne izdelke. Ti izdelki jim veliko pomenijo, saj – ob tem, da jih učitelji ocenijo – z njimi pokažejo vso paleto med izobraževanjem pridobljenega znanja. Materiale zanje si priskrbijo sami, zato jih po končani razstavi odpeljejo domov. Še dva tedna po zaključnih izpiti so razstavljeni na ogled v šolski lesarski delavnici, najboljši pa bodo razstavljeni tudi v septembru na Jesenskih srečanjih na Prevaljah.

Stručena noga ne samo nosi, ampak tudi lepo krasi zakonsko posteljo iz bukovine.

Natančna izdelava in gladko brušene površine odlikujejo izdelek (posteljno omarico iz jesenovine) Luke Ramšaka, dijaka 2. letnika, program mizar.

Stranica za cerkveno klop iz smrekovine, obdelana s CNC-strojem.

Masiven stol iz macesna bo dal kuhinji prav poseben čar domačnosti.

Preljubi sveti Lenart

Srečanje poetov in pisateljev v juniju

Milena Cigler

Nekega deževnega dne, lotevala se me je že depresija zaradi vremena, sem premišljevala, kaj naj počnem. Pa prinese poštar dolgo belo ovojnico in mi jo izroči skupaj z reklamami. Ovojnico sem vrgla na mizo, reklame pa pod mizo (za šalo). Pri kosilu se mi je še ni ljubilo odpreti, mislim, da je tri dni ležala na mizi, potem pa me je nekega dne le premagala radovednost ...

JSKD Lenart v Slovenskih goricah vabi na proslavo 40-letnice republiških srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov. Mene? Saj res, s pesmimi o Toniju (Toni ima čudežne prste) sem zmagala na regijskem tekmovanju, a koliko let je že od tega? Štiriindvajset! Kar za eno generacijo. Ja, bili smo mladi in imeli smo se radi in morda so tudi nas imeli radi, zdaj pa je vse drugače. Ampak pesmi so ostale in dve sta celo uglasbeni, eno je uglasbil Franc Vezela, eno pa Vesna Korat. Kaj pleteničim, v Lenart grem, pa če koli padajo. Lenart, prihajam, ta proslava mi ne uide!

Kaj mi mar, če napovedujejo dež. Saj so *marele*. Ampak razpoloženja dež ne bo pokvaril. In res: prišišdi v knjižnico Lenart, kjer je bilo zbirališče, me pozdravijo kot filmsko divo in kar ne vem, od kod tako spoštovanje. Aja, prva sem in kot se pozneje izkaže: edina z avtobusom. Da se ne razjokam od ganjenosti, poskrbijo še novi in novi gostje, ampak na žalost nobenega ne poznam. Končno zagledam pri vratih Andreja Makuca in potem še Milana Vincetiča. Njega spomnim, kako smo ga *srali* v Murski Soboti, in se smeje, da je tudi že okroglih dvajset od takrat, Andrej pa je bil vabljen kot vodja Festivala mlade literature Urška in kot član žirije.

Zberemo se v spominski sobi Brede Zorko, ki je žal že pokojna, ampak ima gotovo veliko zaslug za organizacijo teh srečanj. Na stenah so plakati štiristotih izbrancev, ki so tu uživali nagrado regije v poeziji, in med temi srečneži sem tudi jaz. Povabili so torej štiristo ljudi, prišlo nas je kakšnih

trideset, vseh nastopajočih v teh izborih pa je čez šest tisoč, če prištejemo še festivale v Slovenj Gradcu in drugih mestih, ki so pozneje »nasledili« Lenart.

Po uradnem delu nas pogostijo s špehovko s turistične kmetije Postružnik, kjer je program potekal popoldne. Špehovka je nesramno dobra in košara kmalu prazna, zato jo zalijemo z vinom, jasno, v Lenartu menda ne bomo pili vode. Potem se prestavimo v Sv. Trojico, kjer stoji znamenita cerkev s samostanom iz 16. stoletja. Ta samostan ima čudovite, edinstvene obokane hodnike v kleti in tu so tudi hranili vino v hrastovih sodih, nova občina, ki je nastala po osamosvojitvi, pa to tradicijo spet obuja. Ponudili so nam vino iz teh sodov in spet špehovko in župan Darko Fras je imel precej dolg govor, v katerem je orisal zgodovino kraja in samostana. Predlagam, da si ga kar ogledate.

Mimogrede smo stopili v umetniški atelje, kjer je imela nekdanja Kmetijska zadruga Lenart popravilnico kmetijskih strojev. Torej, dolg, visok in dokaj širok prostor, na mizah polno zvarjenih izdelkov iz kovine, umetnik pa Danijel Vrečič. Na stenah njegove slike. Lahko bi kaj kupila, če bi imela kaj cvenka zraven, pa je bil tak neroden datum: deseti dan po pokojnini. Pa če bi bil četrti, bi bilo isto. Ni važno, saj je Mauko nekaj zvaril pred leti in še sedaj imam enega maratonca, gor sem pa obesila medalje s tekmovanj, saj si za zadnje mesto včasih tudi dobil medaljo.

V najbolj divjem vremenu, ki si ga lahko zamislite, lilo je kot iz škafa, smo se premaknili na kmetijo Albina in Kristine Postružnik. Moja, na eni strani že zlomljena *marela* je »skup padla« še na drugi strani, ampak ni bilo problema s kavalirji. Po travnati stezi smo dežju ušli na pokrit prostor, ogrodje, stebri in lege so še dišali po lesu. Kako čudovito. Klopi in mize, ob strani pa ogromen kamin, kjer so na ražnju vrteli odojka; bil je že lepo rjav, ko smo prišli. Domači, hči Barbara, ati Albin in mama Kristina, so pridno pripravljali pravi solatni bife, bila je tudi skuta z bučnim oljem, oh, tako je vse čudovito dišalo, naša Dragica si je pa na krožnik naložila eno žlico skute, eno rezino salame in rezino paradižnika. Ni čudno, da je je pol manj od mene. Še mene je

potegnilo, da bi jo posnemala, pa je Andrej rekel, naj ne norim, ko je toliko dobrot. Prireditelji so res od sile, tako so nas gostili, da kaj takega že dolgo ne pomnim.

Potem je bil na vrsti kulturni program in vsak je predstavil eno delo. Izbrala sem Čudežne prste in Mauko je pripomnil: »Je bil komentar ob pesmih tudi smešen ali pa smo bili vsi tako siti, da smo se na glas smejali, ne vem.« Za menoj je bila resna pesnica iz Ljubljane, ki je imela tudi krasne pesmi, potem je pa nastopil trio Garjavi pes, res enkratno trio iz Celja.

Celo Gogoljevega plašča so se lotili. Bili so izredni. Bom poskusila nagovoriti Robija iz JSKD Dravograd, da jih povabimo. Potem je omenjena Dragica prebrala pisna opravičila tistih, ki so bili povabljeni, pa niso mogli priti. Vmes so bili tudi zabavni teksti. Potem smo se še močno natelovadili ob ansamblu samih mladincev iz Ljubljane; naj bi bil jazz ali nekaj podobnega, pač, vsak je migal po svoje.

Sploh se nisem zavedala, da je ura že devet, ko je Andrej vprašal, če sem pri volji, da odpeketa. Kje pa je hodila Gertruda Smolčnik iz Slovenj Gradca? Tako je pisalo na enem od plakatov. Se opravičujem, jaz nimam pojma, kdo je to. Jaz poznam samo Jerico.

Pa še nekaj o kmetiji Postružnik. Kmetijo sta mlada dva prevzela od staršev in veliko stvari spremenila. Prej je bila živinorejsko-poljedelska kmetija, sedaj pa imajo le sedem do devet krav dojlj in usmerjeni so v turizem. Tu jim pomaga domača hči, sin pa je zaenkrat od doma. Prostor za goste so uredili teden dni pred našim prihodom, imajo pa še igrišče za odbojko na mivki in stezo za balinanje. Če ne bi deževalo, bi se lahko tudi sprehajali po kolovozih ali gozdnih poteh, nabirali gobe ali karkoli že. Tudi vino imajo odlično, tudi to je njihov izdelek.

Domači si vzamejo tudi čas in posedijo z gosti, kar se mi zdi zelo pomembno. Tudi sosedje radi pridejo na obisk. Hrana je prvovrstna, kar sem že omenila. Toplo priporočam skupinam, ki iščejo nove destinacije. Njihov naslov je v Info pisarni na Sv. Trojici, ime vasi pa je Zg. Porčič.

Zame nepozabno! Fantastično! Noro *fajn!*

Stoletje na Gori

Ob izidu zbornika Naša Gora

Franc Verovnik

Letos, 14. julija, je minilo sto let, odkar je bila odprta planinska koča na Uršlji gori, ki ji domačini rečemo kar Gora. Okrogla obletnica je bila pobuda za izdajo zbornika Naša Gora, ki ga je založilo Kulturno društvo Mohorjan s Prevalj, in bo izšel septembra letos.

Šestčlanski uredniški odbor je pri izbiri naslova za zbornik izhajal iz spoznanja, da smo ljudje Goro kar nekako »posvojili« zaradi njene značilne oblike, ki pritegne poglede iz vseh dolin okoli nje, in zaradi nepozabnih vzponov nanjo. Postala je kratko malo »naša«. Vsebino zbornika smo si zamislili tako, da bi bil v njem poseben poudarek namenjen koči zaradi pomembne obletnice. Hkrati bi dodali enakovredne sestavke o Gori in cerkvi sv. Uršule. Poleg članov odbora so bili povabljeni k sodelovanju še drugi ljubiteljski poznavalci Uršlje gore, da naj s svojimi pisnimi prispevki predstavijo njene značilnosti in pravi pomen, prikažejo njen mitološki značaj, hkrati pa tudi njeno resnično vlogo v naši polpreteklosti in v današnjem času. Ker vsega seveda ni možno povedati z besedo, smo naprosili še domače fotografe, da manjkajoče dopolnijo z izbranimi fotografijami, ki na svoj način izražajo podobo Gore.

Tako je nastal zbornik z zares pestro vsebino. V začetnem članku so opisane okoliščine odločitve za postavitev nove planinske koče na Uršlji gori, njena gradnja pod vodstvom dr. Hansa Harpfa, znanega zdravnika iz Slovenj Gradca, in slovesno odprtje 14. julija 1912.

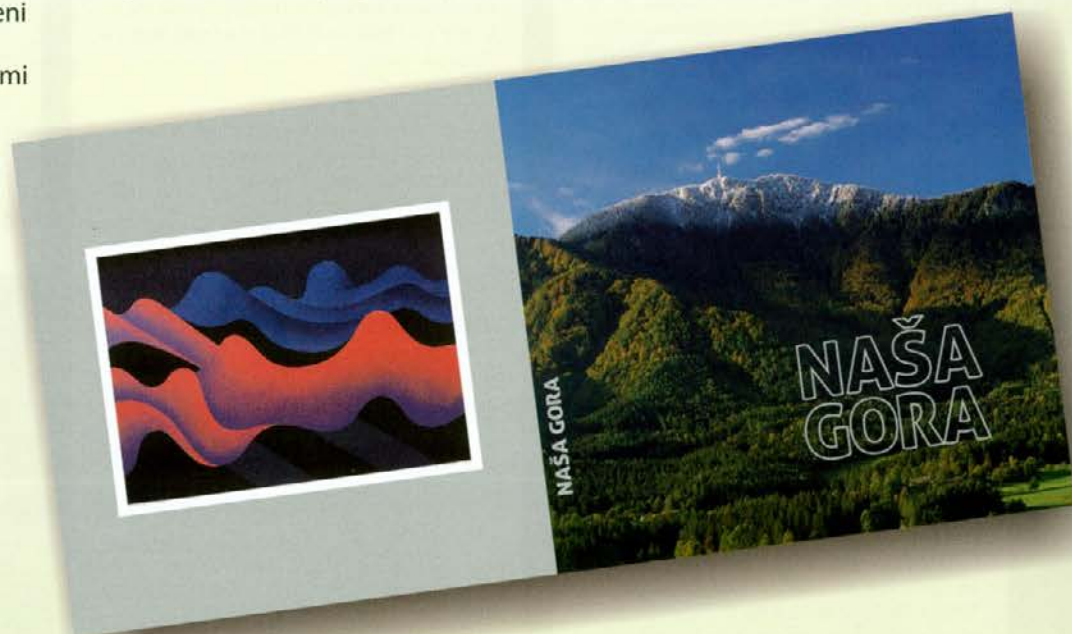
Kasnejšo usodo koče sta zaznamovali predvsem obe vojni vihri. Dopolnitev k tej temi je kritično napisan članek o gradnji prizidka, ki je bil odprt leta 1984. Naslednji so opisi naravnih značilnosti, ki so jim dodane barvne fotografije izbranih uršljegorskih rožic. Mitološkost Gore in njena etnološka vrednost sta temi dveh naslednjih člankov. Zelo realen je zapis o vlogi Uršlje gore med drugo svetovno vojno. K opisu lovstva so dodane barvne fotografije zanimivih živali na Uršlji gori. Prijetna popestritev je sestavek dolgoletnega planinca o njegovih intimnih spominih na Goro. Obsežnejši članek zajema opis številnih poti na Goro in ostalih planinskih koč okoli Uršlje gore, dodane so njihove fotografije iz časa, ko so bile odprte. V posebnem članku so prisrčno prikazana vsakoletna kulturna srečanja. Naslednja prispevka sta povezana z alpinistično dejavnostjo na Gori in z Gorsko reševalno službo (GRS). Sem sodi tudi življenjepisa Franca Telcerja, pobudnika GRS na Koroškem. Zelo zanimiv je zapis dogajanj v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem cerkve izpod peresa daljnega potomca enega od njenih graditeljev. Sledi opis cerkve sv. Uršule, veličastne gorske katedrale, nato pa še kronika njenih obiskovalcev iz župnije sv. Danijela – Razbor. Od tam izvira tudi svojska zagovorna molitev razborskega Joze. Zbornik so obogatili s svojimi besedami županja in župani

občin okoli Uršlje gore. Na koncu sta dodana seznam pomembnejših dogodkov, povezanih z Uršljo goro, ter bibliografija Planinskega društva Prevalje in Uršlje gore.

Knjiga je opremljena z odličnimi celostranskimi fotografijami naših domačih najboljših mojstrov fotografije. Dopolnjuje jih reprodukcija slike Uršlje gore slikarja Karla Pečka, ki ga je Gora usodno zaznamovala pri njegovem umetniškem ustvarjanju. Skladno z vsebino so k vsakemu članku narisane svojevrstne inicialke, značilne za avtorja Stanka Lodranta. Za vsečno podobo zbornika je domiselno poskrbel priznani oblikovalec Igor Senekovič, jezиковno ga je skrbno pregledala Marta Krejan, izšel pa bo septembra letos v 500 izvodih, natisnjenih v tiskarni Foma film – Marjana Žaže na Prevaljah. Člani uredniškega odbora smo veseli, da nam je uspelo izdati vsebinsko in oblikovno privlačen zbornik, prvi take vrste o Uršlji gori – naši Gori. Dokončno oceno o njem bodo seveda dali njegovi bralci.

Stoletnico obstoja planinske koče bomo počastili s proslavo na Uršlji gori v soboto, 1. septembra, ob 11. uri.

Prisrčno vabljeni!

Nit srebrna vtkala
je v življenje
neskončne poti
solz in sreče.

Ivana Kotnik
roj. Pšeničnik

3. 2. 1931–7. 7. 2012

SPOMIN

Dolga je bila njena reka življenja, ki se je vila od izvira na kmetiji pri Kledru v Libeličah, kjer je dom ob njenem rojstvu leta 1931 krasilo že sedem otrok, a za njene ljubljene vse prekratka. Njen izvir življenja je skalila žalost, za kakršno še niti vedela ni, da obstaja. Mama ji je smela dati samo dar življenja, oče je kmalu za njo odšel v večnost. Na bregu je ostalo osem lačnih otrok in kmetija, ki je dajala kruh. Najstarejši, komaj 19-letni Miha, je v trenutku postal oče, Bog mu je poslal na pot ženo Micko. Postala sta ji zlata ati in mami, ki male Ivanke nista dala od sebe vse dotlej, ko je znala kot mlada trgovka poskrbeti zase. Službeno mesto jo je čakalo v Doliču, pri Jastrobniku, sobica pri sosedu Bricmanu. Prvi življenjski sopotnik Ivan je v njej našel ženo, ki je iz sebe izžarevala mladost in nežnost. Poroka na veliko kmetijo pri Hofu, rojstvo Mihaela in Ivana ter ljubeznivost in pridne roke, vse to je prevzelo Ivanovega očeta tako globoko, da je na trenutke zasenčilo njegovo ljubezen do ostalih domačih.

Takrat za službo ni bilo več časa. A družinsko gnezdo, prepletено s pesmijo in z veliko molitvami ter žulji, se je po enajstih letih pretrgalo, obala reke njenega življenja je doživela novo bolečino, ko ji je cesta vzela moža. Žalost se je skrila v svilnate gube na obrazu, delo in skrb sta prekrila bolečino. Skrbeti za otroka, za ljudi okoli sebe, to je bilo njeno življenjsko vodilo in ob skrbi za dom si je poiskala službo. Ob tej gorečnosti je na njeno pot stopil mladenič, ki se ni ustrašil nobenega dela. Tanke nitke spoštovanja in ljubezni so stkale novo preprogo. Velika Hofova domačija je ostajala dom, šopek otroškega živ-žava so krasili drugi domači s Hofove domačije in tudi tisti, ki so tam našli svoj drugi dom. Čeprav zdravniška logika ni odobravalala novih

rojstev, sta Mihaela in Ivan, ljubkovalno Bambi, dobila ob sestrah Dragici, Jožici in Mici še brata Andreja in Romana. Neusahljiv vir dobrote je znala deliti vsem, ki so se dotaknili njenega obrežja življenja. Tudi botrstvo ji ni bilo težko. Mnoge je kot vzornica popeljala v svet odrasčanja in odgovornosti do sebe in drugih. Kdo se ne spominja prijazne trgovke, ki je imela v očeh vedno potrpljenje, ter prijazne gospodinje, ki je imela vedno čas za mimoidočega? In tudi prostor pod streho Hofove domačije za ljudi, ki niso imeli svojega doma. Dela je bilo vedno veliko, kruha pa tudi ni manjkalo za veliko družino. In ves ta njen zgled struge življenja je kazal pot njenim otrokom. Potrpljenje in zaupanje možu, dobrotu in prijaznost do drugih so bili najboljša popotnica, ko so si ustvarjali svoje poti življenja. Razkropili so se na polje širne Slovenije, le Mihaela z družino in Bambi sta ostala blizu. Dom pri Hofu je ostajal za vse kotiček ljubezni mame in očeta, kamor so prihajali po vir žive vode.

Ob vseh vrtnicah v šopku njenega življenja so jo njihovi trni prevečkrat zbodli do krvi. Srce je jokalo, najbolj verjetno takrat, ko se je od življenja poslavljala hči Mihaela. Njen obraz, zavrt v svilnate gube časa, je postajal žalosten, čeprav je duša v sebi skrivala srečo, da je smela doživeti ljubezen moža, otrok, vnukov in pravnukov.

V prevečkrat strto srce se je zadnja leta prikradla bolezen. Tiho in mirno, kot je bilo romanje, je bilo tudi njeno slovo. Naročji moža Jožeta in sina Ivana sta bili v trenutku odhoda v večnost mehki blazini, na katerih je mirno zaspala. Svoji pokojne se v dneih žalosti ob izgubi žene, mame, babice, prababice, sestre, tete in botre iskreno zahvaljujejo v prvi vrsti sosedi Mari, ki je bila zadnje mesece njena opora in blagoslov, prav tako družinama Brodej in Herlah. Hvala vsem, ki ste jo obiskovali in ji darovali košček svojega časa.

Vera, upanje in ljubezen so bili njena pot, resnica in življenje. In nitke te ljubezni so stkale neskončno preprogo spominov, ki kot dota ostajajo z nami.

Hvala vsem za darovane maše, cvetje, izrečena sožalja ter prižgane svečke ob njenem grobu. Svetloba luči prižganih sveč naj vsem nam kaže pot, ki jo je pokojna oblikovala skozi svoje življenje.

Žalujoči: mož Jože, sin Ivan - Bambi, hčerke Dragica, Jožica, Mica ter sinova Andrej in Roman z družinami, vnuki in pravnuka, sestre Katica, Elica in Marija

Ivana Šoster

Tomažu v spomin

Tomaž Poplaz
1983–2012

Dragi Tomaž,
spomin nate v naših srcih oživi,
ko pojemo ti pesem prijatelji.
»Si kot slavček peti znal,
bil si nam vzor svetel
in podaril nam zaklad,
neizmerno drag in zlat.

Si neskončno bil vesel,
ves se v glasbi razodel,
ko si pel iz dna srca
skupaj z nami,
z možmi in fanti MPZ Ksaverja Meška.

Ni še dolgo od takrat,
kar zapel si zadnjikrat.
Brez slovesa si odšel,
tvoj zlati glas je onemel.

A v naših srcih vselej si,
pesem tvoja še živi,
in spomin ne bo zbledel,
v naših pesmih večno boš živel.»

Pesem ta otožno zdaj zveni,
saj pogrešamo te vsi.
S petjem kličemo ti naš iskreni »hvala«,
da si z nami bil,
z zgledom svojim nas učil.
Hvala ti za vse dobro,
kar za nas si naredil,
naj glas naš ponese tja v večni svet,
kamor si šel Bogu pet.

Tvoji prijatelji pevci MPZ Franca
Ksaverja Meška

Lenart Založnik 1928–2012

Ob žalostnih zvokih slovenjegraške godbe na pihala je množica pogrebcev v sončnem julijskem četrtku spremljala Lenarta Založnika na poti do njegovega poslednjega doma na šentiljskem pokopališču. Pokojnikovi najbližji so bili hvaležni vsem, ki so z izrazi sožalja blažili njihovo bolečino in spremljali pogrebno svečanost. Zato se zahvaljujejo duhovniku, godbi, pevcem in govorniku za opis življenjske poti umrlega mislinskega občana.

Kakor spreminja vreme svoj obraz, saj hip za prikazanim soncem potemni nebo ter nam oblaki nalijejo dežja, se spreminjajo tudi človeška počutja. Tudi našemu Lenartu Založniku je v četrtek v bolnišnici kazalo, da mu bolezenske težave ne bodo nagajale in bo lahko okrevljal doma. Vendar v petek ni mogel v domačo oskrbo, saj ga je v bolniški postelji zadržal močan srčni infarkt. V zgodnjih urah nedeljskega jutra pa je smrt prekinila upanje njegovih, da si bo po nekaj dneh slabega počutja spet opomogel.

V Založnikovi družini v Glažuti na Lenčkovih kmetiji sta se 7. 11. 1928 rodila dvojčka, naš Lenart in Pavla. Kar dvanajst otrok je povila mama Marija in z možem Lenartom sta se trudila, da bi jim ob vsej revščini zagotavljala košček vsakdanjega kruha. Lenartovo otroštvo je bilo ob pogostih trenutkih, ko je želodeček oznanjal signale lakote, brž obremenjeno še z delom. Po opravljenih doma se je otrok, ki mu je življenje odmerjalo še trinajsto jesen, zaposlil pri veleposestniku Pergerju kot gozdni delavec. Težko je bilo stopati po očetovih in bratovih stopinjah, a moral je stisniti zobe.

Po desetletju garaških opravil, ko je v prostih trenutkih vendarle našel čas za zabavo in druženje, je Lenart s poroko 1952. leta okronal ljubezenske vezi z mlado Geliko. Srečna mladoporočenca sta zaživela na njenem domu, na Petrovi domačiji v Komisiji. Tako preroben je bil Lenart, da prave utrujenosti po holcerskih delih, ko se je vrnil domov, niti čutil ni več. Srce mu je kar zavriskalo od sreče, ko je postal oče, saj je njegova Gelika rodila Heleno, Majdo in Darko. Ob živahnih otrocih, ki jim je od trenutkov rojstva dalje želel tistih let srečnega otroštva, ki jih sam ni doživljal, bi Lenart večkrat najraje ostal kar doma. Tako prisrčno so spali, ko je ob jutranjem odhodu božal njihova lička in se ponosen veselil njihovega odraščanja. Bil pa je preveč navajen opravljati

gozdarske naloge v prostranosti naših gozdov, zato se je s hčerka in sinom poigral in povescil po vrnitvi iz službe. Dobro sta se razumela z ženo, postorila vse okrog domačije in razmišljala o selitvi v dolino. Vajena skromnega življenja sta znala varčevati in kupila sta hišo v Movžah, kjer je družina 1965. leta zaživela. Ponosen na dosežene cilje se je Lenart rad pohvalil pred kolegi. Ti so imeli pridnega sodelavca radi, saj jim ob pomoči tudi šaljivih besed ni zameril. Po štiridesetih letih gozdarskih opravil se je Lenart upokojil. Seveda mu dela ni zmanjkalo. Doma je bilo še ob svinjaku in kokošnjaku večkrat treba kaj postoriti, holcerskih del pa tudi ni smel prehitro pozabiti. Zato je vrli upokojenec rad pomagal, pa tudi zaslužil je kaj.

Ob sproščenih trenutkih življenja, kakršnega si je Lenart zaslužil, ga je zelo prizadela smrt sestre Pavle pred 28-imi leti. Zalostnih trenutkov tudi prej in pozneje ni manjkalo, a Pavlina smrt je segla v poslednji kotiček Lenartovega srca. Ob manjših težavah na pragu jeseni

življenja se je lahko z zdravjem kar pohvalil. Po operaciji želodca leta 2004 pa so v dolgost Lenartovega življenja dvomili še zdravniki. Ob slabih obetih je naš občan vendarle učakal še osem jeseni. Lenartovo srce je ponovno zaječalo ob smrti žene Gelike 2005. leta. Osamljenost je premagoval ob tolažbi otrok ter vnukov in tudi že pravnukov. Skrbi pravzaprav ni imel, saj sta za vse, kar je potreboval, poskrbela sin Darko in hčerka Helena. Po amputaciji leve noge je bil pomoči potreben še bolj. Ob negi in pozornosti si je Lenart vseeno zaželel, da bi že v letošnjem maju zaživel v domu za ostarele v Slovenj Gradcu. Po krajšem oklevanju se je maja res znašel v novi sredini. Odločitve po preživetih mesecih ni obžaloval. Žal pa je pred dvema tednoma izgubil apetit in shujšal, tako da je Darko poskrbel, da so ga 12. julija prepeljali na pregled v bolnišnico. Tri dni kasneje je Lenart nenadoma umrl.

Marjan Križaj

Na planini, v dolini Spomin na Franca Hebra, dr. medicine

Leta 1992 ali tam nekje smo taborili v Julijcih, in sicer v Kaninskem pogorju. Stanovali smo v koči pod Kaninom, ne vem več točno, kako se je imenovala. Bilo nas je okrog šestdeset članov TS Dravograd, šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose, z družinskimi člani vred.

Drugi dan taborjenja smo se odpravili na Rombon. Ta gora je že na italijanski strani Alp, vendar dosegljiva z naše, slovenske strani. Opremili smo se z malico in vsem potrebnim in krenili, ko je nekje na prevalu med našo in italijansko stranjo postalo našemu kolegu Božu slabo. Skoraj se je onesvestil (pozneje smo izvedeli, da je imel v glavi za grah veliko bulico) in doktorju Hebru, ki je bil naš duhovni vodja in oče in še zdravnik, ni preostalo drugega, kot da gre z njim nazaj na kočjo in ga tam zdravniško oskrbi, nahrbtnik pa je zaupal nam, ki smo hodili zadnji v koloni. To smo bili Judita, njen mož in midve z Elzo, mojo prijateljico. Polegli smo po travi in šele tedaj opazili, kako globoka soteska se širi pod nami v ledeniško dolino, ki ima izhod v dolino Rezije. Pogled je bil veličasten. Nismo se ga mogli naužiti. Doktorja dolgo ni bilo nazaj. Ko je prišel, smo ravno malicali, zato je tudi on vzel nekaj kruha in slanine iz nahrbtnika in pričel jesti.

Ker smo bili za Rombon prepozni, smo se predali uživantskemu poležavanju na planinski travi in lenarjenju, ki je sicer v tem društvu bilo zelo redka razvada. Mislim, da smo celo malo zadremali, ko je doktor zavpil: »Moja malica!« Iz njegovega nahrbtnika so si kruh in slanino, ki si ju je pustil za pozneje namreč izvolile postreči ovce. Nekatere so nas celo obliznile po licu, ker smo bili slani od znoja.

Ne mine dan, da se ne bi spomnila kakšnega dogodka iz obdobja, ko sem bila članica terapevtske skupnosti, in nasvetov dr. Hebra, ki nam jih je dajal včasih namenoma, včasih pa naključno. Na primer: »Če bi rad shujšal, nabavi si psa; svojemu psu boš pa menda kaj pustil na krožniku.« Ta nasvet je dal peku Milanu, ker je švingljal pri teku, ker je bil predebel. Ali pa je komu povedal: »Vam je fino, imeli boste krivca za vse napake do konca življenja!« To je povedal tistim, ki so krivdo za svoje napake pripisovali drugim.

Čprav čudno zveni, sem hvaležna, da me je pot pripeljala v Dravograd in da sem imela probleme v partnerskih odnosih, sicer nikoli ne bi spoznala dr. Hebra, ne bi videla najlepših gora in kotičkov Slovenije, ne bi bila dovolj samozavestna, da bi napisala svoje knjige, in ne bi vedela marsikatero modrosti o življenju.

Pričujočo zgodbo sem podoživela ob tragični novici, da je končal življenje naš priljubljeni in cenjeni zdravnik in terapevt Franc Heber.

Hvala vam, naš zdravnik in duhovni učitelj Franc, hvala za vsako minuto v življenju, ki ste jo polepšali meni in ostalim članom TS kot tudi svojim pacientom!

Milena Cigler

Poletno branje

Po poti zgodb, ki burijo duhove

Nevenka Knez

»Sredi jase v gozdu sva obstala. Mračna tihota je vladala tu, le nekje iz globine gozda je prihajal do naju šum oddaljenega studenca. Mati je rekla: "Veš, kje sva? Na Sterčkovem britofu". Videč moj plahi pogled se je nasmehnila.

"Poglej, tod je v starih časih šla rimska cesta s Koroške na Štajersko: Ravno tod. Tukaj je nekoč stala cerkev svetega Jurija in tukaj je bilo pokopališče.

Že davno ni ne o cerkvi ne o pokopališču nobenega sledu več. Stari Apačnik iz Žabengraca, moj ded, je bil zadnji človek, kateremu se je ta britof še pokazal. Vračal se je ravno opolnoči skozi ta kraj iz Italije, kamor je romal v Loretto. Bil je zato čist in so njegove oči videle, česar grešne ne vidijo. Naenkrat je videl, da stoji sredi pokopališča, na vsakem grobu je migala drobna lučca. Zaradi dolge poti je bil tako zbit, da se je ta zadnji kos še komaj vlekel. Ko pa je zagledal pravi, živi britof, mu je nova moč podžgala noge in potem je pravil, da sam ni vedel, kako in kdaj je prišel domov."«

(Prežihov Voranc, Od Kotelj do Belih vod, Nebeški sejem)

Takšne in podobne srhljive zgodbe se širijo o gozdni jasi na Selah, imenovani kar Strčkov britof, ki je v obliki naravnega amfiteatra danes križišče Meškove poti in Poti Rimljanov. Ustno izročilo pravi, da so nekoč tod roparji pobili trgovce. Svojci so jih pokopali kar tam in jim v spomin postavili kapelo sv.

Znamenje križa opominja pohodnike, da je nekoč tu nekje stala kapela sv. Jurija.

Jurija, ki velja za zaščitnika pred nevarnostmi. Kapela je bila zidana, stolp pa lesen; kasneje so ga požgali Turki. Ker kapele domačini niso nikoli sprejeli za svojo, je ni nihče obnavljal. Zato je nanjo ostal le spomin. Na bližnji domačiji Pernjak danes hranijo lesen kipec Marije, ki je bil rešen iz kapele. Zanimiva pa je tudi njihova hiša s 110 centimetri debelimi kamnitimi zidovi, ki dokazujejo, da so kamenje vozili od razvalin kapele sv. Jurija.

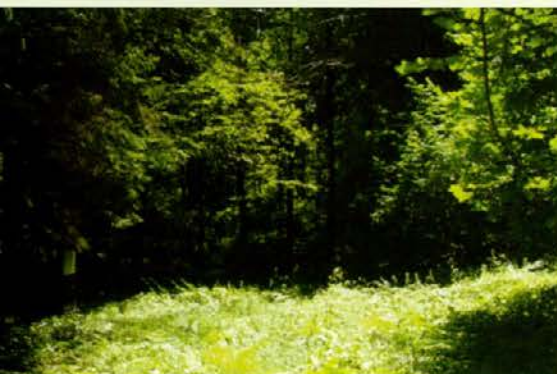
Morda so v kužnih časih tod v samoti pokopavali mrtve, ki so zboleli za kugo. Domačini se tega kraja ponoči raje izogibajo, ker velja, da tod straši.

Kadar stopam skozi selske gozdove po kateri od tematskih poti, ki me pripeljeta na Strčkov britof, se v mislih pogosto dotaknem naših prednikov, ki so pred pol stoletja in več hodili tod. Sprašujem se, kako so doživljali to pot, ki jim je bila vsakdanja in najkrajša povezava z bližnjim sosedom, kamor so hodili opravljat kmečka dela, ali morda edina bližnjica do vaške gostilne in cerkve, kamor so hodili ob nedeljah. Otroci so po njej stopali, ker je bila to edina pot do šole ali še dlje do mesta, do katerega še ni bilo sodobnih cest, kakršne so danes.

Pripovedovanje starejših ljudi, ki znajo natrositi cel kup zanimivosti, kaj hitro poteši mojo radovednost in skozi njihovo, včasih že srhljivo doživljanje teh poti se same od sebe živo rišejo podobe tistih davnih dni ...

Ni še dolgo, ko sta mi pripovedovali o nenavadnem pripetljaju na istem mestu dve nekdanji domačinki. Takrat sta bili še mladi dekleti, ko sta se skozi gozd od Zgornjega Dularja vračali domov. Bil je

že mrak, ko sta prečkali Strčkov britof, nakar ju je zmotil šum, ki je prihajal za njima. Ko sta se ozrli, sta opazili, da jima sledi sosedova psička Pika, ki sta jo dobro poznali. Zato sta jo poklicali, da pride k njima. Psička pa se ni odzvala na njune klice, le gledala ju je na daleč in se jima ni upala približati. Prestrašeni dekleti sta takoj stekli do doma in do bližnjega sosesa, kjer sta na svoje presenečenje našli psičko Piko doma, privezano na verigo. In tudi sosed jima je zatrdil, da jima Pika, ki je bila menda že zelo stara, takrat ni mogla slediti. Tega skrivnostnega dogodka si niti danes ne znata razlagati, poznata pa še eno podobno zgodbo. Zgodilo se je selski gospodinji, ki se je ravno tod ponoči vračala domov, da nikakor ni mogla najti prave poti. Ves čas je tavalala po gozdu kot v nekakšnem labirintu. Zato se je ulegla in kar tam počakala na jutro. Ko se je zdanilo, je brez težav lahko nadaljevala pot do doma. Babica mi je zaupala, kako je od drugih ljudi izvedela zelo zanimivo zgodbo o svojem bratu, ki njej ni niti črnil o nenavadnem pripetljaju. Bilo je v navadi, da so se mladi vaški fantje zbirali v gostilni v Kotljah, kamor se je bil njen brat sam odpravil peš. Na pol poti skozi gozd je srečal neznano gospo, zavito v črn plašč, ki ga je vprašala za pot. Vljudno ji je ustregel in četudi se je moral zato vrniti več kot pol poti, jo je spremljal nazaj na zgornje Sele. Ko sta dospela do kapelice, je opazil, da je gospa pod plaščem nosila belo obleko. Ozrl se je v stran, da bi ji pokazal smer, kamor mora nadaljevati pot, takrat pa je gospa skrivnostno izginila. Dogodek ga je tako prestrašil, da o tem dolgo ni povedal nikomur. Kasneje, ko je zgodbo zaupal prijateljem, so ga tolažili, da ga je nekaj rešilo pred hudo nesrečo, ki bi se mu morda pripetila tisti dan. S podobnimi zgodbicami o prividih, srečanjih z zal ženami in podobnimi, ki se širijo od ust do ust, domačini radi popestrijo dan pohodnikom, ki stopajo po naši Meškovi poti in po Poti Rimljanov. Za vsako gozdno stezico in jaso se najde kakšna imenitna pripoved, ki ji naši pohodniki z veseljem prisluhnejo. Nekateri zgodbe kar požirajo z odprtimi usti, in iščejo vzroke za dogodke v nadnaravnih silah. Drugi pa se le nasmehejo in najdejo realnejše razlage zanje.

Gozdna jasa, t. i. »Strčkov britof«, ki s prigodami še danes buri duhove.

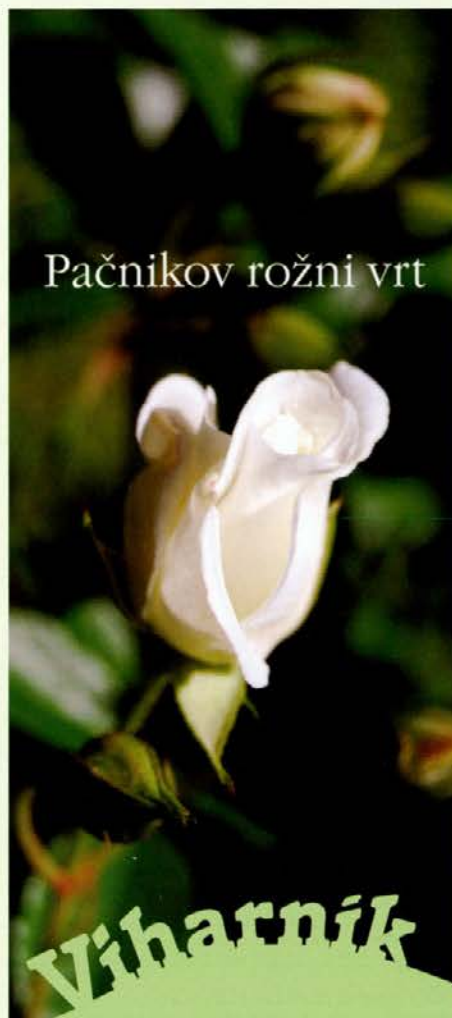
Neodvisni premoženjski svetovalec

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Neodvisni premoženjski svetovalec se je pred nekaj leti glede na mnenje posameznikov smatral za razkošje, ki si ga večinoma ne morejo privoščiti. Danes ugotavljamo, da je razmišljanje še vedno zelo podobno tistemu izpred petih let, preden se je zgodila občutna korekcija na delniških trgih. Pa vendar naj razjasnim pojem svetovalca, ki je bil v preteklih letih zelo zlorabljen. Z njim se je namreč »kitil« vsak prodajalec različnih finančnih produktov, ki je imel popoldan vsaj dve uri prostega časa. Tu torej ne bom govorila o tistem svetovalcu, ki govori, kaj ve, ampak o takem, ki ve, kaj govori. Govorim o svetovalcu, ki vas bo obiskal zaradi vas in vaših finančnih ciljev in ne zaradi samega sebe! O svetovalcu, ki vam bo predstavil potrebe po varčevanju, vas hkrati opozoril na morebitne rizike, ki vam lahko prekrižajo pot do uresničitve zastavljenih finančnih ciljev, in vam hkrati predlagal optimalno zaščito teh rizikov. O svetovalcu, ki vam bo vedno svetoval etično, vsestransko in vas opozarjal na pomembne spremembe na finančnih trgih. Skratka, govorim o svetovalcu, ki bi moral postati vaš prijatelj in nepogrešljiv »član« družine! Se vam zdi to pretirano? Poglejmo, če je res. Imate svojega frizerja? Zavarovalnega agenta? Svojega avtomehnika? Osebnega trenerja? Osebnega zdravnika? Svojega odvetnika? Verjetno lahko na večino teh vprašanih odgovorite pozitivno. Zakaj se potem ne odločite tudi za osebnega premoženjskega svetovalca, s katerim boste bolj brezskrbno jadrili skozi finančna neurja? Tisti, ki so v svoje družine že pred časom sprejeli premoženjskega svetovalca, so bili recimo pravočasno opozorjeni na borzni zlom leta 2008 in večji del svojih naložb rešili pred izgubo. Še več, s spremembo naložbene politike so do danes naredili lep donos! Tisti, ki so se svojim premoženjskim svetovalcem posvetovali v času možnosti investicije

v delnice NKBM, so se izognili 94 % »izgubi« v petih letih! Tisti, ki so se posvetovali s svojim svetovalcem glede delnic Krke, so le-to že zdavnaj zamenjali za optimalnejšo naložbo. Tisti, ki so desetletje plačevali zavarovalnici premijo, ki jim ni zagotavljala optimalne zavarovalne vsote v primeru nezgode, imajo danes na zavarovalni polici optimalno višino zavarovalne vsote. In kdor je pred srečanjem s svetovalcem menil, da bo svojo pokojninsko vrzel zapolnil z varčevanjem v drugem pokojninskem stebru, danes ve, da je živel v veliki iluziji. To je le nekaj primerov, kjer smo premoženjski svetovalci s svojim znanjem, ki ga nenehno dopolnjujemo, svojim strankam lahko pomagali do pravilnejših finančnih odločitev. Pred vsemi nami pa se v bližnji prihodnosti kažejo novi, še večji izzivi: devalvacija papirnatih valut, višja brezposelnost, nižje plače, višji davki, podražitve, visoka inflacija, vprašljive (zavajajoče) finančne ponudbe, nestabilnost bančnega sektorja, ponaredko plemenitih kovin, zdravstvena reforma, pokojninska reforma in še bi lahko naštevala. Boste poleg vedno večjih pritiskov na svojem delovnem mestu lahko sami kos vsem prihodnjim finančnim izzivom? Slovar slovenskega knjižnega jezika definira razkošje kot nekaj, kar presega zadovoljevanje potreb povprečnega človeka. Prepričana sem, da je iz napisanega jasno razbrati, da neodvisni premoženjski svetovalec v današnjih finančno nepredvidljivih časih nikakor ni razkošje, ampak preprosto nuja!

*Ne čakajte,
investirajte
in
čakajte!*

Pačnikov rožni vrt

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:
Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:
Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:
„Rabutanje“, foto: Ivan Štornik

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

V vsaki šali je nekaj resnice

Zlatko Škrubej

Imam prijatelja, ki je nekoliko starejši od mene. Rad me obišče in izredno zgovoren je, če se načne tema o politiki. Moram poudariti, da je kar razgledan glede politike pri nas in pove, kaj misli, brez ovinkarjenja. Znan je tudi po tem, da je izredno pobožen in skoraj nikoli se ne zgodi, da ne bi bil prisoten pri maši. Zdaj, ko bijemo boj z recesijo, ga tako kot vse nas močno tepejo varčevalni ukrepi naše vlade, zato mi je pred kratkim rekel: »Ko nas bo zmanjkalo in ko se bomo znašli pred nebeškimi vrati, bo vse bolj pošteno kot je sedaj tu.«

»Kaj bo bolj pošteno? Ti povem šalo glede tega, kar ti imenuješ pošteno?« sem rekel.

»No, jo pa povej,« se je takoj strinjal.

Pred nebeškimi vrati so stali trije mizarji: Slovenec, Bosanec in Hrvat. Pride sv. Peter in reče: 'Ej, fantje, ravno prav ste prišli. Potrebujem nova vrata. Ali lahko slišim vaše ponudbe?'

Bosanec izmeri vrata in reče: '600 evrov.'

'Kako si prišel do takšne cene?' vpraša sv. Peter.

'200 evrov zame, 200 za material in 200 za davke.'

Potem se ponudi Hrvat: '900 evrov.'

'Kako si pa ti prišel do te cene?' vpraša sv. Peter.

'600 zame, 300 za material in nič evrov za davke.'

Na koncu se ponudi še Slovenec: '3000 evrov.'

'Ja, kako si pa ti prišel do te cene?' se čudi sv. Peter.

'Pssst. Enostavno. 1000 zame, 1000 zate, 400 za Hrvata, da bo tiho, in 600 evrov za Bosanca, da bo naredil vrata.'

»Ha, ha, ha, ha, ha, ha!« se je zasmel prijatelj.

»No, pa veš ti kaj podobnega?« sem ga vprašal.

»Vem, poslušaj. So ljudje, ki trdijo, da nebes in pekla ni. Kaj misliš ti o tem?«

»Hm, težko vprašanje, nisem ravno pretirano veren,« sem odgovoril.

»Dobro, a nekaj se mi pri teh trditvah zdi izredno čudno,« je nadaljeval.

»Le kaj?« sem bil radoveden.

»Pravijo, da nebes in pekla ni, angelčkov in hudičkov je pa že pri nas kolikor hočeš!«

Ko je to tako povedal, si nisem mogel kaj, da ga ne bi pohvalil: »Lepo si povedal, samo v celoti se ne strinjam s tabo.«

»Zakaj ne?« je postal radoveden.

»Hudičke res imamo, angelčkov pa ni. To so hudički, ki se imajo za angelčke ...«

»Ja, no...« je nejevoljno pritrdil in s to temo sva končala.

Dolomiti, Dolomiti

Alja Zorman

Foto: Aleš Mlakar

Gore, mir, neokrnjena narava, prostrane daljave, čisti zrak in voda, neponovljiv sončni vzhod, mirna noč, opojno jutro, tiho oglašanje svizca, dobra družba ... Vse to in še več se skriva v besedi Dolomiti. Je še kdo med vami, ki ne pozna te čudovite gorske verige, ki se bohota v severnem delu italijanskih Alp, ki smo jih zadnji junijski konec tedna, tokrat že tradicionalno drugič zapored, doživeli GG-jevci skupaj s partnerji in prijatelji, seveda pod budnim očesom našega sodelavca in strastnega planinskega vodnika Vanča. Svetujem vam, da tisti, ki njihovega čara še niste okusili, to storite, takoj ko se vam bo ponudila priložnost, da doživite vonj neokrnjene narave ter razgled daljnih visokogorskih razsežnosti.

Izlet v Dolomite je težko opisati z besedami, še težje jih zamenjati z doživetji – biti tam in jih doživljati na lastni koži in v lastnem znoju ... šalo na stran, saj naš podvig ni predstavljal nič naporenega, temu bi lahko rekli le malo daljši sprehod, trekking z nahrbtniki in ravno to zadnje je predstavljalo naš edini napor – zaradi teže dvodnevne prtljage. Težaven ni bil niti vzpon na vrh Tofane di Mezzo, naš višinski rekord, 3243 m, nasprotno, premagali smo ga z lahkoto, edini napor, ki smo ga čutili pri vzponu, je bil, da smo na poti do vrha morali dvakrat prestopiti vzpenjačo. Je bil pa zato pogled v prepad nad prelazom malo bolj sapo jemajoč, vendar na vrhu gore premagan v

Za prenočevanje smo imeli čisto svojo kočico (v ospredju).

»GG-klapa« pod Tremi Cinami

»Gorske kozice«

Skulptura ...

Silvo Pritrznik čestita Vanču za odlično vodenje po ferati.

Na najvišjem vrhu nas je pričakala megla.

zameno za čudoviti razgled na dolino, kjer leži olimpijska vasica Cortina, ki se je bohotala tako globoko pod nami. Tako hitro, kot smo se vzpeli na vrh, smo tudi sestopili, seveda z vzpenjačo nad prepadi. Pot smo z avtobusom nadaljevali mimo jezera Misurina do kočice Auronzo, od koder nas je v tem dnevu čakal le še enourni pohod do našega prenočišča v koči Drei Zinnen Hutte na 2450 metri, od koder se nam je odpiral prelep razgled na gorski masiv, za mnoge simbol Dolomitov: Tre Cime oz. po naše tri Cime – zopet neponovljivo doživetje. Ker nam je ob prihodu v kočico v tem popoldnevu ostalo še veliko prostega časa, smo na lastno željo raziskovali širšo in daljno okolico, nekateri najbolj pogumni pa so celo preplezali gorsko ferrato. Čakal nas je prijeten večer ob prijateljskem klepetu naše klape ter skoraj lovskem podvigu ob iskanju tušev, kar smo na koncu zaradi neuspešnih podvigov naših vohunov vzeli v zakup; še sreča, da smo bili vsi prisotni oboževalci oddaje Ultimat survivor, tako da smo se v tem primeru odlično znašli. Po mirni noči, lepem sončnem jutru in obilnem marmeladnem zajtrku smo se spustili v dolino, tri ure hoda je predstavljalo zopet edini napor novega dne. Skratka, doživetje je bilo kratko, nenaporno in »slatko«.

Ob koncu vas, dragi sodelavci, prijatelji in znanci, brez bojzani in strahu pred hudim naporom pozivam, da naslednjič zberete pogum in se pridružite, ker vam ne bo žal, morda so vas moje besede le prepričale. Člani klape, v kateri smo bili nekateri letos prvič ali drugič na izletu, pa lahko rečemo le: »Bilo je fenomenalno in še bo!« Saj veste, ne bom se ponavljala, to pač moraš doživeti, zato vabljeni na naslednji tradicionalni pohod Dolomiti 2013!

Bolivija 2012

Alpinistična odprava AK Ravne

Marta Krejan

Nekoliko nenavadno zveni, če rečem, da je pusta in hladna deželna magična, vendar je ta beseda vseeno prava za opis bolivijskih Andov. Sivo rjavo pokrajino nad 4000 metri nad morjem, kjer kraljujejo lame, alpake, vikunje in živijo (kako preživijo, si ne znamo predstavljati) potomci Inkov, krasi nešteto jezerc, v katerih se zbira voda iz ledenikov, ki se začnejo nekje na 5000 metrih in nadaljujejo v stene in vrhove še dodatnih tisoč metrov više. O razlogih, da se nas je osem članov Alpinističnega kluba Ravne odločilo iti ravno tja, tokrat ne bom razpredala, moram pa povedati, da je bil alpinistično precej neznan in neraziskan del Andov za nas res velik izziv in glavna motivacija za to dolgo pot. V slabem mesecu dni, kolikor je v celoti trajala naša odprava, smo predvsem postali bogatejši, pa ne zaradi zlata,

Na ulici La Paza (foto: Vinko Močilnik)

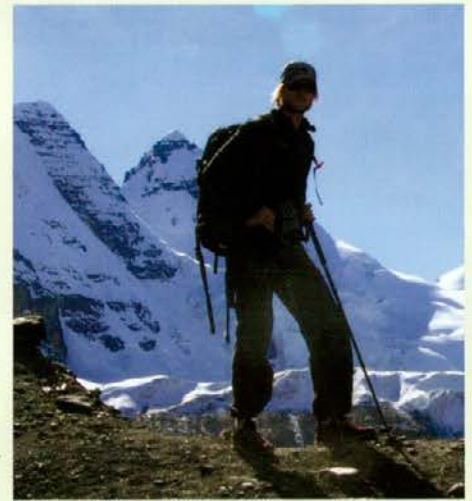
Namesto »uhanov«, kakršnih smo vajeni pri nas, imajo domače živali v Andih barvne »pramene« (foto: Stanko Mihev)

ki se najde v bolivijskih gorah ... O eksotičnih deželah, o ljudeh, gorah, driski, zvinih, mrazu, »omarah« na hrbtih ... res lahko beremo ali poslušamo, vendar je doživetja treba doživeti! Tega pa si naša ekipa ne bi mogla privoščiti, če nam ne bi velikodušno pomagali pokrovitelji. **Sama sem še posebej hvaležna našemu GOZDNEMU GOSPODARSTVU SG, d. d., ki me je podprlo tako finančno kot moralno, in našima povezanima družbama GLI in INPO. Hvala torej vsem, s pomočjo katerih smo se po prvenstvenih smereh povzpeli na sedem vrhov, z dveh pa je naš član, glede na informacije, ki jih imamo, prvi opravil smučarska spusta. Poleg omenjenih so nam pomagali še OPTIKA KOTNIK, MIKRO-POLO, METAL RAVNE, OBČINA RAVNE, ZAVAROVALNICA MARIBOR, ZAVAROVALNICA ADRIATIC, MONTER DRAVOGRAD, ELEKTROTIM, MEDICODENT, ELVIP, BSH, BENTELEK, RITEM STUDIO, VINKO MOČILNIK, ZIP CENTER, KAL, IKD, UNIGRAF, MEDICEM, CONTAL in AFC.**

Vodja oprave Boris Santner in člani Stanislav Mihev, Franc Pušnik, Vinko Močilnik, Sebastjan Zapušek, Domen Petek, Primož Štehar in Marta Krejan smo v Bolivijo, v območje Apolobambe, odpotovali 29. junija in se vrnili 25. julija 2012.

Gaženje na tej višini človeka precej izčrpa (foto: Stanko Mihev)

»Sprehod« (foto: Stanko Mihev)

V hotel v La Pazu na 3600 metrih nad morjem smo se »vselili« 30. junija in takoj začeli z aklimatizacijo. Do odhoda proti severnemu delu Andov, v Apolobambo, 8. julija smo opravili več aklimatizacijskih vzponov do višine 5350 metrov in uredili vse formalnosti. Bazni tabor smo postavili ob jezercu na

V baznem taboru na 4700 metrih (z leve zgoraj): Stanko Mihev, Vinko Močilnik, Franc Pušnik, Boris Santner, kuhar Santos, Marta Krejan, Domen Petek, Sebastjan Zapušek in Primož Štehar in

Brez pomoči nam ne bi uspelo splezati na toliko petticočakov; Domen Petek in pokrovitelji na 5633 metrov visokem Palomani Central v Andih (foto: Marta Krejan)

višini 4700 metrov, od tam pa smo v različnih navezah do 19. julija plezali na vrhove do višine okoli 5600 metrov, Primož Šteharnik pa je z dveh smučal. Zaradi objektivnih razlogov smo se morali odpovedati vrhu šesttisočaka, vendar nam je sama tura prinesla tako čudovite razglede in spoznanja o nas samih, da je bila vredna vseh naporov.

V času naše odprave in še par dni zatem smo bili pa z mislimi pogosto še na eni gori, in sicer na 8051 metrov visokem Broad Peaku v Pakistanu, kamor je plezalo pet Korošcev. To je bila prva

(čisto) koroška odprava na osemtisočak! Fantje so se na vrhu mogočne gore objeli 31. julija. Res več kot odličen mesec za naš Klub v več pogledih, saj se je v tem času naš sedemnajstletni športni plezalec Gregor Vezonik na zadnji evropski tekmi v balvanskem plezanju v francoskem L'Argentieru okitil z zlato medaljo, da o osebnih rekordih posameznikov ne govorim.

Tokrat le par besed in fotografij o bolivijskih Andih za »mušter«, o vtisih in doživetjih pa boste lahko brali v kateri od naslednjih števil Viharnika.

Gozdno gospodarstvo SG in Marta Krejan na 5523-metrskem Chucuyo Grande v Apolobambi, Bolivija (foto: Domen Petek)

NOVOST NA SLOVENSKEM ZAVAROVALNEM TRGU

PRVO PRAVO
 AKTIVNO UPRAVLJANJE
 PREMOŽENJA

ZM PRIZMA Hibrid
Danes za jutri

Z osebnim zavarovanjem **ZM PRIZMA Hibrid** ste pripravljeni na vse izzive. Inovativna rešitev **ZM PRIZMA Hibrid** zavarovanje - varčevanje - donos - varnost.

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

Lastniki gozdov!

Potrebujete nekoga, da za vas izvede posek in spravilo lesa? Morda iščete koga, ki bi za vas prevzel celotno organizacijo od poseka do prodaje lesa ali pa ste morda razmišljali o prodaji lesa na panju?

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., v koroških gozdnih opravila sečnja in spravilo lesa ter vsa gozdnogojitvena in negovalna dela. Nadalje skrbi za načrtovanje gozdnih cest ter gradnjo gozdnih vlak in rekonstrukcijo starih vlak. Cilj podjetja na področju sečnje in spravila je postopno povečanje strojne sečnje s procesorsko tehnologijo na terenih, ki to omogočajo. Takšna tehnologija omogoča poleg varnega dela v gozdu in optimalnega krojenja lesa manjše poškodbe gozdnih tal in intenzivnejše izkoriščanje lesne biomase.

Gozdarske storitve:

- sečnja
- spravilo
- gojitvena dela
- prevoz lesa

Podjetje odlikujejo:

- kratek dobavni čas kot rezultat popolne prilagodljivosti proizvodnje zahtevam kupcev
- zadovoljitev vseh kupčevih potreb iz enega mesta
- dolgoletne izkušnje
- strokoven kader
- dobra tehnična opremljenost
- dobra prilagodljivost vsem terenskim razmeram
- možnost prevoza lesa do kupca
- konkurenčne cene
- poštena izmera lesa
- zanesljivo in hitro plačilo
- odkup vseh vrst sortimentov
- takojšen odvoz lesa

Odkup lesa

Od gozdnih posestnikov in drugih pravnih oseb odkupujemo vse vrste oblega lesa iglavcev in listavcev po konkurenčnih odkupnih pogojih.

Vodja:

Ernest Ruter, tel. 041 742 154

Pomočnik vodje gozdarstva:

Branko Arl, tel. 041 655 993

Vodja odkupa in odkup od pravnih oseb:

Božo Vrhnjak, tel. 031 575 172

Odkupovalec na terenu Koroške:

Robert Uršej, tel. 051 606 872

